



**T.C.**

**BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ**

**EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI**

**MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**TÜRKİYE'DE İLKÖĞRETİM II. KADEME MÜZİK DERS  
KİTAPLARINDA YER ALAN OKUL ŞARKILARININ RİTMİK YAPI  
AÇISINDAN İNCELENMESİ VE BESTECİ GÖRÜŞLERİ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**Özge ÇALIŞKAN**

**BURSA**

**2019**





**T.C.**

**BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ**

**EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI**

**MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**TÜRKİYE'DE İLKÖĞRETİM II. KADEME MÜZİK DERS**

**KİTAPLARINDA YER ALAN OKUL ŞARKILARININ RİTMİK YAPI**

**AÇISINDAN İNCELENMESİ VE BESTECİ GÖRÜŞLERİ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**Özge ÇALIŞKAN**

**Danışman**

**Doç. Dr. Ajda ŞENOL SAKİN**

**BURSA**

**2019**

## **BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK**

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim.

**Özge ÇALIŞKAN**

**18/09/2019**

## YÖNERGEYE UYGUNLUK ONAYI

“Türkiye’de İlköğretim II. Kademe Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Okul Şarkılarının Ritmik Yapı Açısından İncelenmesi ve Besteci Görüşleri” adlı Yüksek Lisans tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan

Özge ÇALIŞKAN

Danışman

Doç. Dr. Ajda ŞENOL SAKİN

Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Başkanı

Prof. Dr. Sezen ÖZEKE

T. C.  
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ  
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE,

Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalında 80094003 numara ile kayıtlı Özge ÇALIŞKAN'ın hazırladığı “Türkiye’de İlköğretim II. Kademe Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Okul Şarkılarının Ritmik Yapı Açısından İncelenmesi ve Besteci Görüşleri” konulu Yüksek Lisans çalışması ile ilgili tez savunma sınavı, 18/09/2019 günü 10:00 – 12:00 saatleri arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayının tezinin **başarılı** olduğuna **oy birliği** ile karar verilmiştir.

Üye (Tez Danışmanı ve Sınav Komisyonu  
Başkanı)

Doç. Dr. Ajda ŞENOL SAKİN  
Bursa Uludağ Üniversitesi

Üye

Doç. Dr. Gülnihal Gül  
Bursa Uludağ Üniversitesi

Üye

Doç. Dr. Nedim YILDIZ  
Ankara Üniversitesi

## ÖN SÖZ

Bu araştırmanın her aşamasında olumlu eleştiri ve yardımlarıyla amaca ulaşmada katkı sağlayan değerli hocalarım Doç. Dr. Ajda ŞENOL SAKİN ve Prof. İsmail BOZKAYA'ya, görüşleri ile çalışmama ışık tutan Doç. Dr. Hatice ONURAY EĞİLMEZ, Doç. Dr. Nedim YILDIZ, Doç. Dr. Bilgehan EREN, Öğr. Gör. Alpay GÜLDOĞAN ve müzik eğitimcisi Tuncer Ediz TOKSOY'a, veri analizi kısmında yardım ve destekleri için Doç. Dr. Gülnihal GÜL ve Arş. Gör. Hatice ÇELİKTAŞ'a ve İngilizce konusunda destekleri için Remzi SAHAR'a sonsuz teşekkür eder saygılarımı sunarım. Bu çalışmada emeği bulunan diğer tüm öğretim elemanlarına da sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmamın her anında benden desteklerini hiç esirgemeyen, her zaman ve her koşulda yanımda olan canım annem Nesrin YÖRÜR ve babam Kamil YÖRÜR'e binlerce teşekkürler. Ayrıca iyi ve kötü günümde bana her zaman destek olan ve aynı zamanda meslektaşım olan değerli ablam Duygu AYDIN, eşim Tamer ÇALIŞKAN ve canım oğlum Rüzgar ÇALIŞKAN'a teşekkürlerimi sunuyorum.

Özge ÇALIŞKAN

## Özet

Yazar	: Özge ÇALIŞKAN
Üniversite	: Bursa Uludağ Üniversitesi
Ana Bilim Dalı	: Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı
Bilim Dalı	: Müzik Eğitimi Bilim Dalı
Tezin Niteliği	: Yüksek Lisans Tezi
Sayfa Sayısı	: XX + 118
Mezuniyet Tarihi	: 18.09.2019
Tez	: Türkiye’de İlköğretim II. Kademe Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Okul Şarkılarının Ritmik Yapı Açısından İncelenmesi ve Besteci Görüşleri
Danışman	: Doç. Dr. Ajda ŞENOL SAKİN

### **TÜRKİYE’DE İLKÖĞRETİM II. KADEME MÜZİK DERS KİTAPLARINDA YER ALAN OKUL ŞARKILARININ RİTMİK YAPI AÇISINDAN İNCELENMESİ VE BESTECİ GÖRÜŞLERİ**

Bu araştırma Türkiye’de ilköğretim okulları (II. Kademe) müzik ders kitaplarında yer alan okul şarkılarının ritmik yapı ilkelerine uygunluk durumlarının saptanması amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla Türkiye’deki ilköğretim okulları II. kademe 2018 yılından itibaren kullanılan müzik ders kitaplarında yer alan ve söz müziği Türk besteciler tarafından oluşturulmuş okul şarkıları ritmik uyum bakımından incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda belirlenen okul şarkıları ritmik yapı açısından çok uygun, uygun, düzeltilmeli ve uygun değil



olarak gruplanmıştır. Ayrıca ritmik uyum açısından düzeltmeler gerektiren ve uygun olmayan okul şarkılarına doğru örnekler verilmiştir.

Araştırmada bestecilerin şarkı besteleme konusundaki görüşlerinin belirlenebilmesi amacı ile uzman görüşleri alınarak yarı yapılandırılmış görüşme soruları hazırlanmıştır.

Yapılan görüşmeler içerik analiz yöntemi ile çözümlenmiş, kodlar ve temalar belirlenmiştir.

Sonuç olarak ilköğretim II. kademe müzik ders kitaplarında yer alan okul şarkılarının neredeyse yarısının ritmik yapı açısından düzeltilmesi gereken bölümlerinin olduğu ya da uygun olmadığı belirlenmiştir. Ayrıca yapılan görüşmeler ile prozodi konusunun çocuk şarkısı bestecileri tarafından çok önemsendiği görülmüştür. Prozodi/ritmik uyum konusundaki sorunların Türk çocuk şarkısı bestecilerinin Türkçe'yi çok iyi bilmeleri ve dile hâkim olmalarıyla giderilebileceği ayrıca şarkı bestelemeye eğitim müziği besteleme tekniklerinin iyi bilinmesi ve uygulanması bunun yanı sıra müzik öğretmenlerinin ve adaylarının bu konuda bilgilendirilmesi önerilmektedir.

***Anahtar Sözcükler:*** Müzik ders kitapları, müzik eğitimi, okul şarkısı, prozodi, şarkı besteleme.

## **ABSTRACT**

Author : Özge ÇALIŞKAN  
University : Bursa Uludağ University  
Department : Department of Fine Arts Education  
Discipline : Music Education  
Degree Awarded : The Thesis of Master's Degree  
Page Number : XX + 118  
Degree Date : 18.09.2019  
Thesis : A Study of School Songs That Appears in the Music Books of Turkish  
Secondary Schools in Terms of Rhythmic Structure, and The Opinions  
of Composers  
Supervisor : Assoc. Prof. Ajda ŞENOL SAKİN

### **A STUDY OF SCHOOL SONGS THAT APPEARS IN THE MUSIC BOOKS OF TURKISH SECONDARY SCHOOLS IN TERMS OF RHYTHMIC STRUCTURE, AND THE OPINIONS OF COMPOSERS**

This research was conducted to determine whether the school songs that appears in secondary school music books are in compliance with the principles of rhythmic structure. For this purpose, the school songs that appeared in the Turkish secondary school music books which have been used since 2018 including the songs written and composed by Turkish composers were examined in terms of rhythmic harmony. At the end of this examination, the songs were classified as very appropriate, appropriate, needs rearrangement and inappropriate on account of rhythmic structure. Besides, correct examples were provided for those schools

songs that had been classified as needs-rearrangement and inappropriate in terms of rhythmic harmony.

In this study, semi-structured interview questions were prepared by taking expert opinions to determine the opinions of composers on song composition. The interviews were analyzed with content analysis method, thus, the codes and the themes were determined.

As a result, it was detected that half of the school songs that appears in the secondary school music books are inappropriate in terms of rhythmic structure or they have some parts that needs rearrangement. On the other hand, it was determined with some interviews that children's songs composers highly attach importance to the subject of prosody. It is recommended that the problems with prosody/rhythmic harmony can be eliminated by Turkish children song composers' knowing the Turkish language well and having a good command of it. In addition, when composing songs, the composing techniques of educational song should be expertised and applied well, and music teachers and applicants should be informed about it.

***Key words:*** Music lesson books, music education, school song, prosody, song composition.

## İçindekiler

	<b>Sayfa No</b>
Bilimsel Etiğe Uygunluk .....	iv
Yönergeye Uygunluk Onayı .....	v
Jüri Üyelerinin İmza Sayfası .....	vi
ÖN SÖZ .....	vii
ÖZET .....	viii
ABSTRACT .....	x
İÇİNDEKİLER .....	xii
TABLolar LİSTESİ .....	xvi
ŞEKİLLER LİSTESİ .....	xix
KISALTMALAR .....	xx
1. BÖLÜM: GİRİŞ .....	1
1.1. Eğitim, Sanat Eğitimi ve Müzik Eğitimi .....	1
1.2. Müzik Eğitiminde Şarkı Öğretimi .....	5
1.3. Türkiye'deki İlköğretim Müzik Ders Programları .....	9
1.4. Prozodi ve Türkiye'deki Müzik Ders Programlarında Prozodinin Yeri .....	13
1.5. Problem Durumu .....	17
1.6. Araştırma Soruları .....	18
1.7. Amaç .....	19
1.8. Önem .....	19
1.9. Varsayımlar .....	20
1.10. Sınırlılıklar .....	20
1.11. Tanımlar .....	20

2. BÖLÜM: LİTERATÜR (ALAN YAZIN) .....	22
2.1. Şarkı Öğretimine Yönelik Araştırmalar .....	22
2.1.1. Şarkı Öğretimine Yönelik Tezler .....	22
2.1.2. Şarkı Öğretimine Yönelik Makaleler .....	23
2.1.3. Şarkı Öğretimine Yönelik Kitaplar .....	24
2.2. Milli Eğitim Bakanlığı Müzik Ders ve Kitaplarına Yönelik Araştırmalar .....	26
2.2.1. Milli Eğitim Bakanlığı Müzik Ders ve Kitaplarına Yönelik Tezler .....	26
2.2.2. Milli Eğitim Bakanlığı Müzik Ders ve Kitaplarına Yönelik Makaleler .....	28
2.2.3. Milli Eğitim Bakanlığı Müzik Ders ve Kitaplarına Yönelik Bildiriler .....	28
2.3. Çocuk Şarkısı Besteciliğine Yönelik Araştırmalar .....	29
2.3.1. Çocuk Şarkısı Besteciliğine Yönelik Tezler .....	29
2.3.2. Çocuk Şarkısı Besteciliğine Yönelik Makaleler .....	30
2.3.3. Çocuk Şarkısı Besteciliğine Yönelik Kitaplar .....	31
2.4. Prozodi Konusuna Yönelik Araştırmalar .....	32
2.4.1. Prozodi Konusuna Yönelik Tezler .....	32
2.4.2. Prozodi Konusuna Yönelik Makaleler .....	33
2.4.3. Prozodi Konusuna Yönelik Bildiriler .....	33
2.4.4. Prozodi Konusuna Yönelik Kitaplar .....	33
3. BÖLÜM: YÖNTEM .....	35
3.1. Araştırma Modeli .....	35
3.2. Evren ve Örneklem .....	36
3.3. Veri Toplama Araçları .....	36
3.4. Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi .....	37

4. BÖLÜM: BULGULAR .....	40
4.1. İlköğretim 5., 6., 7. ve 8. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Okul Şarkıları ...	40
4.1.1. İlköğretim 5. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Okul Şarkıları .....	40
4.1.2. İlköğretim 6. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Okul Şarkıları .....	41
4.1.3. İlköğretim 7. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Okul Şarkıları .....	43
4.1.4. İlköğretim 8. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Okul Şarkıları .....	44
4.2. İlköğretim 5., 6., 7. ve 8. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Okul Şarkılarının Prozodi Açısından Uygunluk Durumları .....	45
4.3. İlköğretim 5., 6., 7. ve 8. Sınıf Müzik Ders Kitaplarındaki Prozodi/Ritmik Uyum Açısından Düzeltme Gerektiren ve Uygun Olmayan Okul Şarkılarına Önerilen Uygun Ritmik Yapılar .....	49
4.3.1. İlköğretim 5. Sınıf Müzik Ders Kitaplarındaki Prozodi/Ritmik Uyum Açısından Düzeltme Gerektiren ve Uygun Olmayan Okul Şarkılarına Önerilen Uygun Ritmik Yapılar .....	49
4.3.2. İlköğretim 6. Sınıf Müzik Ders Kitaplarındaki Prozodi/Ritmik Uyum Açısından Düzeltme Gerektiren ve Uygun Olmayan Okul Şarkılarına Önerilen Uygun Ritmik Yapılar .....	54
4.3.3. İlköğretim 7. Sınıf Müzik Ders Kitaplarındaki Prozodi/Ritmik Uyum Açısından Düzeltme Gerektiren ve Uygun Olmayan Okul Şarkılarına Önerilen Uygun Ritmik Yapılar .....	64
4.3.4. İlköğretim 8. Sınıf Müzik Ders Kitaplarındaki Prozodi/Ritmik Uyum Açısından Düzeltme Gerektiren ve Uygun Olmayan Okul Şarkılarına Önerilen Uygun Ritmik Yapılar .....	66

4.4. Çocuk Şarkısı Bestelemiş Akademisyen, Öğretmen ve Bestecilerin Prozodi	
Konusundaki Düşünceleri .....	68
4.4.1. Çocuk Şarkısı Bestecilerinin Besteleme Ölçütlerine Yönelik Görüşleri .....	71
4.4.2. Çocuk Şarkısı Bestecilerinin Prozodinin Önemine Yönelik Görüşleri .....	73
4.4.3. Çocuk Şarkısı Bestecilerinin Mevcut Çocuk Şarkılarındaki Prozodi Durumuna Yönelik Görüşleri .....	76
4.4.4. Çocuk Şarkısı Bestecilerinin Kaynak Kitaplardaki Çocuk Şarkılarının Prozodi Durumuna Yönelik Görüşleri .....	78
4.4.5. Çocuk Şarkısı Bestecilerinin Müzik Öğretmenlerine Önerileri .....	81
4.4.6. Çocuk Şarkısı Bestecilerinin Bestecilere Önerileri .....	83
5. BÖLÜM: TARTIŞMA VE ÖNERİLER .....	86
5.1. Tartışma .....	86
5.2. Öneriler .....	90
KAYNAKÇA .....	92
EKLER .....	104
Ek 1: Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları .....	104
Ek 2: Araştırma Uygulama İzin Dilekçeleri .....	106
Ek 3: Prozodi/Ritmik Uyum Bakımından Bestelenmiş Uygun Çocuk Şarkıları .....	113
Ek 4: Özgeçmiş .....	116
Ek 5: Tez Çoğaltma ve Elektronik Yayımlama İzin Formu .....	118

## Tablolar Listesi

<i>Tablo</i>		<i>Sayfa</i>
1.	<i>Görüşme Dağılım Tablosu .....</i>	38
2.	<i>5. Sınıf Müzik Ders Kitabında Yer Alan Okul Şarkıları .....</i>	41
3.	<i>6. Sınıf Müzik Ders Kitabında Yer Alan Okul Şarkıları .....</i>	42
4.	<i>7. Sınıf Müzik Ders Kitabında Yer Alan Okul Şarkıları .....</i>	44
5.	<i>8. Sınıf Müzik Ders Kitabında Yer Alan Okul Şarkıları .....</i>	45
6.	<i>İlköğretim 5., 6., 7. ve 8. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Okul Şarkılarının Prozodi/Ritmik Uyum Durumları .....</i>	46
7.	<i>Okul Şarkılarının Prozodi/Ritmik Uyum Açısından Dağılımı .....</i>	48
8.	<i>“Benim Bahçem” Şarkısının Prozodi/Ritmik Uyum Açısından Görünümü .....</i>	50
9.	<i>“Kardeşlik” Şarkısının Prozodi/Ritmik Uyum Açısından Görünümü .....</i>	51
10.	<i>“Güzel Türkiye” Şarkısının Prozodi/Ritmik Uyum Açısından Görünümü .....</i>	52
11.	<i>“Haydi Biliniz” Şarkısının Prozodi/Ritmik Uyum Açısından Görünümü .....</i>	53
12.	<i>“Atatürk Kalbimde” Şarkısının Prozodi/Ritmik Uyum Açısından Görünümü .....</i>	55
13.	<i>“Müzik Yapalım” Şarkısının Prozodi/Ritmik Uyum Açısından Görünümü .....</i>	56
14.	<i>“Uçurtmam Uçtu” Şarkısının Prozodi/Ritmik Uyum Açısından Görünümü .....</i>	57
15.	<i>“Işık Saçarız” Şarkısının Prozodi/Ritmik Uyum Açısından Görünümü .....</i>	58



<i>Tablo</i>	<i>Sayfa</i>
16.	<i>“Tebessüm” Şarkısının Prozodi/Ritmik Uyum Açısından Görünümü ..... 59</i>
17.	<i>“Çınar” Şarkısının Prozodi/Ritmik Uyum Açısından Görünümü ..... 60</i>
18.	<i>“Dostluk Oyunu” Şarkısının Prozodi/Ritmik Uyum Açısından Görünümü ..... 61</i>
19.	<i>“Dünya Çocuk Bayramı” Şarkısının Prozodi/Ritmik Uyum Açısından Görünümü ..... 61</i>
20.	<i>“Hayata Renk Ver” Şarkısının Prozodi/Ritmik Uyum Açısından Görünümü ..... 62</i>
21.	<i>“Sevgiyle Büyürüz Biz” Şarkısının Prozodi/Ritmik Uyum Açısından Görünümü ..... 64</i>
22.	<i>“Güzel Anadolu” Şarkısının Prozodi/Ritmik Uyum Açısından Görünümü ..... 65</i>
23.	<i>“Değerlerimiz” Şarkısının Prozodi/Ritmik Uyum Açısından Görünümü ..... 66</i>
24.	<i>“İlkbahar” Şarkısının Prozodi/Ritmik Uyum Açısından Görünümü ..... 67</i>
25.	<i>“Yaşamak” Şarkısının Prozodi/Ritmik Uyum Açısından Görünümü ..... 68</i>
26.	<i>Çocuk Şarkısı Bestecilerinin Görüşlerine İlişkin Tema ve Kodlar ..... 69</i>
27.	<i>Besteleme Ölçütlerine İlişkin Çocuk Şarkısı Bestecilerinin Görüşleri ..... 72</i>
28.	<i>Prozodinin Önemine İlişkin Çocuk Şarkısı Bestecilerinin Görüşleri ..... 74</i>
29.	<i>Çocuk Şarkılarındaki Prozodi Durumuna İlişkin Çocuk Şarkısı Bestecilerinin Görüşleri ..... 77</i>
30.	<i>Kaynak Kitaplardaki Çocuk Şarkılarının Prozodi Durumuna İlişkin Çocuk Şarkısı Bestecilerinin Görüşleri ..... 80</i>
31.	<i>Müzik Öğretmenlerine Öneriler Durumuna İlişkin Çocuk Şarkısı Bestecilerinin Görüşleri ..... 82</i>

*Tablo*

*Sayfa*

32.	<i>Bestecilere Öneriler Durumuna İlişkin Çocuk Şarkısı Bestecilerinin Görüşleri .....</i>	84
-----	---	----

## Şekiller Listesi

Şekil		Sayfa
1.	<i>Çocuk Şarkısı Bestecilerinin Besteleme Ölçütlerine İlişkin Tema ve Kod Şeması .....</i>	71
2.	<i>Çocuk Şarkısı Bestecilerinin Prozodinin Önemine İlişkin Tema ve Kod Şeması .....</i>	74
3.	<i>Çocuk Şarkısı Bestecilerinin Mevcut Çocuk Şarkılarının Prozodi Durumuna İlişkin Tema ve Kod Şeması .....</i>	77
4.	<i>Çocuk Şarkısı Bestecilerinin Kaynak Kitaplardaki Çocuk Şarkılarının Prozodi Durumuna İlişkin Tema ve Kod Şeması .....</i>	79
5.	<i>Çocuk Şarkısı Bestecilerinin Müzik Öğretmenlerine Yönelik Önerilerine İlişkin Tema ve Kod Şeması .....</i>	81
6.	<i>Çocuk Şarkısı Bestecilerinin Bestecilere Yönelik Önerilerine İlişkin Tema ve Kod Şeması .....</i>	83

## **Kısaltmalar Listesi**

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

TDK: Türk Dil Kurumu

## 1. Bölüm

### Giriş

Bu bölümde eğitim, sanat eğitimi, müzik eğitimi, şarkı öğretimi, Türkiye'deki müzik ders programları ve prozodi kavramları üzerinde durulmuş, araştırmanın problemine, amacına, önemine, sınırlılık ve varsayımlara yer verilerek araştırmada geçen tanımlar açıklanmıştır.

#### 1.1. Eğitim, Sanat Eğitimi ve Müzik Eğitimi

Eğitim, kişide istenilen yönde kalıcı davranış değişikliğidir. Ayrıca “bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme süreci” olarak belirtilen eğitim tanımı ile de kişinin davranış değişikliğinin kendi isteği ile yapılması vurgulanmaktadır (Ertürk, 1997, s. 12; Kale, 2007, s. 17). Eğitim kısaca istenilen davranışı geliştirme süreci olarak da tanımlanabilmektedir. Ayrıca eğitim hayat boyu devam eden bir süreçtir. Bir anlamda kişinin topluma ayak uydurması için kendini geliştirmesi olan eğitim bireyleri ve toplumları biçimlendirme, yönlendirme, değiştirme ve geliştirmede etkili süreçtir.

Çocuk eğitimi çok geniş bir kavramdır ve kalıplara sığdırılmamalıdır. Her çocuğun farklı özellikleri, ilgi ve yetenekleri vardır. Bu yetenekler doğrultusunda yönlendirilerek eğitim verilmelidir. Durkheim'a (1858-1917) göre eğitim çocukta fiziksel, entelektüel, ahlaki değerlerin uyandırılması ve geliştirilmesidir (akt. Ergun, 1999, s. 1). Emma Goldman (1869-1940) eğitim konusu hakkındaki düşüncesini şöyle açıklamıştır: “Henüz hiç kimse bir çocuğun ruhunda gizli olan sempati, nezaket ve cömertliğin değerini anlayabilmiş değildir. Gerçek bir eğitim, bu hazinenin kapılarını açmaya çabalamalıdır” (Kale, 2007, s. 3). Bu tanımlar doğrultusunda eğitim bireyin kişiliğini tanımasında ve kişiliğini geliştirmeye yönelik davranışları kazanmasında büyük rol oynamaktadır.

Bunun yanı sıra eğitim “belli bir bilim dalı veya sanat kolunda yetiştirme ve eğitime işi, aynı zamanda çocukların ve gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine yardım etme ayrıca terbiye anlamlarını taşımaktadır” (Akyüz, 1993, s. 1).

Güzel sanatlar açısından düşünüldüğünde eğitimin bilim, teknik ve sanatla iç içe ve etkileşim içerisinde bulunması gerektiği düşünülmektedir. Bu sebeple eğitimin bir alt dalı da sanat eğitimidir. Sanat eğitimi, kişinin yaratıcılığını geliştirip, estetik yönüne katkılar sağlayarak bakış açısını geliştirmektedir.

Sanat eğitimi, temelde, sanatsal etkinlik ve etkileşimler yoluyla bireyin yaratma güdüsünü doyurmaya, estetik gereksinimlerini karşılamaya, beğeni duygusunu geliştirmeye ve içinde yaşadığı gerçekliğe daha duyarlı olmasını sağlamaya yöneliktir. Bu bakımdan sanat eğitimi, bireyin bilişsel ve devinişsel yönlerinin yanında, özellikle duyuşsal yönünün gelişmesinde çok önemli rol oynar. Sanat eğitimi, her biri kendi içinde çeşitli dallara ayrılan şu üç ana koldan oluşur: (1) Fonetik sanatlar eğitimi, (2) plastik sanatlar eğitimi ve (3) dramatik sanatlar eğitimi. Müzik eğitimi, fonetik sanatlar eğitiminin başlıca dallarından birini oluşturmaktadır (Uçan, 2005, s. 40).

Sanat eğitimi bireylerin görsel, işitsel ve diğer duyularına bağlı yargılama ve yaratma yetilerini geliştirmek, onların ilgi alanlarını kendilerine tanıtarak bu alanlarda mutluluk sağlayacak düzeyde uğraşı olanaklarını göstermektir (Erinç, 1988, s. 178).

Sanat eğitimi her yaş için yapılabilen ve bireyin soyut düşünme gücünün geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Her insanda yaratıcılık kavramının var olduğunu düşündüğümüzde, bunu ortaya çıkarmada sanat eğitiminin rolü çok önemlidir. Sanat eğitimi ile bireyler kendini ifade eder, kültürünü tanıyıp öğrenir, korur ve gelecek nesillere aktarırlar.

Müzik, insanın duygu ve düşüncelerini seslerle ifade ettiği iletişim aracıdır. İnsanlar bu duygu ve düşünceleri şiirle sözlü olarak, resimlerle görsel olarak ifade edebileceği gibi

seslerle ya da ritimlerle ifade ederek müzik yoluyla iletişim kurabilmektedir. Müzik sözcüğü insanlığın varlığıyla ortaya çıkmış günümüze gelene kadar farklı toplulukların yaşam koşulları içerisindeki duygu ve düşüncelerle harmanlanarak birbirinden farklı tanımlamalarla günümüze ulaşmıştır. Türkçe sözlük (2005) müziği “duyguları ve düşünceleri anlatmak için sesleri ezgi, armoni ve polifoni gibi biçimlerde düzenleme sanatı ve bu tarzda düzenlenmiş seslerle meydana gelen eserlerin okunması/söylenmesi ve çalınmasıdır” olarak açıklamıştır.

Müzik eğitimi doğum öncesinde anne karnında başlamakta ve doğumdan sonra farklılıklar göstererek devam etmektedir (Artan, 2001, s. 44; Uluğbay, 2016, s. 1026). İnsanlar doğumlarıyla birlikte ninniler ile tanışır. Sonrasında çocukluk dönemiyle birlikte tekerlemeler, sayışmalar ve çocuk şarkılarıyla müzik eğitimi devam eder. Okul dönemi ile de bu müziklerin öğretimi başlamakta ve hayatının sonuna kadar da devam etmektedir.

Eski Yunan’da müzik, eğitimin dayandığı temellerden biri, zevk ve ruh terbiyesine yarayan bir araç olarak kabul edilmiştir. Ayrıca genel kültürün ana ögesi olarak devlet tarafından da yardım görmüştür. Müziğe bir terbiye, hatta ahlak eğitimi aracı gözü ile bakılmıştır. Yunan filozofları müzik kelimesine bu sanatın sınırlarını aşan bir anlam vermişlerdir (Şen, 2010, s. 337). Eflatun müziği eğitimin en gerekli unsuru olarak görmüş, vücuttan önce ruhun gelişmesini üstün tutmuş, eğitimde güzel sanatların kuvvetine inanmış ve ruhun güzelliklerle yükseleceğini belirtmiştir. Ayrıca müziği bir eğlence aracı olarak değil, güzellik ve iyilik için eğitim aracı olarak kabul etmiştir (Akkaş, 1991, s. 7). Aristoteles (Aristo) de “Duyguları tam olarak anlatma hususunda hiç bir şey ritim ve şarkı söyleme kadar kuvvetli değildir. Mademki bu o kadar gerçek bir kuvvettir, şu halde müzik çocukların eğitiminde mutlaka kullanılmalıdır” diyerek müziğin eğitimdeki yeri ve önemine işaret etmiştir (Akkaş, 1991, s. 8).

Bir din felsefecisi olarak Martin Luther “eğer bu güçlü araç (müzik), her eve girer ve layık olduğu değeri ile üzerinde durulursa, dünya cennete döner; o takdirde güvenlik güçlerine

bile gerek duyulmaz” demektedir. Luther, müzik eğitimine verdiği önemi “Eğer çocuklarım olsaydı onların yalnızca yabancı dil ve tarih değil, müzik ve matematik de öğrenmelerini isterdim. Din bilgisinden sonra ilk yeri, en büyük onur ve sevinçle müziğe verirdim” sözleriyle belirtmiştir (Özgür & Aydoğan, 1999, s. 2).

Çek eğitimcisi Jan Amos Comenius (1592-1670) müzik eğitimine önem verip öğretim planına almıştır. Müziğe anaokulundan itibaren yer vermiş, annelere ve öğretmenlere küçük yaşlardaki çocuklara ninni, şarkı ve ritmik parçalar söyleyip öğretmelerini tavsiye etmiştir. “Müzik insanı yumuşatır, değiştirir daha faziletli ve düşünceli kılar” diyen Comenius, şarkı söylemeyi, çocuğa daha beş yaşından itibaren içine alan bir öğretim sistemine koyarak, müziğin eğitimin ilk yıllarında yer alması gerektiğini belirtmiştir (Akkaş, 1991, s. 8; Uluçay, 2006, s. 19).

Jean Jacques Rousseau (1712-1778) müzik öğretimi ile ilgilenmiş ve rakamlı müzik yöntemini önermiştir. İşitme ve şan eğitimini tavsiye etmiştir. İsviçreli pedagog Johann Heinrich Pestalozzi (1746-1827) ses alıştırmalarına önem verip herkesin müzik eğitimi alması gerektiğini vurgulamış ve bu eğitime, işitme eğitimi ile başlayıp, müzikal etkinliklerle okullarda yer verilmesi gerektiğini ifade etmiştir. İtalyan kadın eğitimci Maria Montessori (1870-1952) de müzik eğitimi ve öğretimine büyük ilgi göstermiş, müzikal etkinliklere önem vermiş ve Montessori adını koyduğu eğitim sistemini birçok okulda uygulamıştır (Akkaş, 1991, s. 8; Uluçay, 2006, s. 19). Pestalozzi'nin öğrencisi olan F. Froebel (1782- 1852) bir eğitimci olarak müziğin her şeyden önce duyguları eğitmesi gerektiğini düşünüp şarkı, hareket ve oyuna büyük önem vermiştir (Türkmen, 2016, s. 3; Yönetken, 1952).

Müzik gelişim sürecinde insanı yönlendirmekte ve özellikle bilişsel gelişimi olumlu biçimde etkilemektedir. Müzik aynı zamanda çocukların sosyalleşmesinde de önemli bir rol oynamaktadır (Cross, 2001, s. 28).



Müzik eğitimi temelde “müziksel işitme-okuma-yazma eğitimi, şarkı söyleme eğitimi, çalgı çalma eğitimi, müzik dinleme eğitimi, müziksel bilgilenme eğitimi, müziksel yaratma eğitimi, müziksel beğeni (zevk) geliştirme eğitimi ve müziksel kişilik geliştirme eğitimi” boyutlarından oluşmaktadır (Uçan, 2005, s. 40). Bunun yanı sıra Çuhadar’a (2016) göre müzik eğitimi denildiğinde kulak eğitimi, müzik teorisi, performans (çalgısal ve vokal icra), kompozisyon-şeflik, müzikoloji ve müzik pedagojisi ve kuramları disiplinlerinin tümünün eğitimi söz konusudur.

Müzik eğitimi şarkı söyleme, özellikle çalgı çalma eğitimi vb. boyutlarıyla bir bütün olarak, çocukların başta büyük ve küçük kaslarını geliştirmekte, sosyalleşmelerini ve çevreleriyle iyi ilişkiler içinde olmalarını sağlamaktadır. Çevreleriyle çalışmalarını müzik aracılığıyla paylaşan çocuklar böylelikle özgüvenlerini de arttırmaktadırlar. Ayrıca müzik eğitimi çocukların zekâ gelişimlerine de olumlu katkılar sağlayarak, problem çözme yeteneklerini geliştirmektedir. Bununla birlikte dil becerileri, hareket ve ritmik yetenekleri, estetik duyguları, kültürel birikimleri ve yaratıcılıkları da müzik eğitimiyle gelişmektedir (Onuray Eğilmez, 2009, s. 72).

## **1.2. Müzik Eğitiminde Şarkı Öğretimi**

İnsanlar bebeklik döneminde ninnilerle, erken çocukluk döneminde sayışma, tekerleme, müzikli masal ve oyunlarla, geç çocukluk ve gençlik dönemlerinde türkü, şarkı, marş ve başka çeşitli müziklerle eğitilmekte; yetişkinlik ve yaşlılık dönemlerinde de yaşamının önemli bir bölümünü müzikle doldurmakta, müzikle geçirmektedirler (Uçan, 1997, s. 12). Nitekim İ. Alaaddin Gövsa (1889-1949) bu gelişimi şöyle özetlemiştir: “İlkel veya gelişmiş her seviyedeki insan ömrünün bütün merhalelerinde [aşama] bir nevi müziğin yeri vardır. Çocuklar uykularını, oyunlarını; gençler işlerini, sevgilerini; çobanlar yalnızlıklarını; ihtiyarlar sükûnetini; ibadet edenler dualarını daima bir müziğin eşliğinde devam ettirir ve ondan teselli bulurlar” (Aydıntan & Egüz, 1986, s. 59).

İlköğretim ve ortaöğretimdeki müzik dersi programı ve müfredatı davranışsal olarak ele alındığında şarkı öğretiminin önemli yer aldığı görülmektedir (Küçükosmanoğlu, 2011, s. 1). Sınıf ortamında şarkı öğretimi müzik eğitiminde önemli rol oynamaktadır. İnsan sesi müzik yapma ve yaratmada duygu, algılama, imgeleme, düşünme, anma ve çağrışım gibi güçlükleri eğitme konusunda en doğal ve kolay araçtır (Yükrük, 2003, s. 104).

Çocuk arkadaşları ile (koro) şarkı söylerken sesini kullanmayı ve denetlemeyi, ritme uygun söylemeyi, arkadaşlarıyla uyum içinde olmayı öğrenir. Ayrıca doğru ve temiz seslerle şarkı söyleme becerisi de kazanır. Bu yolla toplu şarkı söylemenin tadına vararak koro disiplinini de öğrenmiş olur (Sun & Seyrek, 1993, s. 33). Toplu şarkı söyleme öğrencinin bir yandan bireysel becerilerinin gelişmesini, bir yandan da toplumsal becerilerinin pekişmesini sağlamaktadır (Kıvrak, 2003, s. 59).

Okullarda yapılan müzik eğitiminin temelini ses eğitimi oluşturmaktadır. Müzik eğitiminin önemli amaçlarından biri, çocukların seslerini doğru bir biçimde kullanmalarını sağlamaktır. Bu amaçla her sınıf ve yaştaki çocuğun yaşına ve kültürüne uygun şarkıları doğru ses ve ritimlerle söylemesi öğretmen tarafından sağlanmalıdır (Çiçek, 2000, s. 5). Çiçek'e (2000) göre okul müzik eğitimine çocuk ve halk ezgileri ile başlanmalıdır. Okul öncesinde ninni, saymaca, tekerleme ve türkülerle kendi müziğini tanımaya başlayan çocuklar, okul çağında bunlara benzer ezgilerle yönlendirilmelidir. İlköğretimde şarkı öğretimi sınıf içinde genellikle toplu küme öğretim teknikleriyle yapılmaktadır. Ayrıca yeri geldiğinde öğretmen tarafından bireysel öğretim tekniklerine de yer verilmektedir (Uçan, Yıldız & Bayraktar, 1999, s. 17). Çocuğun gelişiminde bu kadar büyük rol oynayan şarkı eğitiminde kullanılacak şarkılar seçilirken çok dikkatli olunmalıdır.

Şarkı seçerken şarkıların ses sınırlarının çocukların sesine uygun olmasına, şarkı konularının çocukların yaşlarına uygun olmasına, şarkıyı oluşturan ezgilerin akılda kalıcı olmasına, şarkıların oyunlaştırılabilir olmasına dikkat edilmesi gerekmektedir. Ses sınırları,

bir çocuk şarkısının, en kalın ve en ince notaları arasındaki uzaklığın aralık cinsinden ifadesidir. Ses sınırları arasındaki uzaklığın artması ile şarkının zorluk derecesinin değişebileceği düşüncesinden yola çıkılmaktadır (Çorak, 2014, s. 21). Ses sınırı, “bir sesin müziksel olarak rahatça çıkarabildiği en kalın ve ince sınırlar” şeklinde tanımlanırken, ses genişliği “bir sesin rahatlıkla ulaşabildiği en uç sınırlar arasında taradığı alan” şeklinde tanımlanmaktadır (Çevik, 1999, s. 38). Başka bir deyişle ses genişliği “bir sesin veya bir sazın iyi ve kolaylıkla çıkardığı seslerin tam genişliği”dir (Gazimihal, 1961, s. 249). Bu özellikler çocukların şarkı öğretiminde oldukça önemlidir. Çünkü doğru şarkının seçiminde rol oynamaktadır.

Şarkı öğretimiyle çocuk şarkıları öğrenciye yalnızca müzik değil; tarih, coğrafya, İngilizce, Türkçe ve hayat bilgisi gibi diğer birçok dersten de öğretim yapılabilir. Ayrıca şarkılar çocuğa müzik, insan, yurt, doğa ve hayvan sevgisi gibi önemli değerleri kazandırabilmek için de önemli bir araçtır. Bu sebeple eğitim amacıyla seçilecek şarkılar çocuklar için büyük önem arz etmektedir (Aycan, 2017, s. 7).

Türkiye’de müzik eğitiminde kullanılan şarkılar anonim şarkılar (türküler), öykünme şarkılar, aktarma şarkılar ve Türkçe okul şarkılarıdır (Sun & Seyrek, 1993, s. 26).

Anonim şarkı asırlar boyunca halkın beğenisini almış, zaman içerisinde toplumsal olaylardan etkilenmiş, duyarlılığı, sözü, özü, yapısı, ölçüleri, dizileri yani her şeyiyle bize özgü olan şarkılardır. Bunlar tekerleme, saymaca, ninni ve halk türküleridir. Tekerleme, saymacalar ve ninniler çocuk folklorunun içine girmektedir. Anonim şarkılar, Türk halk kültüründen gelen, çocukların kendileri tarafından veya başkaları tarafından oyun oynamaya yönelik oluşturulmuş sözlü folklor ürünleridir (Bilgin, 2009, s. 14; Sağer, 2002, s. 9; Sun & Seyrek, 1993, s. 26).

Öykünme şarkı, kaynağını başka toplumların müziklerinden alan ve okul müziği bestecileri tarafından yaratılan şarkılardır. Türk bestecilerinin batı müziğinde bulunan ölçü

sayısı ve majör minör dizileri ile oluşturduğu bu öykünme şarkılar Türk müziğine sonradan eklenmiştir (Bilgin, 2009, s. 14; Sağer, 2002, s. 8; Sun & Seyrek, 1993, s. 26).

Aktarma şarkı sözleri Türkçedir; ancak ezgileri yabancı şarkılardan alınmadır. Yani yabancı olan çocuk şarkılarının ezgileri üzerine Türkçe sözler yazılarak oluşturulmuştur (Bilgin, 2009, s. 14; Sun & Seyrek, 1993, s. 26). Uygulama yöntemi ise şöyledir: Yabancı bir şarkı alınır ve altına uygun Türkçe sözler yazılır. Ortaya çıkan eser okullarda kullanılır ve bu yolla yabancı bir eser Türkçe okul müziği dağarcığına kazandırılmış olur. Bu türdeki eserlerin ezgileri genellikle bazı Avrupa toplumlarının (Alman, İtalyan, Fransız, İsveç vb.) halk müziği ve okul müziği eserlerinden seçilmektedir (Sağer, 2002, s. 8).

Türk okul şarkıları Türk bestecileri tarafından yazılmış, kaynağını Türk halk müziğinden almış özgün şarkılardır. Özellikle 1966 yılından itibaren besteciler tarafından üretilen bu eserler günümüzde de müzik eğitiminde sıklıkla kullanılmaktadır ve sayıca ve nitelikçe önemli sayılacak bir Türk okul şarkısı bestecisi grubu oluşmuştur (Bilgin, 2009, s. 14; Sağer, 2002, s. 9; Sun & Seyrek, 1993, s. 26)

Okul şarkıları kitapları dağarcığına önemli katkı sağlamış olan Muammer Sun, Hilmi Seyrek, Erdem Gedikli ve İsa Çoşkuner'in ilköğretim okulları müzik derslerinde öğretilen okul şarkılarının özellikleri ile ilgili görüşleri şöyledir. Türk okul şarkıları, okul hayatına uygun olmalı, nota bilgisi vermeye olanak sağlamalı, gelenek, örf ve adetlere uygun ve ulusal olmalı, evrensel olmalı, prozodi adı verilen söz ve sesler arasındaki uygunluğu içermeli, çocukların öğrenebileceği şekilde, cazip ve yaşlarına uygun olmalı, sanat değeri taşıyan melodiler içermeli, üniteler ile verilen bilgileri pekiştirici ve öğretici olmalı, çocuk psikolojisi, zevki ve terbiyesine uygun sözler içermelidir. Ayrıca şarkıların radyo ve televizyon gibi yayın organları tarafından yayınlanmakta olmasına dikkat edilerek, bu gibi yayınlarda yer alan okul şarkıları radyo ve televizyondan kaydedilerek öğrencilere dinletilebilmeli, okul şarkıları öğretilirken çevre faktörü de göz önünde bulundurulmalı ve öğretilen okul şarkılarının eşlikli

olmasına dikkat edilmeli ki eşlik yapılabilmesi için okul şarkılarının seviyesi düşürülmemelidir (Aktaş, 2008, s. 14-15).

### **1.3. Türkiye’deki İlköğretim Müzik Ders Programları**

Demirel (2009) öğretim programını “okulda ya da okul dışında bireye kazandırılması planlanan, bir dersin öğretimiyle ilgili tüm etkinlikleri kapsayan yaşantılar düzeneği” olarak tanımlamaktadır. Programlar bilimsel, sosyal, teknolojik ve sanatsal gelişmelere göre geliştirilmektedir. Eğitim programı bir eğitim kurumunun çocuklar, gençler ve yetişkinler için sağladığı, milli eğitimin ve kurumun amaçlarını gerçekleştirmeye dönük tüm faaliyetleri kapsayan düzenektir. Öğretim programları öğretmene derste kazanımlarına uygun yapacağı etkinlikler ile ilgili planlı şekilde yol göstermektedir (Gök & Tufan, 2016, s. 1386; Varış, 1997, s. 16).

Müzik dersi içerdiği öğrenme alanları ve kazanımlarla öğrencilerde temel becerilerin ve değerlerin gelişmesini sağlayacak bir derstir ve 1924 yılından günümüze bu derse yönelik programlar hazırlanmaktadır.

Cumhuriyet Dönemi’nde 1924, 1936, 1948, 1968 programları temel olmak üzere, 1924, 1926, 1936, 1948, 1956, 1962, 1968, 1973, 1976, 1995, 2006 yıllarında çeşitli müzik ders programları hazırlama çalışmaları yapılmıştır (Ertek Babaç & Köse, 2018, s. 1386; Küçüköncü, 2010, s. 90). Yurdumuzda özellikle Cumhuriyetin ilk yıllarında, çağdaş ve demokratik bir eğitimin göstergesi ve gerekliliği olarak müzik eğitimine de özel bir önem atfedilmiştir. Özellikle 1924 ve 1926 yıllarına ait eğitim programında müzik derslerine daha sonraki yıllara oranla daha fazla ağırlık verilmiştir. Bu ağırlık 1994 programına kadar zaman zaman düşmüş fakat 1994 programında yeterli olmamakla beraber tekrar yükselmiştir. Aynı şekilde hem içerik olarak hem de müzik eğitimcisine yapılan yatırımlar olarak müzik programları sürekli bir gelişim göstermiştir (Altunya, 2001, s. 84). Son olarak 2017 yılında

güncellenen öğretim programının uygulanmasına 2018-2019 eğitim öğretim yılı itibarıyla geçilmiştir.

Cumhuriyetimizin ilanından günümüze kadar oluşturulan müzik programlarındaki belli başlı özellikler şöyle özetlenebilmektedir.

1924 İlkokul Müzik Öğretim Programı'na ana hatlarıyla bakıldığı zaman taşıması gereken unsurlar bakımından programın oldukça yetersiz olduğu söylenebilir. Fakat daha yeni ilan edilmiş Cumhuriyet ve yeni yapılandırmaya çalışılan ülkenin eğitim uygulamaları içinde özel ve gerekli bir ders olarak müzik dersinin de kurgulanması ve bu kapsamda da ilk müzik öğretim programı olması nedeniyle önemli bir yere sahiptir (Aksu, 2018, s. 29).

1926 İlkokul Müzik Öğretim Programı 1924 programına göre daha gelişmiş bir anlayışla ele alındığı görülmektedir. Öncelikle programın unsurları açısından müzik dersi genel amaçlarının “çocukların yaş ve gelişimlerine uygun şarkıları söyleyebilecekleri şekilde, işitme güçlerini ve hançerelerini geliştirmek, çocuklarda müzik zevki uyandırarak onlarda güzellik hislerini beslemek, basit nota bilgisi vererek kolay şarkıları okuma yeteneği kazandırmak” şeklinde üç madde halinde verildiği görülmektedir (Aksu, 2018, s. 32).

1930 Ortaokul Müzik Öğretim Programı'nda genel ve özel hedefler belirtilmemekle birlikte metninin tamamen konu listesi halinde verilmesi ve “... söylettirilecektir” şeklindeki ifadesi, öğretmenin yapacağı faaliyetlere ve öğretmen merkezli bir anlayışa işaret etmektedir. Bu yönüyle programın genel olarak davranışçı öğrenme kuramı çerçevesinde yürütülmüş olduğu söylenebilir (Aksu, 2018, s. 74).

1931 Ortaokul Müzik Öğretim Programının dönemine göre çok kapsamlı, çok konulu ve yine dönemine göre ütopyik bir şekilde oldukça donanımlı bir alt yapı ve müzik materyali gerektiren bir program tasarısı olduğu söylenebilir (Aksu, 2018, s.77).

1936 İlkokul Müzik Öğretim Programı önceki programlara oranla daha kapsamlı ve zor bir içerikle sunulması, açık ve net olarak verilmemiş olsa bile dersin genel hedefleri olarak

düşünülebilecek açıklamalar, özel müzik öğretim yöntemlerine, çalgı ve orkestralara yapılan vurgular ve kapsamlı bir “eğitim durumu” sunumu ile programın, dönemine göre gelişmiş bir program olduğu söylenebilir (Aksu, 2018, s. 39).

1948 İlkokul Müzik Öğretim Programı genel olarak müzik bilgisi vererek şarkı söyleme becerisinin geliştirilmesini ve kapsamlı bir şarkı dağarcığının oluşmasını hedeflemiştir (Karaman, 2001, s. 63). “Programın sınıf öğretmeninden beklediği müzikal içerik ve uygulama bilgisi, o dönem öğretmen görüntüsünü ve öğretmenden beklentiyi göstermesi açısından ilginçtir. Program, 1936 İlkokul Müzik Öğretim Programı’nın açıklamalar ve direktifler açısından biraz daha geliştirilmiş biçimi olurken, yine dönemine göre gelişmiş bir programdır” (Aksu, 2018, s. 44).

1968 İlkokul Müzik Öğretim Programı 1948 programına göre daha kapsamlı olup, çalgı eğitimine de ağırlık vermektedir. Bu programda öğretmenin kapsamlı bir bilgi ve beceri dağarcığına sahip olması gerekmektedir (Karaman, 2001, s. 63).

1994 İlköğretim Kurumları Müzik Dersi Öğretim Programı’nda ise çevreyi ve toplumu içine alan çok yönlü bir müzik eğitimi amaçlanmaktadır. Öğrenciye verilecek eğitim ve öğretimle, toplumsal olarak müzik eğitiminin gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir. Öğretmenin bu programı uygulaması için çok yönlü bir müzik eğitimi alması gerekmektedir. Çünkü her konu belirlenmiş bir amacı, davranışı içermekte ve "öğrenme-öğretme" durumları altında yapılması ve yaptırılması gerekenler açıkça açıklanmaktadır (Karaman, 2001, s. 63).

2006 İlköğretim Müzik Dersi 1-8 Öğretim Programı hem temel öğrenme yaklaşımını (yapılandırmacılık) hem de zamanının ruhunu ve çeşitliliğini yansıtan ve bu anlamda değerlendirme etkinliklerine çok boyutlu ve çok kapsamlı bakan ilk müzik öğretim programı özelliği taşımaktadır (Aksu, 2018, s. 69).

2017 yılında hazırlanan ve 2018 yılında uygulamaya başlanan Müzik Dersi Öğretim Programı’nın amacı öğrencilerin; müzik yoluyla estetik yönünü geliştirmek, duygu,

düşünce ve deneyimlerini müzik yoluyla ifade etmelerine imkân sağlamak, yaratıcılığını ve yeteneğini müzik yoluyla geliştirmek, yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası müzik türlerini tanıyarak farklı kültürlere ait öğeleri zenginlik olarak algılamasını sağlamak, müzik aracılığıyla zihinsel becerilerinin gelişimini sağlamak, müzik yoluyla bireysel ve toplumsal ilişkilerini geliştirmek, müzik ile ilgili çalışmalarda bilişim teknolojilerinden yararlanmalarını sağlamak, bireysel ve toplu olarak nitelikli farklı türlerde şarkı dinleme ve söyleme etkinliklerine katılımlarını sağlamak, müziksel algı ve bilgilerini geliştirmek, İstiklâl Marşı başta olmak üzere marşlarımızı özüne uygun olarak seslendirmelerini sağlamak, müzik yoluyla sevgi, paylaşım ve sorumluluk duygularını geliştirmek, millî birliğimizi, bütünlüğümüzü pekiştiren ve dünya ile bütünleşmemizi kolaylaştıran müzik kültürü ve birikimine sahip olmalarını sağlamak, Atatürk'ün Türk müziğinin gelişmesine ilişkin görüşlerini kavramak amaçlarına ulaşmalarının sağlanmasıdır (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2018, s. 8).

Müzik Dersi Öğretim Programı genel amaçlar, temel beceriler, öğrenme alanları, kazanımlar, etkinlikler, açıklamalar, öğrenme öğretme süreçleri ve ölçme değerlendirme boyutlarından oluşmaktadır. Ayrıca programda dersin felsefesi, değerler eğitimi, rehberlik, dikkat edilmesi gereken hususlar ve öğrenme alanlarına ilişkin süreler gibi başlıklar geniş açıklamaları ile birlikte verilmiştir. Müzik Öğretimi Programı'nda yer alan kazanımlar birinci sınıftan sekizinci sınıfa kadar tablolar halinde sunulmuştur. Bu kazanımlar her sınıf düzeyinde dört öğrenme alanında toplanmıştır. Bu öğrenme alanları “dinleme-söyleme, müziksel algı ve bilgilenme, müziksel yaratıcılık, müzik kültürü”dür. 1-8. sınıflar genelinde 185 kazanım görülmektedir. Bu kazanımlar birinci sınıfta 24, ikinci sınıfta 18, üçüncü sınıfta 22, dördüncü sınıfta 21, beşinci sınıf 23, altıncı sınıfta 24, yedinci sınıfta 22, sekizinci sınıfta 25 kazanım olarak belirtilmiştir. Programın uygulanması ile ilgili dikkat edilecek hususlar bölümünde,



“her sınıf düzeyinde öğrencilerin 8 eser seslendirmesi beklenir” ibaresi ile çocuklarda şarkı söylemenin önemi göz önünde bulundurularak şarkı öğretiminde alt sınır konulmuştur. Ayrıca programda şarkı seslendirme (şarkı söyleme) ile ilgili kazanımlara her sınıf düzeyinde yer verilmiştir.

#### **1.4. Prozodi ve Türkiye’deki Müzik Ders Programlarında Prozodinin Yeri**

Prozodi (Lat. Prosarium, İt. Prosodia, Fr. Prosodie, İng. Prosody) “Yunanca kökenli bir sözcüktür. Pros ‘göre, ode ‘şarkı’ sözcüklerinden bileşik, şarkıya göre anlamındadır” (Bozkaya, 2001a, s. 38). Konuşmada gruplama, belirginlik ve tonlamayı oluşturan frekans ve süredeki akustik değişikliklere prozodi denilmektedir (akt. Palmer & Hutchins, 2006, s. 3). Bu tanım doğrultusunda ses, kelime ve kelime grupları, bunların birbiri ile ilişkileri, anlam ve ahenk özellikleri prozodiyi belirleyen öğelerdir (Gültaş, 2003, s. 200).

Müzik açısından prozodi “sözlü bir müzik yapıtında sözcüklerin vurguları ile ölçünün zamanlarının birbirine uyumu”dur (Uluç, 2013, s. 135). Bu tanımlara göre kısaca prozodi, hecelerın vurgu, çıkarılış bakımından müzikle uyum sağlaması, söz-ses uyumudur.

Prozodi kelimesinin ülkemizdeki kullanımı ilk defa 1927 yılında halk türkülerinin incelenmesi sırasındaır. Mahmut Ragıp Gazimihal prozodiyi müzikal anlamda ele almış, onu sadece açık- kapalı hece durumlarına bağlamaktadır. Prozodi ile ilgili düşüncelerini de “Anadolu Türküleri ve Musiki İstikbalimiz” (1928) adlı eserinde “Beste Güfte Mutabakatı” adlı bölümünde dile getirmektedir (Gültaş, 2003, s. 7).

Prozodik kurallara uygun bir eser ortaya koyabilmek için en temel öge dilin kurallarını iyi bilmektir. Konuşur gibi şarkı söylemek bunun en önemli yoludur. Özellikle çocuk şarkılarında söz ve müziğin uyumu eğitim açısından oldukça önemlidir.

Prozodi dil ile yakından ilişkilidir ve bu ilişki üç önemli sonuç ortaya koymaktadır. Buna göre prozodi; yazı dilinde prozodi, konuşma dilinde prozodi ve müzik dilinde prozodi olarak incelenebilmektedir. Dilin bir müziği olduğu gibi, müziğin de bir dili vardır. Müzik

dilinde prozodi “ses müziğinde sözlerle müziğin vurgu, deyiş, anlam bakımından uzlaştırılmasını öngören yöntem”dir (Say, 2005, s. 95). Vokal müzikte güçlü ve zayıf, uzun ve kısa hecelerle müziğin uyumunu belirten prozodi kısaca söz ile notanın uyumu olarak kabul edilmektedir (Aktüze, 2004, s. 455).

Müzik dilindeki prozodi uygulamaları üç ana başlık altında incelenmektedir. Bunlar ritim uyumu, vurgu uyumu ve anlatım (ifade) uyumu şeklindedir. Ayrıca vurgu uyumu, sözcük ve cümle vurgusu olarak incelenmektedir. “Ritim uyumu sözün ritmi ile ezginin ritmi arasında sağlanacak uyum ile gerçekleştirilir. Bu uyumu sağlamak için sözel dilde yer alan sözcüklerin yapısı iyi bilinmelidir” (Bozkaya, 2001a, s. 95).

Şarkı besteleme tekniklerinde söz ile müziğin uyumu konusu, tartımsal ve ezgisel uyum açısından incelenmektedir. Tartımsal uyum için sözcük hecelerinin açık veya kapalı oluşu, açık heceye kısa ses ( . ) kapalı heceye uzun ses ( - ) ilkesi daima göz önünde bulundurulmalıdır (Bilgin, 2004, s. 4).

Bilindiği üzere heceler harflerden, sözcükler de hecelerden oluşur ve burada karşımıza iki terim çıkmaktadır: Açık hece ve kapalı hece. Bizim için önemli olan hecelerin hangi harfle bittiğidir. Heceler ünlü ile biterse “açık hece” olarak adlandırılmakta ve nokta ( . ) ile gösterilerek kısa kabul edilmektedir. Heceler eğer ünsüz harf ile biterse “kapalı hece” olarak adlandırılır ve çizgi ( - ) ile gösterilerek uzun kabul edilmektedir (Bozkaya, 2001, s. 95; Tuğcular, 2015, s. 9). Şarkı bestelenirken ezgilenecek sözler dikkatli okunmalı, ritmik yapısı buna göre düzenlenerek ezgiye dönüştürülmelidir (Bozkaya, 2001a, s. 96).

Örnek 1<sup>1</sup>

Düş-man düş-ma-na ga-zel o-ku-maz

- - - . . . - . . -

<sup>1</sup> Örnek 1 İsmail Bozkaya'nın Dil-Müzik Bağlamında Prozodi isimli kitabından alınmıştır (Bozkaya, 2001a, s. 96)

Yalnız bu örnekte istisnai bir durum ortaya çıkmaktadır. O da dilbilgisindeki ulama kuralıdır. Ulama; konuşmada art arda gelen kelimelerden birincisinin sonundaki ünsüzün, ikincisinin başındaki ünlüye ses bakımından bir hece oluşturacak biçimde bağlanarak söylenmesi, bağlama (Türk dil Kurumu [TDK], 2019).

O halde bu kurala göre örneğimizi tekrar gözden geçirecek olursak;

Düş-man düş-ma-na ga-zel o-ku-maz

- - - . . . . . -

Örnek 2

Kar-ga kar-ga gak de-di

- . - . - . .

Çık şu da-la bak de-di

- . . . - . .

Kar-ga se-ni tu-ta-rım

- . . . . -

Ka-na-dı-nı yo-la-rım

. . . . . -

Şarkı öğretimindeki öneminden dolayı bazı müzik öğretim programlarında diğer pek çok konunun yanı sıra prozodi konusuna da değinilmiştir. Cumhuriyetin ilanından günümüze kadar oluşturulan müzik programlarında prozodi konusu şu şekilde yer almaktadır:

1930 ve 1938 ortaokul müfredat programlarında prozodi konusuyla ilgili açıklama ya da yönlendirme bulunmamaktadır.

1948 ilkokul müzik dersi programında şarkı söyleme becerisinin geliştirilmesi ve kapsamlı bir şarkı dağarcığının oluşması hedeflenmiştir. Açıklamalar bölümünün on birinci maddesinde ilkokullarda öğretilecek şarkıların özellikleri kısmında d maddesi olarak “sözlerle

müzik arasında tam bir uygunluk bulunmalıdır” denilerek prozodiye vurgu yapılmıştır (MEB, 1948, s. 263).

1949 ortaokul programının açıklamalar kısmının üçüncü maddesinde zevk eğitimi başlığının a maddesinde prozodi konusuna şöyle açıklama getirilmiştir: “Okul şarkısı sözleri yönünden eğitsel, çocuk zevk ve psikolojisine uygun, ezgileri yönünden orijinal, sanat değerini haiz, çocuk için sevimli cazip ve kolay öğrenilir olmalı, sözle ezgi arasında uygunluk (prozodi) bulunmalıdır” (MEB, 1949, s. 276). Bu açıklama ile müzik eğitiminde prozodi konusunun önemsendiği görülmektedir.

1962 ortaokul programında açıklamalar kısmının sekizinci maddesinde müzik dersinin diğer derslerle olan işbirliğinden bahsedilmektedir. A maddesinde de Türkçe dersi ile işbirliğinde şarkıların sözleri ve içindeki anlamın ihmal edilmemesi, nefes alırken ölçü, motif, cümle ve küçük müzik formlarıyla dildeki prozodiye dikkat edilmesi gerektiği açıklanmıştır (MEB, 1962, s. 325).

1968’de ilkokul programına bakıldığında müzik dersi alanında açıklamalar bölümünün sekizinci maddesinde ses eğitimine önem verilmektedir. Bunun için güzel şarkı söyleme alışkanlığının kazandırılması, doğru nefes alma tekniklerine uyulması ve sözlerin konuşur gibi söylenmesi gerektiği açıklanmıştır. Böylelikle prozodi konusunun önemi de vurgulanmaktadır (MEB, 1968, s. 235)

1971 ilkokul müzik programında şarkı seçimi bölümünün ikinci maddesinde şarkının ses- söz uyumunun (prozodi) mümkün olduğu kadar kusursuz olması gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca burada “hece ve kelime vurgularının, şarkıda doğru yerlere ve sürelerle düşmesi, ses ve söz cümleleri arasında uygunluk ve bütünüyle seslerle sözler arasında bir karakter ilişkisinin bulunması aranmalıdır” ifadesi eklenmiştir (MEB, 1971a, s. 236).

1971 yılı orta dereceli okulların birinci devre sınıfları ve ikinci devre birinci sınıf müzik programında açıklamalar kısmında prozodi konusu tekrar ele alınmaktadır. İkinci

maddede öğrencilere kazandırılacak dağarcık olarak şarkı seçiminde ezginin düzeni, güzelliği, eğitim değeri, sözlerin uyumu ve yaşa uygunluğunun vazgeçilmez hususlar olarak göz önünde bulundurulması gerektiği ifade edilerek prozodi kavramı vurgulanmaktadır (MEB, 1971b, s. 280).

1994 yılında yazılan fakat 1995- 1996 eğitim- öğretim yılından itibaren yürürlüğe giren müzik dersi programında da genel açıklamalar kısmında prozodi konusu ele alınmaktadır. Programın genel amaçlar kısmındaki on yedinci maddesinde ses ve çalgı müziklerinin bir bütünlük içinde ele alınmasının ilke edinilmesi, şarkıların ünitelere göre sınıf ve öğrenci düzeyine uygun, eğitici niteliği yüksek, ezgi- söz uyumu (prozodisi) doğru, ses sınırı öğrencilerin ses alanlarına (ses genişliklerine) uygunluğuna göre seçilmesi gerektiği belirtilmiştir (MEB, 1994, s. 8).

2006 ilköğretim müzik dersi programı 2007-2008 eğitim- öğretim yılında uygulanmaya başlanmıştır. Programda şarkı söyleme alanı dinleme-söyleme-çalma alanlarının içine girmektedir. İstiklal Marşı'nın doğru söylenmesine vurgu yapılmış olmasına rağmen okul şarkılarındaki prozodi konusuna değinilmemiştir.

2018 ilköğretim ve ortaokul programında şarkı söyleme alanı dinleme ve çalma alanlarından ayrı tutulduğundan bir önceki programa göre daha önemsendiği söylenebilir. Bu programda da prozodi konusuna değinilmemiştir. Fakat müzik ders kitaplarındaki şarkıların çoğunluğunun prozodik anlamda uygun ya da küçük düzeltmeler gerektiren şarkılar olduğundan programda prozodi konusuna değinilmediği düşünülmektedir.

### **1.5. Problem durumu**

Şarkı öğretiminde prozodi çok önemli olmasına rağmen Türkiye'de prozodi ile ilgili yapılan çalışmalar çok azdır. Prozodi ile ilgili yapılan araştırmaların çoğunun Türkçe eğitimi alanında yapıldığı, müzik ders kitaplarına yönelik çok az sayıda çalışma yapıldığı görülmektedir. Müzik alanında prozodi konusu ile ilgili bu kadar az çalışmanın yapılmış

olması sorunun çözümünü de geciktirmektedir. Prozodi konusu Milli Eğitim Bakanlığının kitap yazım komisyonları tarafından da şarkı seçimi esnasında ilk düşünülmesi gereken konulardandır. Ayrıca 2018 yılında kullanılmaya başlanan müzik ders kitaplarını içeren bir çalışma henüz yapılmamıştır. Son yıllarda hazırlanmış ve genel müzik eğitiminde kullanılan müzik ders kitapları incelendiğinde yeni bestelenmiş çocuk şarkılarının prozodi ilkeleri gözatılmeksizin bestelenebildiği ve müzik öğretmenlerine kullanıma sunulduğu görülmektedir. Besteciler besteleme aşamasında, müzik öğretmenleri de şarkı seçimleri esnasında prozodi ilkelerini göz ardı edebilmekte ve eğitim esnasında hatalı şarkılar kullanabilmektedirler. Çocuğun dil gelişimi ve müzikal beğeni düzeyinin artırılması göz önünde bulundurulduğunda prozodi konusuna yeteri kadar önem verilmediği düşünülmektedir. Ayrıca bestecilerin şarkı besteleme ölçütleri, prozodi, konu hakkında müzik öğretmenlerine ve bestecilere önerileri merak konusudur.

### **1.6. Araştırma soruları**

Araştırmanın problem cümlesi “Türkiye’de ilköğretim okulları II. kademe (5., 6., 7., ve 8. sınıf) müzik ders kitaplarında yer alan okul şarkılarının ritmik yapı uygunluk durumu nasıldır ve bestecilerin çocuk şarkısı bestelemeye yönelik düşünceleri nelerdir?” şeklinde belirlenmiştir.

Ana problemden hareketle aşağıda verilen sorular alt problemler olarak belirlenmiştir.

- 1- İlköğretim 5., 6., 7. ve 8. sınıf müzik ders kitaplarında yer alan okul şarkıları nelerdir ve bu şarkıların prozodi/ritmik uyum uygunlukları nasıldır?
- 2- Bu ders kitaplarında yer alan ve prozodi/ritmik uyum açısından doğru olmayan şarkıların olması gereken doğru örnekleri nasıldır?
- 3- Çocuk şarkısı bestelemiş akademisyen, öğretmen ve bestecilerin şarkı besteleme ölçütlerine yönelik düşünceleri nelerdir?

4- Çocuk şarkısı bestelemiş akademisyen, öğretmen ve bestecilerin prozodinin önemine yönelik düşünceleri nelerdir?

5- Çocuk şarkısı bestelemiş akademisyen, öğretmen ve bestecilerin mevcut çocuk şarkılarının prozodi durumlarına yönelik düşünceleri nelerdir?

6- Çocuk şarkısı bestelemiş akademisyen, öğretmen ve bestecilerin kaynak kitaplarda yer alan çocuk şarkılarının prozodi durumlarına yönelik düşünceleri nelerdir?

7- Çocuk şarkısı bestelemiş akademisyen, öğretmen ve bestecilerin müzik öğretmenlerine çocuk şarkısı seçmesine yönelik önerileri nelerdir?

8- Çocuk şarkısı bestelemiş akademisyen, öğretmen ve bestecilerin çocuk şarkısı besteleme açısından bestecilere önerileri nelerdir?

### **1.7. Amaç**

Bu araştırmanın amacı Türkiye’de ilköğretim okulları II. kademe (5., 6., 7., ve 8. sınıf) müzik ders kitaplarında yer alan okul şarkılarının prozodi kurallarına uygunluklarının incelenerek değerlendirilmesinin yapılmasıdır. Yapılan araştırma ile öğretmenlerin prozodi kavramı hakkında daha bilinçli olmasının sağlanması ve kullanacakları şarkıları bu bilinçle seçmeleri amaçlanmaktadır. Araştırmanın diğer bir amacı da bestecilerden elde edilecek görüşler ile çocuk şarkıları ve prozodi ilişkisinin derinlemesine incelenmesi, ayrıca bu görüşler doğrultusunda sadece müzik öğretmenlerinin değil çocuk şarkısı bestecilerinin de bu konuya daha çok önem vermelerini sağlamaktır.

### **1.8. Önem**

Bu araştırma, 2018 yılında kullanılmaya başlanan ve müzik ders kitaplarında yer alan okul şarkılarının prozodi kurallarına uygunluk durumunu ortaya koyması, ayrıca eğitim müziği alanında şarkı besteleyecek bestecilere yol göstermesi sayesinde müzik öğretmenlerinin daha doğru bir şarkı dağarcığı edinmesine yardımcı olacağından önemlidir.

Bu çalışmanın prozodi alanında yapılacak diğer çalışmalara örnek olacağı dolayısıyla müzik eğitimine sağlayacağı katkılar açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

### **1.9. Varsayımlar**

Prozodi alanında yapılan bu araştırmanın müzik öğretmenleri ve çocuk şarkısı bestecilerine farkındalık yaratarak genel müzik eğitimi şarkı dağarcığına katkı sağlaması beklenmektedir.

Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının uzman görüşleri doğrultusunda geliştirildiği için geçerli, güvenilir ve amaca yönelik olduğu düşünülmektedir.

Ayrıca yapılan görüşmelerde akademisyen, müzik öğretmeni ve bestecilerin soruları içtenlikle yanıtladıkları varsayılmaktadır.

### **1.10. Sınırlılıklar**

Bu araştırma,

1- Milli Eğitim Bakanlığının 2018 yılında Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu için hazırladığı 5., 6., 7. ve 8. sınıf müzik ders kitapları,

2- Bu ders kitaplarında yer alan Türkiyeli çocuk şarkısı bestecileri tarafından bestelenmiş okul şarkıları,

3- Yapılan görüşmeler çocuk şarkısı besteleyen ulaşılabilir akademisyen, müzik öğretmeni ve besteciler ile sınırlandırılmıştır.

Müzik ders kitaplarında yer alan aktarma şarkılar, marşlar, geleneksel müzikler ve popüler (hafif müzik) şarkıları kapsam dışı bırakılmıştır.

### **1.11. Tanımlar**

Araştırmada kullanılan başlıca terim ve değişkenler aşağıda kısaca tanımlanmaktadır:

Genel Müzik Eğitimi: Sağlıklı insanca bir yaşam için ayırım gözetmeksizin herkese yönelik, asgari-ortak genel müzik kültürünü kazandırmayı amaçlayan müzik eğitimi türüdür (Tarman, 2006, s. 9).



Prozodi: Sözcüklerin vurgu, söyleniş ve değere uyarlık bakımlarından doğru söylenmelerine ve müziklenmeleri halinde bu niteliklerin korunmasına, sesle sözün güzel ve dengeli uyumuna “prozodi” denir (Bilgin, 2004, s. 4)

Okul Şarkısı: Okullarda müzik sevgisini aşılama, müzik yeteneklerini geliştirme, toplumsal kuralları öğretilme, ulusal değerler ve kişisel gelişime katkıda bulunma, oyunlara eşlik etme, çocuklara mutluluk sağlama, bireyler arasında iletişim sağlama ve özellikle çocukluğun ilk yıllarında bilişsel ve dil becerilerinin geliştirilmesi amacıyla yazılan eğitici şarkılardır (Nart, 2017, s. 84).

## 2. Bölüm

### Literatür (Alan Yazın)

Bu bölümde şarkı öğretimi, Milli Eğitim Bakanlığı ders ve kılavuz kitapları, çocuk şarkısı besteciliği ve müzik alanında prozodi ile ilgili yapılan ulusal ve uluslararası çalışmalara yer verilmiştir. Bu çalışmalar yüksek lisans ve doktora tezleri, makaleler, bildiriler ve kitaplardır.

Dil ile yakından ilişkili olan prozodinin farklı dillerde kuralları değişmektedir. Bu sebeple çalışmada prozodinin ne olduğu ile ilgili yabancı kaynaklardan yararlanılmış olsa da çalışmanın içeriği Türkçe okul şarkıları ile sınırlı olduğu için literatür (alan yazın) bölümünde prozodi alanında sadece Türkçe çalışmalar eklenmiş, prozodi alanındaki yabancı tez ve makalelere yer verilmemiştir.

#### 2.1. Şarkı Öğretimine Yönelik Araştırmalar

**2.1.1. Şarkı öğretimine yönelik tezler.** İmer (2018) “Çocuk Şarkılarının Yansılama Hareketleri ile Öğretiminin Çocukların Şarkı Söyleme Becerisine Etkisi” adlı yüksek lisans tezinde çocuk şarkılarını yansılama hareketleri ile öğretmenin çocukların şarkı söyleme becerilerine olan etkisini araştırmıştır. Bu amaçla ilköğretim 3. sınıf düzeyinde öğrenim görmekte olan 18 öğrenciye seviyelerine uygun seçilen iki farklı şarkı yansılmalı ve yansılmasız öğretim yöntemi kullanılarak öğretilmiştir. Bu iki farklı yöntem 10 sorudan oluşan davranışsal beceri gözlem formunun 3 öğretmen tarafından her bir öğrenciye tek tek uygulanmasıyla karşılaştırılmıştır. Çalışma sonucunda yansılmalı şarkı öğretim yönteminin yansılmasız şarkı öğretimine göre daha etkili sonuçlar verdiği saptanmıştır.

Yılmaz (2016) “Gınânın Usûlü Tedrîsi [Şarkı Eğitimi] Adlı Eserin İncelenmesi” başlıklı yüksek lisans tezinde Halil Bedii Yönetken’in hayatını, Türk Müziği’ne katkılarını, çalışmalarını, eserlerini ve “Gınânın Usûlü Tedrîsi” isimli kitabını incelemiştir. Kitaptaki bilgiler değerlendirmeler yapılarak aktarılmıştır. Yılmaz tezinde Halil Bedii Yönetken’in

Gınânın Usûlü Tadrîsi kitabındaki şarkı öğretimi ile ilgili düşüncelerini ayrıntılarıyla açıklamıştır.

Sökezoğlu (2010)'nun "Ritim, Hareket ve Şarkı Öğretimi Temelli Müzik Eğitiminin 7-11 Yaş Grubu Çocuk Yuvası Öğrencilerinin Sosyal Gelişimleri Üzerine Etkisi" başlıklı doktora tezinde Afyonkarahisar ilinde çocuk yuvasında 7-11 yaşlarındaki 40 çocuk ile yapmış olduğu deneysel çalışma görülmektedir. Ritim, hareket ve şarkı öğretimi temelli müzik eğitiminin öğrencilerin sosyal gelişimleri üzerinde oluşan davranış değişikliklerini ortaya koymak amacıyla yapılan çalışmada deney grubundaki öğrencilere üç aylık müzik eğitimi verilmiş ve yapılan testler sonucunda öğrencilerin aldıkları müzik eğitiminin sosyal gelişimleri üzerinde olumlu etkileri olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Hughes (2007) "Teaching Singing in Sydney Government Schools" [Sidney Devlet Okulları'nda Şarkı Söylemeyi Öğretmek] adlı doktora tezinde Avusturalya Sidney devlet okullarında müzik dersinde şarkı öğretimi ile ilgili çalışmalar yapmıştır. Çalışmada şarkı söyleme konusunda literatür taraması yapılmış ve öğretmenlerin görüşleri anket yöntemiyle alınmıştır. Tezde ayrıca okulda öğretilen şarkıların türleri ve bu şarkıların öğretiminin nasıl yapılacağı konusunda bilgiler yer almaktadır.

Sak (1997) "İlköğretim Okullarında Müzik Eğitimi ve Çocuk Şarkıları Üzerine Bir Araştırma" isimli yüksek lisans tezinde ilköğretim okullarında iyi bir müzik eğitiminin nasıl olması gerektiği ve bu eğitim verilirken çocuk şarkılarından nasıl faydalanılacağı incelenmiştir. Çalışmada ilkokulda şarkı öğretimi konusu; ortak ses alanını saptamak, şarkı seçmek, çocukları hazırlamak ve şarkıyı öğretmek alt başlıklarıyla açıklanmıştır. Sonuç olarak çocuk şarkılarının müzik eğitiminde çok önemli bir yere sahip olduğu ortaya çıkmıştır.

**2.1.2. Şarkı öğretimine yönelik makaleler.** Akıncı (2018) "Müzik Eğitiminde Çocuk Şarkılarının Seçimi: Eğitim Programı, Teknik, Fiziksel, Duygusal Durumlar ve Çeşitli Diğer Etmenler" başlıklı makalesinde özellikle yeni göreve başlamış öğretmenlerin, eğitim

programı, teknik-fiziksel-duygusal durumlar, ders dışı etmenler ve çeşitli diğer etkenler açısından şarkı seçimlerini nelere dikkat ederek yapmaları gerektiğini ortaya koymayı amaçlamıştır.

Kenney (2011) “Teaching Young Children How To Sing: One School’s Experience” [Küçük Çocuklara Şarkı Söylemeyi Öğretmek: Bir Okulun Tecrübesi] başlıklı makalesinde küçük çocukların güzel şarkı söyleme gelişimlerine yardımcı olacak öğretim stratejilerinden bahsetmektedir.

Bilgin ve Şaktanlı (2008) “İlköğretim Okulları 1. Devre Müzik Dersinde Şarkı Seçimi” başlıklı makalesinde ilköğretim öğrencilerine yönelik öğretilecek şarkıların seçiminde nelere dikkat edilmesi gerektiğinden söz etmektedirler. Dikkat edilmesi gereken hususlar maddelenerek örneklerle desteklenmiştir.

Sığırtmaç (2002) “Okul Öncesi Dönemde Müzik Eğitimi” başlıklı makalesinde okul öncesi dönem müzik eğitiminde yer alan kavramlardan çevremizdeki sesleri araştırma, tanıma ve ayırt etme, ritim çalışmaları, şarkı söyleme, yaratıcı hareket ve dans, müzikli hikâye gibi etkinlikler hakkında bilgiler yer almaktadır.

Günsel (1983) “Okul Şarkıları Üzerine” adlı makalesinde şarkı seçiminde göz önünde bulundurulması gereken özellikler ve okul şarkı türlerinden bahsetmiştir.

**2.1.3. Şarkı öğretimine yönelik kitaplar.** Türkmen (2016) “Müzik Eğitiminde Öğretim Yöntemleri” adlı kitabında müzik öğretiminde teknikler başlığı altında şarkı öğretim tekniklerini açıklamış, şarkı söylerken dikkat edilmesi gereken hususları belirtmiştir.

Sun (1999) “Şarkılarla Türkülerle Temel Müzik Eğitimi” kitabında çağdaş öğrenme yöntemlerinden bahsetmekte ve ders işleme tekniklerine uygun bir anlayışla öğrencilere ulusal şarkı, türkü ve marş dağarcığı kazandırılmasını amaçlamaktadır. Kitapta sözleri ve notalarıyla 30 şarkı, türkü, marş ve kanon, çalgı için 32 alıştırma parçası ve 19 müzikal ezgi,

40 tartım parçası, müzik bilgisi ve müzik kültürü ile ilgili konuları işleyen 31 yazı bulunmaktadır.

Uçan, Yıldız ve Bayraktar (1999) “İlköğretimde Etkili Öğretme ve Öğrenme Öğretmen El Kitabı-İlköğretimde Müzik Öğretimi” adlı kitabında şarkı öğretiminin genel niteliği, şarkı öğretiminin yeri ve önemi, şarkı öğretimine ilişkin bazı temel görüşler, şarkı seçimi, şarkı seçiminde ana ilkeler ve ölçütler, şarkı öğretimi yaklaşımları, şarkı öğretiminde izlenen başlangıç yolları, şarkı okumada izlenen aşamalara yer vermişlerdir. Bu kitap müzik öğretmenlerinin özellikle şarkı öğretme konusunda bilgileneceği bir kaynak özelliği taşımaktadır.

Müzik eğitim bilimcisi Halil Bedii Yönetken (1927) “İlk Mekteplerde Gınanın Usûl-i Tedrisi” [İlkokullarda Şarkı/Türkü Söylemenin/Müzik Dersinin Öğretim Yöntemi] adlı kitabında, ilköğretim seviyesindeki çocuklara verilen müzik eğitimi ile ilgili birçok konuya değinmiş, yaşadığı dönem itibarı ile müzik öğretmenlerinde bulunması gereken vasıfları, ilköğretim düzeyindeki öğrencilere öğretilcek müzik eserlerinin niteliklerini değerlendirmiştir. Onun bu görüşleri günümüz müzik eğitiminde de pedagojik açıdan önemini korumaktadır (Kolukırmık & Alkan, 2012 s. 62).

Ayrıca Özgül (2014)’ün “Müzik Eğitimi ve Öğretimi”, Çiçek (2007)’in “İlköğretimde Müzik Öğretimi”, Yıldız (2002)’in “İlköğretimde Müzik Öğretimi”, Bozkaya (2001b)’nın “Okul Ortamında Müzik”, Uçan (1997)’in “Müzik Eğitimi, Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar, Say (1996)’in “Müzik Öğretimi”, Sun ve Seyrek (1993)’in “Okul Öncesi Eğitiminde Müzik”, Yönetken ve diğerleri. (1993)’nin “Müzik Eğitimi”, Üngör (1925)’ün “Çocuklara Teganni [Şarkı Söyleme] Dersleri” adlı kitaplarında şarkı öğretimi konularında bilgiler yer almaktadır.

## 2.2. Milli Eğitim Bakanlığı Müzik Ders ve Kılavuz Kitaplarına Yönelik Araştırmalar

2018 yılında yeni ilköğretim programlarıyla birlikte hazırlanan ders kitapları da değişmiştir. Bu değişen kitaplardaki şarkıların prozodi kurallarına uygunluğu konusunda herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır.

### 2.2.1. Milli Eğitim Bakanlığı müzik ders ve kılavuz kitaplarına yönelik tezler.

Ertekin (2018) “İlköğretim ve Ortaokul Müzik Ders Kitaplarındaki Şarkıların Müzikal Ögeler Bakımından İncelenmesi (1996-2016)” başlıklı yüksek lisans tezinde kitaplardaki çocuk şarkılarının tonal yapılarını, makamsal yapılarını ve makam adlarını, ritim örneklerini ve konu dağılımlarını belirlemiştir.

Güler (2009)’in “İlköğretim II. Kademe (6. 7. ve 8. Sınıflar) Müzik Ders Kitaplarında Türk Müziği Okul Şarkılarına Ayrılan Yer” başlıklı yüksek lisans tezinde müzik ders kitaplarında yer alan şarkıların Türk ve Batı Müziği oranlarını vurgulamak, aynı sınıflarda okutulan müzik ders kitaplarında yer alan yabancı okul şarkılarının öğrenimi ve öğretiminde karşılaşılan zorlukları saptamak amaçlanmıştır. Araştırmada bunun yanı sıra Türk Müziğinin öğretimi ve öğrenimine, gerek repertuar gerek teori bakımından daha fazla yer verilmesinin çocuk gelişimi bakımından ihtiyacı ortaya konulmaktadır.

Alkar (2008)’in “İlköğretim Müzik Eğitimi Dersinde 2007-2008 Eğitim-Öğretim Yılında Okutulan Öğrenci Çalışma Kitaplarındaki Şarkıların Müziksel Amaçları Bakımından Analizi” başlıklı yüksek lisans tezi 2006 yılı müzik öğretim programına uygun olarak hazırlanan ve okullarda okutulmasına 2007-2008 eğitim-öğretim yılında başlanan müzik ders kitaplarındaki okul şarkılarını inceleme amacı taşımaktadır. Araştırmada 1- 8. sınıf kitaplarında yer alan 218 okul şarkısı müziksel amaçları bakımından analiz edilmiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda tablo ve grafikler hazırlanmış, yorumlar yapılmıştır. Araştırmada ders kitaplarının içeriklerinin geliştirilmesi ve daha etkili uygulanabilmesi için önerilerde bulunulmuştur.

Aktaş (2008) “İlköğretim II. Kademe Okul Şarkılarının Öğrencilere Uygunluğunun İncelenmesi” başlıklı yüksek lisans tezinde 2007- 2008 eğitim-öğretim yılında değişikliğe uğrayan ilköğretim okulları müzik dersi öğretim programında kullanılan okul şarkılarını incelemiş, öğrencilere çeşitli yönlerden uygun olup olmadığını saptamıştır. Tez kapsamında ilköğretim okulları müzik ders kitaplarında bulunan 30 okul şarkısı konu, ritim, ton, form, ses genişliği, prozodi, sözlerinin güncelliği, şarkıların sözlerinin öğrencilerin dil gelişimlerine uygunluğu, öğrencilerin okul şarkılarına çalgılarıyla eşlik edip edememeleri ve okul şarkılarının değişen dünyaya uygunluğu açısından incelenmiştir.

Satır (2008) “İlköğretim Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Çocuk Şarkılarının Öğrencilerin Gelişim Düzeylerine Uygunluğu Açısından İncelenmesi” başlıklı yüksek lisans tezinde ilköğretim müzik ders kitaplarında yer alan çocuk şarkılarını, öğrencilerin gelişim düzeylerine uygunluğu açısından incelemektedir. Belgesel tarama modeli niteliğinde olan araştırmanın evrenini Türkiye’deki ilköğretim okullarının birinci kademesinde okutulan müzik ders kitaplarındaki çocuk şarkıları oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini ise 2005-2006 ve 2006-2007 eğitim-öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığınca okutulması uygun görülen ilköğretim birinci, ikinci ve üçüncü sınıf düzeyindeki 9 ders kitabından sistematik örnekleme yöntemiyle seçilmiş 21 şarkı oluşturmaktadır. Bu şarkılar müziksel, sözsöz ve söz-müzik uyumu açılarından incelenmiştir. Ortaya çıkan bulgular öğrencilerin müziksel, dilsel, kavramsal/bilişsel ve duyuşsal gelişim düzeyleriyle ilişkilendirilmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre öğrencilerin müziksel, dilsel, kavramsal/bilişsel ve duyuşsal gelişim düzeyine tümüyle uygun olan bir çocuk şarkısına rastlanılmamıştır. Bu sonuç doğrultusunda ilköğretim müzik ders kitaplarında yer alan çocuk şarkılarının öğrencilerin gelişim düzeylerini dikkate alarak oluşturulması önerilmektedir.

Uluçay (2006) “İlköğretim İkinci Kademe, Müzik Eğitimi Dersinde 2005–2006 Eğitim Öğretim Yılında Okutulan Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Şarkıların Müziksel

Amaçlar Bakımından Analizi” başlıklı yüksek lisans tezinde müzik ders kitaplarında yer alan şarkılara yönelik bir inceleme yapmıştır. Araştırmada 390 okul şarkısı konu, ton, besteci, söz yazarı, dizi, özellik vb. konular açısından incelenmiş olup elde edilen veriler ışığında tablolar hazırlanmış ve yorumlar yapılmıştır.

Nebi (2005)’nin “Makedonya ve Türkiye İlköğretim Okullarında 2003-2004 Eğitim-Öğretim Yılında 6, 7 ve 8. Sınıflarda Okutulan Müzik Ders Kitaplarındaki Eğitim Müziği Eserlerinin Karşılaştırmalı İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezinde her iki ülkeye ait müzik ders kitaplarında bulunan sözlü eğitim müziği eserleri arasında var olan benzerlikler ve farklılıklar belirlenmiştir. Araştırma sonucunda Makedonya’da ve Türkiye’de yayımlanan müzik ders kitaplarında bulunan eserlerin birçok yönden benzerlik ve farklılık gösterdiği görülmektedir.

### **2.2.2. Milli Eğitim Bakanlığı müzik ders ve kılavuz kitaplarına yönelik**

**makaleler.** Yükrük ve Akarsu (2015) “İlkokul (1-4) Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Şarkıların Değerler Bakımından İncelenmesi” başlıklı makalesinde Milli Eğitim Bakanlığı kitaplarındaki 86 şarkı değerler eğitimi bakımından incelenmiş ve ikili tema tabloları halinde karşılaştırma yapılmıştır.

Uluçay (2012) “İlköğretim 6-7-8. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Şarkıların Müziksel Amaçlar Bakımından İncelenmesi” başlıklı makalesinde 2011-2012 eğitim-öğretim yılında okutulmakta olan müzik ders kitapları içerisindeki sözlü şarkıların hangi müziksel özelliklere sahip olduğu, şarkılarda hangi konuların ağırlıklı olarak kullanıldığı, şarkılarda kullanılan tonal ve makamsal yapıların özellikleri, şarkıların tür bakımından hangi gruba alınması gerektiği (beste, anonim vb.) ve şarkıların farklı sınıf kitaplarında tekrar edilip edilmediğini araştırmıştır. Araştırmada 66 okul şarkısı incelenmiştir.

### **2.2.3. Milli Eğitim Bakanlığı müzik ders ve kılavuz kitaplarına yönelik bildiriler.**

Göher (2006) “İlköğretimde Kullanılan Müzik Ders Kitaplarının Uygulamadaki İşlevselliği”



başlıklı bildirisinde ilköğretimde kullanılan müzik ders kitaplarından eğitim süreci içinde ne ölçüde faydalandığını, öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerinin kitaplardaki konuları işlemeye ne kadar yeterli olduğunu belirlemiştir. Çalışmada farklı illerde devlet ilköğretim okullarında görev yapmakta olan 100 müzik öğretmenine anket uygulanmış ve onların da görüşleri ışığında durumla ilgili değerlendirmeler yapılmıştır.

### **2.3. Çocuk Şarkısı Besteciliğine Yönelik Araştırmalar**

**2.3.1. Çocuk şarkısı besteciliğine yönelik tezler.** Bayşu (2018) “4+4+4 Sistemine Göre Ortaokullarda Müzik Dersinde Kullanılan Öğretmen El Kitaplarında Yer Alan Şarkıların Eğitim Müziği Besteleme Teknikleri Bakımından İncelenmesi” başlıklı yüksek lisans tezinde 6. sınıflardaki müzik dersi öğretmen el kitaplarında bulunan okul şarkılarını eğitim müziği besteleme teknikleri bakımından incelemiştir. Araştırmada okul şarkıları, eğitim müziği besteleme tekniklerinin temel kuralları olan prozodi, eğitsellik ve biçim yönünden analiz edilmiş ve bu ilkelere ne ölçüde uyulduğu araştırılmıştır.

Çelikaş (2014)’ın “Bestecilerin Görüşleri Doğrultusunda Türk Eğitim Müziğinin Değerlendirilmesi” başlıklı yüksek lisans tezinde eğitim müziği bestecileri ile yapılan görüşmeler doğrultusunda “eğitim müziği kavramı, eğitim müziği durumu ve sorunları, eğitim müziği besteleri ve besteciliği, eğitim müziği alanının iyileştirilmesine ve geliştirilmesine yönelik öneriler” başlıkları altında eğitim müziği alanının mevcut durumunun değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla 7 besteci ile görüşme yapılarak veriler elde edilmiştir. Araştırma sonucunda mevcut dağarcık, dağarcığın müzik eğitimi içinde fiilen kullanılma durumu, müzik eğitimi ders kitapları içindeki şarkılar, ders içi uygulamalar, beste ve bestecilik, eğitim müziğine özendirme ve teşvik konularında sorunlar olduğu görülmektedir.

Yürümez (2014) “1930-2000 Yılları Arasında Bestelenen 180 Türk Müziği Çocuk Şarkısının Makam Usul Konu Bestekâr ve Ses Aralığı Açısından İncelenmesi” adlı yüksek

lisans tezinde çocuk gelişiminde müziğin ve çocuk şarkılarının öneminden yola çıkarak Türk kültürünün etkisi ile oluşan ve Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu (TRT) ile İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı arşivinde bulunan çocuk şarkılarını Türk Müziğine ait çocuk şarkılarını makam, usul, konu, besteci ve ses aralıkları açısından incelemiştir.

Baylam (2011) “Türkiye’deki İlköğretim Okulları Birinci Kademe 4. ve 5.Sınıf Müzik Dersinde Öğretilen Şarkıların Eğitim Müziği Besteleme Teknikleri Bakımından İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezinde ve Sevgi (2001) “Türkiye’deki İlköğretim Okullarının İkinci Kademesinde Müzik Eğitiminde Kullanılan Marşların Eğitim Müziği Besteleme Teknikleri Bakımından İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezinde okul şarkılarını eğitim müziği besteleme teknikleri bakımından ele almışlardır.

Kalaycıoğlu (2009) “Türkiye’deki İlköğretim Okullarında Müzik Eğitiminde Kullanılan Okul Şarkılarının, Eğitim Müziği Besteleme Teknikleri Bakımından İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezinde eğitim müziği besteleme konusunu teknik açıdan ele almıştır. 2008-2009 eğitim-öğretim yılında Türkiye’de müzik derslerinde okutulan müzik dersi kitaplarındaki 210 şarkı farklı ölçütlere göre incelenmiş, bu şarkıların okul şarkısı olarak kullanılabilirliği ve amaçlarına uygunluğu değerlendirilmiştir.

Önal (1995) “Türk Çocuk Şarkıları Besteleme Teknikleri Üzerine Bir Araştırma” başlıklı yüksek lisans tezinde çocuk şarkıları bestelenirken nelere dikkat edilmesi gerektiği, bugüne kadar besteleme esnasında neler yapıldığı ve bundan sonra nelerin yapılması gerektiğinden bahsetmiştir.

**2.3.2. Çocuk şarkısı besteciliğine yönelik makaleler.** Tuğcular (2015) “Eğitim Müziği Besteleme Dersinde İzlenen Yöntemler (Gazi Üniversitesi Örneği)” adlı makalesinde eğitim müziği besteleme dersinde izlenen yöntemler açısından çeşitli şarkı formlarında ezgi yazma, kanon yazma, çokseslendirme, prozodi kuralları, söz yazma, sözü ezgiselleştirme gibi

eğitim süreci içerisinde yer alan çalışmalara yer vermiştir. Araştırmada eğitim m¼ziđi besteleme dersinde kazanılan deneyim ile m¼zik ğretmeni adaylarının şarkı yazma becerisinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

G¼l ve Bozkaya (2010) ‘‘Osman Zeki Üngör’ün ocuklara Teganni Dersleri Kitabı Üzerine Bir alışma’’ adlı makalesinde ilk eğitim m¼ziđi bestecileri arasında sayılabilecek Üngör’ün 1925 yılında yazdığı ‘‘ocuklara Teganni Dersleri’’ adlı kitabı kapsam ve niteliği açısından incelemiş, kitabın bölümlerini ve içeriğini tanıtmışlardır. Ayrıca kitabın sonraki yıllarda yayımlanmış benzer nitelikte kitaplara olan etkisi değerlendirilmiştir.

Bilgin ve şaktanlı’nın (2009) ‘‘Eğitim M¼ziđi Besteleme Teknikleri Bakımından Örnek Bir şarkı İncelenmesi’’ adlı makalesinde Türkiye’deki ilköğretim okullarında m¼zik dersinde öğretilen şarkıların besteleme tekniklerine uygunluk durumunun saptanması amaçlanmıştır. Bu amaçla m¼zik dersinde öğretilen ‘‘Kırlara Doğru’’ şarkısının besteleme ilkelerinden olan prozodi, biçim ve eğitsellik ilkelerine ne ölçüde uyulduğu araştırılmıştır. Bütün bu incelemeler sonucunda ‘‘Kırlara Doğru’’ şarkısının eğitim m¼ziđi dağarcığı içerisinde yer alan özgün Türk okul şarkıları için iyi bir örnek olabileceği saptanmıştır.

Yıldız (2005) ‘‘ocuk şarkıları Üzerine Bir İnceleme’’ başlıklı makalesinde TRT tarafından gerçekleştirilen ‘‘Pop¼ler ocuk şarkıları Yarışması’’ sonucunda birinci seçilen şarkıları söz, m¼zik ve söz-m¼zik uyumları açısından incelemiştir.

**2.3.3. ocuk şarkısı besteciliğine yönelik kitaplar.** Demir’in (2012) ‘‘Eğitim M¼ziđi Besteleme Teknik Bilgiler ve Uygulama’’ adlı kitabı, özellikle Eğitim Fak¼ltesi G¼zel Sanatlar Eğitimi Bölümü M¼zik Eğitimi Anabilim Dalı lisans programlarında yer alan ‘‘Eğitim M¼ziđi Besteleme’’ dersi için materyal olarak kullanılabilecek nitelikte bir kitaptır. Üç bölümden oluşan kitabın birinci bölümünde bestelemeye ilişkin teknik bilgiler, ikinci bölümünde temel teorik bilgiler, üçüncü bölümünde ise kitap yazarının ğrencilerinin bestelemiş olduğu eğitim m¼ziđi eserlerinden örneklere yer almaktadır.

Sağır ve Albuz'un (2008) "Eğitim Müziği Besteleme Teknikleri" adlı kitabında eğitim müziği tekniklerine ilişkin bilgiler verilmiş ve bu bilgiler dağar içindeki örnekler ile desteklenmiştir. Eğitim müziğine temel oluşturan bilgilerin de yer aldığı kitapta, okul şarkılarının çokseslendirilmesi, şarkıları piyano ile eşlikleme, şarkıların çeşitli çalgı ve ses toplulukları için düzenlenmesi başlıklarının yanı sıra Türk müziği makam dizileri ve dörtlü armoni konularına da yer verilmiştir.

Sağır (2003) "Cumhuriyetten Günümüze Okul Şarkılarına Yön Verenler" adlı kitabında eğitim müziği repertuarına katkıda bulunmuş 36 besteciye ve bazı popüler eserlerini incelemiştir.

## **2.4. Prozodi Konusuna Yönelik Araştırmalar**

**2.4.1. Prozodi konusuna yönelik tezler.** Ergişi (2007) "Sözlü Türk Müziği'nde Prozodi" adlı yüksek lisans tezinde prozodi konusunu örneklerle açıklamıştır.

Yener (2006) "Muammer Sun'un Yaşamı ve Eğitim Müziğine Katkıları" adlı yüksek lisans tezinde Muammer Sun'un prozodi ile ilgili yapmış olduğu çalışmaları da inceleyerek müzik eğitimcilerine önerilerde bulunmuştur. Özellikle okul şarkısı bestelemeye izlenecek yollar hakkında Muammer Sun'un görüşlerini başka besteciler ile görüşmeler yaparak değerlendirmiştir.

Çavuşoğlu (2006) "Türkiye'deki İlköğretim Okullarının II. Kademesinde Müzik Eğitiminde Kullanılan Okul Şarkılarının Prozodi Yönünden İncelenmesi" başlıklı yüksek lisans tezinde Salih Aydoğan (1992) ve Salih Akkaş (2001)'in hazırladığı kaynak kitaplardaki şarkıları prozodi ilkeler açısından incelemiştir. Bu şarkılar ritmik uyum, vurgu, ses sınırları ve ritmik yapı bakımından incelenmiştir. İnceleme sonucunda örnekleme oluşturan şarkıların ritmik uyum ve vurgu bakımından prozodik kusurlar içerdiği saptanmıştır.

Erdoğan (2003) "İlköğretim 1. Kademe Çocuk Şarkılarının Ses Genişliği ve Prozodi Açısından İncelenmesi" adlı yüksek lisans tezinde ilköğretim 1. kademedeki kullanılan kaynak

kitaplardaki şarkıları çocukların ses sınırı ve prozodi kurallarına uygunluğu açısından incelemiştir.

**2.4.2. Prozodi konusuna yönelik makaleler.** İçelli (2013) “Dünya Müziği ve Türk Müziği Açısından Prozodi Meselesinin Tarihsel Süreci ve Gelişimi” adlı makalesinde prozodi konusunu geçmişten 2003 yılına kadar olan süreci değerlendirerek ulusal ve uluslararası literatür taraması yaparak incelemiştir.

Özışık (1964) “Yeni Prozodi Anlayışı” başlığı ile prozodi konusunu kapsamlı bir şekilde inceleyen bir makale yayınlamıştır. Özışık prozodiyi Arel’in görüşleri doğrultusunda tanımlamış “Mânâ, Lâfzî, Ufkî, Rûhî, Şakûlî ve Şeklî” prozodi olmak üzere altı çeşide ayırmıştır. Fakat bu prozodi türlerine ait örnekler bulunmadığı için bu prozodi türleri hakkında ayrıntılı bir fikir edinmek mümkün olamamaktadır (akt. İçelli, 2013, s. 121).

**2.4.3. Prozodi konusuna yönelik bildiriler.** Bilgin (2004) “Eğitim Müziğinde Prozodi” adlı bildirisinde eğitim müziğinde prozodi konusunu ayrıntılı olarak incelemiştir. Araştırmada eğitim müziği besteleme tekniklerinden ve prozodi kavramından bahsedilmiş konu ile ilgili örnekler verilmiştir.

**2.4.4. Prozodi konusuna yönelik kitaplar.** Prozodiye önem veren bir başka isim de Türkolog Saadet Gültaş’tır. Gültaş (2003) ders notlarından yola çıkarak “Türk Dilinin Diksiyonu - Prozodisi Vurgu ve Vurgulamaları ile Türk Musikisinde Prozodi” kitabını yazmıştır. Bu kitap prozodi konusundaki teknik bilgilerin yer aldığı önemli kitaplardan biridir.

Bozkaya (2001) “Dil-Müzik Bağlamında Prozodi” adlı kitabında eğitim müziği içinde çok önemli bir yere sahip olan prozodi konusunu ele almıştır. Kitapta prozodi konusu açıklanmış ve örneklerle desteklenmiştir.

Ülkemizde müzik açısından prozodi konusuna önem veren ilk müzikolog Hüseyin Sadettin Arel’dir. “Aruz-u Musiki” [müziğin vezni] başlığıyla ele aldığı notlar yıllar sonra

Murat Bardakçı tarafından (1992) “Prozodi Dersleri” başlığı ile yayımlanmıştır. Kitapta prozodi konusundaki tüm detaylar anlatılmaktadır.

Hatiboğlu'nun (1988) “Karşılaştırmalı ve Uygulamalı Türk Musikisi Prozodisi” başlıklı kitabında prozodi konusu açıklanmış olup belirli şarkıların prozodi hataları tespit edilmiş ve çözüm önerileri sunulmuştur. Bu eser Hüseyin Sadettin Arel'in “Prozodi Dersleri” adlı eserinden sonra yazılmış ikinci prozodi kitabı olduğu için de prozodi konusunda önemli yer tutmaktadır.

Koray (1948) yazmış olduğu “Çocuğa ve Söze Göre Müzik” adlı kitabıyla prozodi konusunun okul ders kitaplarına girmesine katkı sağlamıştır.

Mahmut Ragıp Gazimihal “Anadolu Türküleri ve Musiki İstikbalimiz” (1928) adlı eserinin “Beste Güfte Mutabakatı” bölümünde prozodiyi müzikal anlamda ele almış ve onu sadece açık- kapalı hece durumlarına bağlamıştır (Gültaş, 2003, s. 7).

Prozodi konusunda okunan kaynaklarda Eski Yunan'da MÖ 3. Yüzyıla uzanan çalışmaların varlığına değinmektedir. Buna göre prozodi konusunda izine ulaşılabilen en eski yazılı eserin Brabant'lı soylu bir ailenin oğlu olan Georgius Macropedius (1487-1558)'a ait “Prosodi” (1541) adlı kitap olduğu görülmektedir. “Ancak bu kitabın yazılmış olduğu bilgisinin haricinde aslı, suretleri ya da çevirisi hakkında somut bir bilgiye ulaşılamamıştır” (İçelli, 2013, s. 119).

### 3. Bölüm

#### Yöntem

##### 3.1. Araştırma Modeli

Araştırmanın konusunu genel olarak Türkiye’deki ilköğretim okullarının II. kademesinde müzik eğitiminde kullanılan müzik dersi kitaplarında yer alan okul şarkılarının prozodi uygulamalarından olan “ritmik uyum” açısından incelenmesi ve çocuk şarkısı bestecilerinin bu konudaki görüşleri oluşturmaktadır.

Bu araştırma, konusu gereği öncelikle betimsel bir çalışmadır. Müzik kitaplarında yer alan çocuk şarkılarının “prozodi/ritmik uyum” açısından uygunluğunun belirlenebilmesi için kaynak tarama yöntemi kullanılmıştır. “Kaynak tarama, farklı amaçlarla önceden geliştirilmiş çalışmaların sonuçları olarak yayımlanmış –kullanıma sunulmuş- kaynaklardan yararlanılmasıdır” (Ural & Kılıç, 2013, s. 65). Bu çalışmada da Milli Eğitim Bakanlığının 2018-2019 eğitim-öğretim yılında öğretmen kullanımına sunduğu 5., 6., 7. ve 8. sınıf müzik ders kitaplarında yer alan çocuk şarkıları prozodi/ritmik uyum açısından incelenmiştir. İncelemeler sonucunda müzik kitaplarındaki çocuk şarkıları prozodi ilkeleri gözetilerek uygunlukları gruplandırılmış, var olan durum ile olması gereken durum ortaya konulmuş ve çözüm önerileri getirilmeye çalışılmıştır. Ortak şarkılar arasında yer alan ve eğitim müziği kaygısıyla yazılmayan İstiklal Marşı ve 10. Yıl Marşı ile geleneksel müzikler, marşlar ve güncel popüler (hafif) müzikler incelemeye alınmamıştır.

Ayrıca bestecilerin görüşlerinin belirlenmesi ve daha etkili öneriler getirebilmek adına araştırmada çocuk şarkısı bestecileri ile görüşme yapılmıştır. “Görüşme, araştırmada cevabı aranan sorular çerçevesinde ilgili kişilerden veri toplama” amacıyla yapılmaktadır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz & Demirel, 2014, s. 150). “Nitel araştırmalarda kullanılan görüşmelerin en güçlü özelliği göremedikleriniz hakkında bilgi

edinme ve gördükleriniz hakkında ise alternatif açıklamalar yapma fırsatı vermeleridir” (Glesne, 2015, s. 143).

Bu amaca yönelik araştırmada çocuk şarkısı bestelemiş, alanının uzmanı 6 çocuk şarkısı bestecisi ile yarı yapılandırılmış görüşme soruları yoluyla veri toplanmış ve toplanan veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir.

### **3.2. Evren ve Örneklem**

Araştırmanın çocuk şarkıları açısından evrenini Milli Eğitim Bakanlığının 2018 yılında öğretmen kullanımına sunduğu 5., 6., 7. ve 8. sınıf müzik ders kitaplarında yer alan çocuk şarkıları oluşturmaktadır. Araştırmada çocuk şarkılarının prozodi/ritmik uyum açısından uygunluğuna yönelik tüm evrene ulaşılmış ve çalışmada tüm evrene yer verilmiştir.

Araştırmanın çocuk şarkısı bestecileri yönünden evrenini, şarkı yarışmalarında ödülleri ya da çocuk şarkısı kitapları bulunan ve bestelediği şarkılar repertuvarında yer alan Türkiye’deki çocuk şarkısı bestecileri oluşturmaktadır. Bu kapsamda 12 besteciye ulaşılmaya çalışılmıştır. Bestecilerden biri görüşme sorularını cevaplamış fakat bestelediği şarkı düzenleme olduğu için araştırmaya eklenmemiştir. Bunun dışında sadece 6 besteci görüşme sorularını cevaplayarak araştırmaya katılmayı kabul etmiştir. Araştırmanın örneklemi akademisyen, müzik öğretmeni ve müzik eğitimcisi 6 besteci oluşturmaktadır. Ayrıca bestecilerin kaynak kitaplardaki çocuk şarkılarının prozodi durumları hakkındaki görüşlerinin alınabilmesi için kaynak kitaplarda yer alan “Köyümüz”, “Benim Bahçem”, “Ata’m” ve “Kardeşlik” şarkıları örneklem olarak verilmiştir.

### **3.3. Veri Toplama Araçları**

Araştırmaya kaynak oluşturmak amacıyla öncelikle müzik eğitimi ve prozodi alanı ile ilgili kaynaklar incelenmiştir. Sonrasında çocuk şarkılarının prozodi/ritmik uyum açısından uygunluğunu belirleyebilmek için ilköğretim II. kademe müzik ders kitaplarında yer alan çocuk şarkıları gruplandırılarak tablolandırılmıştır. Prozodi ilkeleri açısından düzenlenmesi



gereken ve uygun olmayan şarkıların var olan durumları ile olması gereken durumlarını içeren örnekler hazırlanmıştır. Oluşturulan tablolar ve örnekler konunun uzmanı ile incelenmiş ve verilerin güvenilirliği artırılmıştır.

Bestecilerin prozodi, mevcut çocuk şarkılarının durumu ve önerileri konularında görüşlerini öğrenmek amacıyla araştırmacı, danışmanı ve prozodi alanında 1 uzman tarafından yarı yapılandırılmış 6 görüşme sorusu hazırlanmıştır (Ek 1). Bu görüşme sorularından “Kaynak kitaplardaki çocuk şarkılarını prozodi açısından değerlendirirseniz görüşleriniz nelerdir?” sorusu için Faik Canselen’in “Köyümüz” şarkısı, Metin Çelik’in “Benim Bahçem” şarkısı, Ziya Aydın’ın “Ata’m” şarkısı ve İdil Özkan’ın “Kardeşlik” şarkısı örnek olarak verilmiştir. Bu şarkılar seçilirken prozodik açıdan uygun olan şarkıların yanı sıra uygun olmadığı düşünülen şarkılar da seçilmiş, çocuk şarkısı bestecilerinin bu konu hakkındaki görüşleri alınmak istenmiştir.

### **3.4. Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi**

Araştırmada çocuk şarkılarının prozodi/ritmik uyum ilkeleri doğrultusunda uygunluğunun belirlenmesi amacıyla Milli Eğitim Bakanlığının 2018 yılında Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu için hazırladığı Metin Çetin, Yüce Efendioğlu, Hasan Özer ve İdil Özkan yazarlığındaki “Müzik Ders Kitabı 5”, Elvan Vural Akçalı, Duygu Topal, Burcu Yamaner ve Özgül Çakar yazarlığındaki “Müzik Ders Kitabı 6”, Zülküf Baştürk, Pınar Candan, Mehmet Ali Gönül, Özgür Menderes Öztürk ve Hatice Tezcan yazarlığındaki “Müzik Ders Kitabı 7 ve 8” kitapları kullanılmıştır. Kitaplarda yer alan tüm şarkılar incelenmiştir. Bu incelemeler ve uzman görüşü sonucunda kitaplarda yer alan türkü, Türk sanat müziği şarkıları ve güncel popüler (hafif) müziklerin eğitim amaçlı bestelenmemeleri sebebi ile araştırma kapsamında prozodi açısından incelenmelerinin gerekli olmadığına karar verilmiştir. Benzer bir düşünce uyarılama şarkılar ve marşlar için de düşünülmüş, tüm bu parçalar kapsam dışı tutularak sadece çocuk şarkısı bestecileri tarafından bestelenmiş Türkçe

okul şarkıları prozodik açıdan incelenmiştir. Prozodi/ritmik uyum ilkeleri açısından uygun olan ve olmayan şarkılar yine uzman görüşü alınarak tablolştırılmıştır. Tablolştırma esnasında prozodi konusunda kesinleşmiş kurallar olmakla birlikte okul şarkıları “prozodi açısından uygun ve uygun değil” gibi çok keskin iki görüşten ziyade gruplamayı daha iyi ifade edebilecek prozodi/ritmik uyum açısından “çok uygun, uygun, düzeltilmeli ve uygun değil” biçiminde sınıflandırılmıştır. Sonrasında prozodi/ritmik uyum açısından uygun olmayan şarkıların birer kıtası var olan durumları ve önerilen uygun ritmik yapı durumları belirtilmiştir.

Çocuk şarkısı bestecilerinin prozodi açısından görüşlerini belirleyebilmek amacıyla 1 besteci ile yüz yüze ve 2 besteci ile elden yazılı olarak 3 besteci ile de elektronik posta yolu ile görüşme yapılmıştır. Tablo 1’de yapılan görüşmelerin ayrıntıları yer almaktadır.

Tablo 1

*Görüşme Dağılım Tablosu*

Görüşme Dağılımı					
<u>Besteci</u>	<u>Katılımcı Kodu</u>	<u>Yeri</u>	<u>Yapılış Şekli</u>	<u>Süresi</u>	<u>Görüşmenin Yapıldığı Tarih</u>
Nedim YILDIZ	K1	Çevrimiçi	Elektronik Posta Yolu ile Yazışma		27.03.2019
Bilgehan EREN	K2	Çevrimiçi	Elektronik Posta Yolu ile Yazışma		27.03.2019
Alpay GÜLDOĞAN	K3	Bursa Uludağ Üniversitesi	Elden yazılı olarak		04.04.2019
Tuncer Ediz TOKSOY	K4	Çevrimiçi	Elektronik Posta Yolu ile Yazışma		27.06.2019
Hatice ONURAY EĞİLMEZ	K5	Bursa Uludağ Üniversitesi	Elden yazılı olarak		21.06.2019
İsmail BOZKAYA	K6	Bursa Uludağ Üniversitesi	Bireysel görüşme ve yazılı olarak	60’	27.06.2019

Tablo 1’de araştırmaya katılan çocuk şarkısı bestecilerine, katılımcı kodlarına, yapılan görüşmelerin niteliğine, sürelerine ve tarihlerine ilişkin bilgilere yer verilmektedir.

Görüşmeler araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiş ve gönüllülük esasını benimsenerek çocuk şarkısı bestecilerinin görüşleri alınmıştır.

Elde edilen nitel veriler içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiş olup tematik analiz yapılmıştır. “Tematik analizde araştırmacı, veriler içinde tema ve örüntüler aramak için analitik tekniklere odaklanır. Bu çalışmanın en önemli yönlerinden biri verileri kodlamaktır. İçerik analizinde elde edilen veriler kodlanarak temalar elde edilmekte, kodlar ve temalar düzenlenmekte ve bulgular belirtilerek yorumlanmaktadır” (Glesne, 2015, s. 259).

İçerik analizinin güvenilirliğinin arttırılması amacıyla çocuk şarkısı bestecilerinin cevaplarından doğrudan alıntı yapılmıştır. Ayrıca görüşmeden elde edilen ve çözümlenmiş verilerin güvenilirliğini sağlamak için belirlenen tema ve kategoriler müzik eğitimi alanında iki uzman tarafından değerlendirilmiş ve tutarlılık incelemesi yapılmıştır. Araştırmanın güvenilirliği “P (Tutarlılık Yüzdesi)=Na (İki formda aynı kodlanan madde sayısı)\*100/Nt (Bir formda bulunan toplam madde sayısı)” formülü ile hesaplanmıştır (Çepni, 2009, s. 196). Yapılan hesaplamalardan sonra uzmanlar arası uyum 95 çıkmıştır ve bu değer 70’in üzerinde olduğu için araştırmanın güvenilirliğinin sağlanmış olduğu kabul edilmiştir. Uzman görüşleri doğrultusunda kodlara son şekli verilmiştir.

Bu araştırmada çocuk şarkısı bestecileri ile yapılan yarı yapılandırılmış görüşme sonuçlarından elde edilen veriler doğrultusunda 6 tema ve 37 kod belirlenmiştir. Verilerin güvenilirliğinin arttırılması amacıyla katılımcıların görüşleri ilgili kodlar altında birebir alıntılanmıştır. Alıntılar yapılırken katılımcıların isimleri Tablo 1’de yer aldığı gibi katılımcı 1 (K1), katılımcı 2 (K2) şeklinde kısaltılarak kodlama yapılmıştır.

## 4. Bölüm

### Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2018 yılında kullanımına başlanan 5., 6., 7. ve 8. sınıf müzik ders kitaplarında yer alan ve çocuk şarkısı bestecileri tarafından bestelenmiş Türkçe şarkılar sınıflara göre gruplanmış ve bu şarkıların prozodi/ritmik uyum uygunlukları değerlendirilmiştir. Bu çocuk şarkıları belirlenirken uyarlama çocuk şarkıları, marşlar, geleneksel müzikler ve popüler (hafif) müzik şarkıları araştırmanın kapsamı dışında olduğu için listeye eklenmemiştir. Ayrıca prozodi/ritmik uyum açısından düzeltmeler gereken ve uygun olmayan okul şarkılarının olması gereken durumları örnekler ile ortaya konulmuştur. Son olarak çocuk şarkısı bestelemiş akademisyen, öğretmen ve bestecilerin prozodi konusundaki düşünceleri besteleme ölçütleri, prozodinin önemi, mevcut çocuk şarkıları ve kaynak kitaplardaki çocuk şarkılarının prozodi açısından uygunlukları ile kendilerinin müzik öğretmenlerine ve bestecilere önerileri doğrultusunda değerlendirmeler yapılmıştır.

#### 4.1. İlköğretim 5., 6., 7. ve 8. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Okul Şarkıları

**4.1.1. İlköğretim 5. sınıf müzik ders kitaplarında yer alan okul şarkıları.** Beşinci sınıf müzik ders kitabında 4 ünite bulunmaktadır. Tüm müzik ders kitapları 1. ünite İstiklal Marşı ile başlamaktadır. Bunun yanı sıra 5. sınıf ünite içeriklerinde sesin oluşumu, müzikte notalar ve süreler, basit ölçüler, ritim oluşturma, hız ve gürlük, Atatürk ve müzik, Türk müziği, belirli gün ve haftalar, şarkılarda bölümler, farklı müzik türleri vb. konular yer almaktadır. Bu konuların öğretilmesi ve pekiştirilmesi aşamalarında okul şarkıları, Türk Sanat Müziği şarkıları, türküler ve marşlardan yararlanılmıştır. Araştırmanın içeriği sadece okul şarkıları ile sınırlandırıldığından Tablo 2’de 5. sınıf müzik ders kitabında yer alan ve prozodi açısından incelenecek okul şarkılarına yer verilmiştir.

Tablo 2

## 5. Sınıf Müzik Ders Kitabında Yer Alan Okul Şarkıları

Sıra No	Şarkının Adı	Sayfa Numarası	Besteci	Söz Yazarı
1	Benim Bahçem	26	Metin ÇELİK	Metin ÇELİK
2	Kardeşlik	27	İdil ÖZKAN	İdil ÖZKAN
3	Güzel Türkiye	41	İdil ÖZKAN	İdil ÖZKAN
4	Haydi Biliniz	42	Saip EGÜZ	Saip EGÜZ
5	Sen Varsın Hep Öğretmenim	57	Yücel ELMAS	Yücel ELMAS
6	Sevgi Çiçekleri	63	İsa COŞKUNER	İsa COŞKUNER
7	Atatürk Ölmedi	71	Erdoğan OKYAY	Erdoğan OKYAY
8	Türkiye'ni Temiz Tut	72	Behçet ÖLMEZTÜRK	Behçet ÖLMEZTÜRK

Tablo 2 incelendiğinde 5. sınıf müzik ders kitabında söz ve müziği Türkiye'deki çocuk şarkısı bestecileri tarafından oluşturulmuş 8 okul şarkısının yer aldığı görülmektedir. Tabloda yer alan “Kardeşlik ve Güzel Türkiye” şarkılarının besteci ve söz yazarı İdil Özkan'dır. Diğer tüm şarkılar farklı besteciler tarafından bestelenmiştir. Kitapta kitabın yazarlarından olan Metin Çelik ve İdil Özkan'ın şarkılarının bulunmasının yanı sıra Yücel Elmas ve Erdoğan Okyay'ın uzun yıllardır çocuk şarkısı literatüründe yer alan şarkılarına da yer verilmiştir.

**4.1.2. İlköğretim 6. sınıf müzik ders kitaplarında yer alan okul şarkıları.** Altıncı sınıf müzik ders kitabında 5 ünite bulunmaktadır. Altıncı sınıf müzik ders kitabı ünite içeriklerinde insan sesinin oluşumu, ses değişimi, farklı notaların öğrenimi, Atatürk ve müzik, tekrar işaretleri, onaltılık nota değeri, ses değiştirici işaretler, hız ve gürlük, ülkemizdeki müzik türleri, hece ve uzatma bağı, Atatürk'ün Türk müziğine ilişkin görüşleri, Türk müziğinde makamsal yapı, ezgiye ritim oluşturma, ezgi oluşturma ve müzik teknolojileri

konuları bulunmaktadır. Kitapta bu konuların okul şarkıları, Türk Sanat Müziği şarkıları, türküler, marşlarla ve popüler parçalar ile öğretilmesi ve pekiştirilmesi önerilmektedir. Tablo 3'te 6. sınıf müzik ders kitabında yer alan ve prozodi açısından incelenecek okul şarkıları görülmektedir.

Tablo 3

*6. Sınıf Müzik Ders Kitabında Yer Alan Okul Şarkıları*

6. Sınıf Okul Şarkıları				
<u>Sıra No</u>	<u>Şarkının Adı</u>	<u>Sayfa Numarası</u>	<u>Besteci</u>	<u>Söz Yazarı</u>
1	Samsun'dan Doğan Güneş	21	Sefai ACAY	Sefai ACAY
2	Atatürk Kalbimde	32	Burcu YAMANER	Burcu YAMANER
3	Müzik Yapalım	36	Duygu TOPAL	Duygu TOPAL
4	Bulut Olsam	38	Salih AYDOĞAN	Salih AYDOĞAN
5	Uçurtmam Uçtu	39	Ercan BAŞ	Ercan BAŞ
6	Tebessüm	40-41	Fatih PEŞMEN	Fatih PEŞMEN
7	Işık Saçarız	42-43	Mümtaz Levent AKKOL	Mümtaz Levent AKKOL
8	Çınar	50	Ercan BAŞ	Ercan BAŞ
9	Güzel Yurdum	52	Salih AYDOĞAN	Hamdi TUNÇER
10	Dostluk Oyunu	55	Burcu YAMANER	Duygu TOPAL
11	Bir Dünya Bırakın	57	Salih AYDOĞAN	Adnan ÇAKMAKÇIOĞLU
12	Dünya Çocuk Bayramı	76-77	Duygu TOPAL	Duygu TOPAL
13	Türkiye'min Dört Yanında	86-87	Ziya Ümit ÖZBAKIR	Ziya Ümit ÖZBAKIR

Tablo 3

## 6. Sınıf Müzik Ders Kitabında Yer Alan Okul Şarkıları (Devamı)

6. Sınıf Okul Şarkıları				
<u>Sıra No</u>	<u>Şarkının Adı</u>	<u>Sayfa Numarası</u>	<u>Besteci</u>	<u>Söz Yazarı</u>
14	Yollar ve Vatanım	89	Hasan SOYSAL	Hasan SOYSAL
15	Sevgi Çiçekleri	91	İsa COŞKUNER	İsa COŞKUNER
16	Bana Bir Şarkı Söyle	92-93	Yavuz DURAK	Yavuz DURAK
17	Türkiye'miz	100	Yücel AŞAN	Yalçın BENLİCAN
18	Hayata Renk Ver	100	Sertaç İTĞİN	Sertaç İTĞİN
19	Anlat Bana Öğretmenim	101	Selahattin İÇLİ	Cansın EROL
20	Sevgiyle Büyürüz Biz	102	Cavit ERSOY	Hasan KARARKUŞ

Tablo 3'e göre 6. sınıf müzik ders kitabında söz ve müziği Türk çocuk şarkısı bestecileri tarafından oluşturulmuş 20 okul şarkısı bulunmaktadır. Bu çocuk şarkılarından bazıları (Atatürk Kalbimde, Müzik Yapalım, Dostluk Oyunu ve Dünya Çocuk Bayramı) kitabın yazarlarından olan Burcu Yamaner ve Duygu Topal'a aittir. Ayrıca kitapta ülkemiz için çok önemli çocuk şarkısı bestecilerinden olan Sefai Acay, Salih Aydoğan gibi bestecilerin yanı sıra günümüz yeni çocuk şarkılarının bestelenmesinde çok önemli katkı sağlayan Yavuz Durak'ın da şarkısına yer verilmiştir.

**4.1.3. İlköğretim 7. sınıf müzik ders kitaplarında yer alan okul şarkıları.** Yedinci sınıf müzik ders kitabında 5 ünite bulunmaktadır. Bu ünitelerin içerikleri; müziği öğreniyorum, müziği çözümlüyorum, marşlarımız, Atatürk ve müzik, çalgı türleri ve toplulukları, insan sesi ve ses toplulukları, müzikte diziler ve makamlar, Dünya müziği, yurdumuzda müzik, türkülerimizin öyküleri ve müziğimize ses verenlerdir. Kitapta bu

konular öğretilir ya da pekiştirilirken okul şarkılarından, Türk Sanat Müziği şarkılarından, türkülerden, marşlardan ve popüler parçalardan yararlanılması önerilmektedir. Tablo 4'te 7. sınıf müzik ders kitabında yer alan ve prozodi açısından incelenecek okul şarkıları görülmektedir.

Tablo 4

*7. Sınıf Müzik Ders Kitabında Yer Alan Okul Şarkıları*

7. Sınıf Okul Şarkıları				
<u>Sıra No</u>	<u>Şarkının Adı</u>	<u>Sayfa Numarası</u>	<u>Besteci</u>	<u>Söz Yazarı</u>
1	Ağaç Türküsü	49	Muammer SUN	Muammer SUN
2	Notaların Şarkısı	50	Muammer SUN	Muammer SUN
3	Kırlara Doğru	51	Ziya AYDINTAN	Ziya AYDINTAN
4	Güzel Anadolu	103	Hasan TORAGANLI	Hasan TORAGANLI

Tablo 4 incelendiğinde 7. sınıf müzik ders kitabında söz ve müziği Türk çocuk şarkısı bestecileri tarafından bestelenmiş 4 okul şarkısı olduğu görülmektedir. Kitapta, çocuk şarkısı ve türküleri ile müzik eğitiminin en önemli isimlerinden olan Muammer Sun'un şarkılarına da yer verilmiştir. Kitapta yer alan diğer şarkılar çoğunlukla marş, türkü, popüler şarkılar ve Türk sanat müziği şarkılarıdır.

**4.1.4. İlköğretim 8. sınıf müzik ders kitaplarında yer alan okul şarkıları.** Sekizinci sınıf müzik ders kitabında konu içerikleri milli marşlarımız, 9/8'lik aksak ölçü, Atatürk ve Müzik, senkop, hız belirteci, sanat ve müzik, müzikte diziler ve makamlar, geleneksel Türk müziği biçimleri, Türkü hikâyeleri, mahalli sanatçılar, Türk toplum ve topluluklarının müzikleri, müzik ve sağlık ile müzik ve ilgili meslekler konularını içeren 5 ünite bulunmaktadır. Kitapta bu konuların bir önceki kitaplarda olduğu gibi okul şarkıları, Türk Sanat Müziği şarkıları, türküler, marşlar ve popüler parçalar ile öğretilmesi ve pekiştirilmesi



önerilmektedir. Kitap incelendiğinde 8. sınıf düzeyindeki müzik ders içeriğinde Türk sanat müziği şarkılarına, türkülere ve popüler müziklere daha fazla yer verildiği görülmektedir.

Sekizinci sınıf müzik ders kitabında yer alan ve prozodi açısından incelenecek okul şarkıları

Tablo 5’te belirtilmektedir.

Tablo 5

*8. Sınıf Müzik Ders Kitabında Yer Alan Okul Şarkıları*

8. Sınıf Okul Şarkıları				
<u>Sıra No</u>	<u>Şarkının Adı</u>	<u>Sayfa Numarası</u>	<u>Besteci</u>	<u>Söz Yazarı</u>
1	Çocuklarımız Biz	28	Hikmet EKİM	Hikmet EKİM
2	Kolay Mı?	29	Yalçın TURA	Yalçın TURA
3	Vatan	31	Saip EGÜZ	Saip EGÜZ
4	Değerlerimiz	37	Özgür Menderes ÖZTÜRK	Özgür Menderes ÖZTÜRK
5	İlkbahar	50	Mehmet Ali GÖNÜL	Mehmet Ali GÖNÜL
6	Yurdumda	51	Mahir DİNÇER	Mahir DİNÇER
7	Yaşamak	53	Veli KANIK	Cemil Cevdet EMREM

Tablo 5’te 8. sınıf müzik ders kitabında söz ve müziği Türk çocuk şarkısı bestecileri tarafından bestelenmiş 7 çocuk şarkısı olduğu görülmektedir. Bu çocuk şarkılarından “Değerlerimiz” şarkısı kitap yazarlarından Özgür Menderes Öztürk’e aittir. Bunun yanı sıra kitapta Yalçın Tura ve Saip Egüz gibi çocuk şarkısı literatürüne çok önemli katkılar sağlamış bestecilerin de şarkılarına yer verilmiştir.

#### **4.2. İlköğretim 5., 6., 7. ve 8. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Okul Şarkılarının Prozodi Açısından Uygunluk Durumları**

Milli Eğitim Bakanlığının müzik öğretmenlerine 2018 yılında kullanımına başlattığı 5., 6., 7. ve 8. sınıf müzik ders kitaplarında yer alan ve Türk çocuk şarkısı bestecileri

tarafından oluşturulmuş şarkıların prozodi/ritmik uyum açısından incelendiğinde bazı şarkıların prozodi/ritmik uyum açısından uygun olmadığı belirlenmiştir. Tablo 6 ve 7’de 5., 6., 7. ve 8. sınıf müzik ders kitaplarında yer alan çocuk şarkılarının prozodi/ritmik uyum durumları gösterilmektedir.

Tablo 6

*İlköğretim 5., 6., 7. ve 8. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Okul Şarkılarının*

*Prozodi/Ritmik Uyum Durumları*

Okul Şarkılarının Prozodi/Ritmik Uyum Durumları					
<u>Sıra No</u>	<u>Şarkının Adı</u>	<u>Çok Uygun</u>	<u>Uygun</u>	<u>Düzeltilmeli</u>	<u>Uygun Değil</u>
<b>5. Sınıf</b>					
1	Benim Bahçem			+	
2	Kardeşlik				+
3	Güzel Türkiye			+	
4	Haydi Biliniz			+	
5	Sen Varsın Hep Öğretmenim		+		
6	Sevgi Çiçekleri		+		
7	Atatürk Ölmedi	+			
8	Türkiye'ni Temiz Tut		+		
<b>6. Sınıf</b>					
9	Samsun'dan Doğan Güneş		+		
10	Atatürk Kalbimde			+	
11	Müzik Yapalım			+	
12	Bulut Olsam		+		
13	Uçurtmam Uçtu			+	

Tablo 6

*İlköğretim 5., 6., 7. ve 8. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Okul Şarkılarının  
Prozodi/Ritmik Uyum Durumları (Devamı)*

Okul Şarkılarının Prozodi/Ritmik Uyum Durumları					
<u>Sıra No</u>	<u>Şarkının Adı</u>	<u>Çok Uygun</u>	<u>Uygun</u>	<u>Düzeltilmeli</u>	<u>Uygun Değil</u>
14	Tebessüm			+	
15	Işık Saçarız			+	
16	Çınar			+	
17	Güzel Yurdum	+			
18	Dostluk Oyunu				+
19	Bir Dünya Bırakın			+	
20	Dünya Çocuk Bayramı				+
21	Türkiye'min Dört Yanında			+	
22	Yollar ve Vatanım			+	
23	Sevgi Çiçekleri			+	
24	Bana Bir Şarkı Söyle			+	
25	Türkiye'miz			+	
26	Hayata Renk Ver				+
27	Anlat Bana Öğretmenim			+	
28	Sevgiyle Büyürüz Biz				+
<b>7. Sınıf</b>					
29	Ağaç Türküsü	+			
30	Notaların Şarkısı			+	
31	Kırlara Doğru			+	
32	Güzel Anadolu				+

Tablo 6

*İlköğretim 5., 6., 7. ve 8. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Okul Şarkılarının Prozodi/Ritmik Uyum Durumları (Devamı)*

Okul Şarkılarının Prozodi/Ritmik Uyum Durumları					
<u>Sıra No</u>	<u>Şarkının Adı</u>	<u>Çok Uygun</u>	<u>Uygun</u>	<u>Düzeltilmeli</u>	<u>Uygun Değil</u>
<b>8. Sınıf</b>					
33	Çocuklarımız Biz		+		
34	Kolay Mı?	+			
35	Vatan	+			
36	Değerlerimiz			+	
37	İlkbahar				+
38	Yurdumda	+			
39	Yaşamak			+	

Tablo 7

*Okul Şarkılarının Prozodi/Ritmik Uyum Açısından Dağılımı*

Okul Şarkılarının Dağılımı										
Sınıf	<u>Çok Uygun</u>		<u>Uygun</u>		<u>Düzeltilmeli</u>		<u>Uygun Değil</u>		<u>Toplam</u>	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
5. sınıf	1	12,5	3	37,5	3	37,5	1	12,5	8	100
6. sınıf	1	5	9	45	9	45	1	5	20	100
7. sınıf	1	25	2	50	1	25	-	-	4	100
8. sınıf	2	28,57	2	28,57	2	28,57	1	14,29	7	100
Toplam*	5	12,82	16	41,02	15	38,46	3	7,7	39	100

\* Bu satırda yer alan bilgiler toplam şarkı sayısı (39 adet) açısından frekans (f) ve yüzde (%) hesaplamalarıdır.

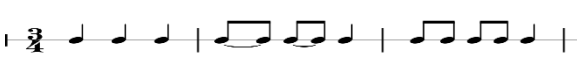
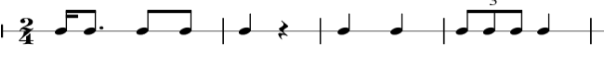

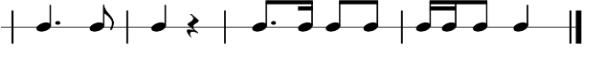
Tablo 6 ve 7 incelendiğinde, 5. sınıf müzik ders kitabında Türkiye’deki çocuk şarkısı bestecileri tarafından bestelenmiş 8 çocuk şarkısı olduğu, şarkıların 1’inin prozodi/ritmik uyum açısından çok uygun, 3’ünün uygun, 3’ünün düzeltilmesi gereken bölümlerinin olduğu ve 1’inin prozodi açısından hiç uygun olmadığı görülmektedir. Benzer bir durum 6. sınıf müzik kitabı için de geçerlidir. 6. sınıf müzik kitabında 20 şarkı prozodi/ritmik uyum açısından incelenmiş ve bunlardan 1’inin çok uygun, 9’unun uygun, 9’unun düzeltilmesi gereken bölümlerinin olduğu ve 1’inin hiç uygun olmadığı belirlenmiştir. 7. sınıf müzik kitabında incelenen 4 şarkının 1’i çok uygun, 2’si uygun ve 1’i de düzeltilmelidir. Sekizinci sınıf ders kitabında yer alan 7 okul şarkısından 2’si çok uygun, 2’si uygun, 2’si düzeltilmeli ve 1’i prozodi/ritmik uyum açısından uygun değildir. Bu durumda ilköğretim II. kademe müzik ders kitaplarında yer alan ve incelenen 39 şarkının %12,82’sinin prozodi/ritmik uyum açısından çok uygun, %41,02’sinin uygun, %38,46’sının düzeltilmeli ve %7,7’sinin uygun olmadığı belirlenmiştir.

### **4.3. İlköğretim 5., 6., 7. ve 8. Sınıf Müzik Ders Kitaplarındaki Prozodi/Ritmik Uyum Açısından Düzeltme Gerektiren ve Uygun Olmayan Okul Şarkılarına Önerilen Uygun Ritmik Yapılar**

**4.3.1. İlköğretim 5. sınıf müzik ders kitaplarındaki prozodi/ritmik uyum açısından düzeltme gerektiren ve uygun olmayan okul şarkılarına önerilen uygun ritmik yapılar.** 5. sınıf müzik ders kitabında 8 okul şarkısı prozodi/ritmik uyum açısından incelenmiştir. Bu okul şarkılarından “Benim Bahçem”, “Kardeşlik”, “Güzel Türkiye” ve “Haydi Biliniz” şarkılarının birer kıtalarının mevcut ritmik durumları ve önerilen uygun ritmik yapıları Tablo 8, 9, 10 ve 11’de gösterilmektedir.

Tablo 8

*“Benim Bahçem” Şarkısının Prozodi/Ritmik Uyum Açısından Görünümü*

Benim Bahçem	
Varolan	Önerilen Uygun Ritmik Yapı
 <p data-bbox="260 584 746 607">Be-nim bah - çem - de - bir muz a-ğ-a-cı var</p> <p data-bbox="260 680 746 696">- - - - - . . . -</p>	 <p data-bbox="847 584 1358 607">Benim bah-çem - de bir muz a-ğ-a-cı var</p> <p data-bbox="847 680 1358 696">- - - - - . - - - - . - - - - . . . -</p>
 <p data-bbox="220 857 675 880">Vay na nay mut - lu-luk tan u-çasım var</p> <p data-bbox="220 965 675 981">- - - - - . . - . . - -</p>	 <p data-bbox="823 857 1337 880">vay na nay Mut - lu luk-tan u-çasım var</p> <p data-bbox="823 965 1337 981">- . - - - . - - - - . . - - -</p>

Tablo 8 incelendiğinde 5. sınıf kitabında yer alan “Benim Bahçem” şarkısının prozodi/ritmik uyum açısından düzeltilmesi gereken bölümlerinin olduğu görülmektedir. Örnek olarak şarkının ilk kelimesi olan “benim” sözcüğünün ilk hecesi açık hece olmasından dolayı kısa kabul edilmesi gerekmektedir. Fakat şarkıda uzun nota değeri kullanılmıştır.

Tablo 9

## “Kardeşlik” Şarkısının Prozodi/Ritmik Uyum Açısından Görünümü

Kardeşlik	
Varolan	Önerilen Uygun Ritmik Yapı
Gel dost o-la - lım sev gi i - le	Gel dost o - la-lım sev - gi i - le
- - . . - - . . - -	- - . . - - . . . .
- le hepbirlik - te hepbirlik - te	Hep bir - lik - te hep bir - lik - te
- . . - - . . - -	- - - . - - - . . .
Dost luk ve kar-deş lik - le	Dost - luk ve kar - deş - lik - le
- . . - - . . - -	- - . . - - - . . .
kardeş lik le	Kar - deş - lik - le
- . . - -	- - - . . .

Tablo 9 incelendiğinde 5. sınıf kitabında bulunan “Kardeşlik” şarkısının prozodi/ritmik uyum açısından çok hatalı olduğu görülmektedir. Örnek olarak şarkının ikinci mısrasında yer alan “birlikte” sözcüğünün ilk hecesi kapalı hece olmasından dolayı uzun kabul edilmesi gerekmektedir. Fakat şarkıda kısa nota değeri kullanılmıştır. Bunun gibi pek

çok örnek verilebilmektedir. Bu sebepten şarkı prozodi/ritmik uyum açısından uygun olmayan şarkılar arasındadır.

Tablo 10

*“Güzel Türkiye” Şarkısının Prozodi/Ritmik Uyum Açısından Görünümü*


Güzel Türkiye	
<u>Varolan</u>	<u>Önerilen Uygun Ritmik Yapı</u>
 <p data-bbox="252 741 608 763">Negüzel ül - ke Tür - ki-ye</p> <p data-bbox="268 837 592 860">. . . - - - - . . .</p>	 <p data-bbox="890 741 1198 763">Negüzel ül-ke Tür-ki-ye</p> <p data-bbox="906 837 1193 860">. . . - - . . . - . . .</p>
 <p data-bbox="229 1008 592 1030">Yem - ye-şil o - va-la - rı</p> <p data-bbox="268 1104 592 1126">- . . - - - - -</p>	 <p data-bbox="868 1008 1182 1030">Yem-ye-şil o-va-la-rı</p> <p data-bbox="906 1104 1182 1126">- . . - . . . . .</p>
 <p data-bbox="229 1283 576 1305">mis kokan yay - la - la - rı</p> <p data-bbox="268 1379 592 1402">- . . - - - - -</p>	 <p data-bbox="868 1283 1209 1305">mis kokan yay-la-la-rı</p> <p data-bbox="906 1379 1182 1402">- . . - - . . . . .</p>
 <p data-bbox="229 1565 576 1588">görkem - li yü - ce dağ-la - rı</p> <p data-bbox="268 1662 592 1684">. - . - - - - -</p>	 <p data-bbox="868 1536 1209 1559">görkem-li yüce dağ-la-rı</p> <p data-bbox="906 1662 1182 1684">- - . . . . - . . . .</p>
 <p data-bbox="229 1848 576 1870">mas-ma - vi u - fuk-la - rı</p> <p data-bbox="268 1944 592 1966">- - - - - - - -</p>	 <p data-bbox="842 1848 1214 1870">mas - ma - vi u - fuk - la - rı</p> <p data-bbox="906 1944 1182 1966">- . . . . - - . . . .</p>



Tablo 10 incelendiğinde “Güzel Türkiye” şarkısının prozodi/ritmik uyum açısından düzeltilmesi gereken bölümlerinin olduğu görülmektedir. Örnek olarak şarkının ilk mısrasında yer alan “ülke” sözcüğünün ikinci hecesi açık hece olmasından dolayı kısa kabul edilmesi gerekmektedir. Fakat şarkıda uzun nota değeri kullanılmıştır.

Tablo 11

*“Haydi Biliniz” Şarkısının Prozodi/Ritmik Uyum Açısından Görünümü*

Haydi Biliniz	Önerilen Uygun Ritmik Yapı
<u>Varolan</u>	<u>Önerilen Uygun Ritmik Yapı</u>
 <p>İ - ki u - zun ku - la - ğım bir fısıl - tı - yı du - yar</p>	 <p>İ - ki u - zun ku - la - ğım bir fısıl - tı - yı du - yar</p>
 <p>Kes - kin güç - lü diş - le - rim</p>	 <p>Kes - kin güç - lü diş - le - rim</p>
 <p>kü - çük bir kuy - ru - ğum var</p>	 <p>Kü - çük bir kuy - ru ğum var</p>
 <p>Hay - di hay - di bi - li - niz</p>	 <p>Hay - di hay - di bi - li - niz</p>
 <p>çok kolay bir a - dım var</p>	 <p>Çok ko - lay bir a - dım var</p>

Tablo 11

“Haydi Biliniz” Şarkısının Prozodi/Ritmik Uyum Açısından Görünümü (Devamı)

Haydi Biliniz

Varolan

Önerilen Uygun Ritmik Yapı



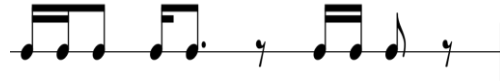
Bi - le - mez - se - niz a - dı - mı

. . . - - - - -



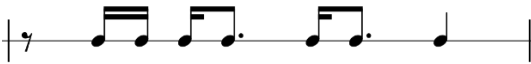
da - rı - lı - rım ço - cuk - lar

- - - - -



Bi - le - mez - se - niz a - dı - mı

. . . - . - . . .



Da - rı - lı - rım ço - cuk - lar

. . . - . - -

Tablo 11 incelendiğinde 5. sınıf kitabında yer alan “Haydi Biliniz” şarkısının prozodi/ritmik uyum açısından düzeltilmesi gereken bölümlerinin olduğu görülmektedir. Örnek olarak şarkının ilk kelimesi olan “iki” sözcüğünün ilk hecesi açık hece olmasından dolayı kısa kabul edilmesi gerekmektedir. Fakat şarkıda uzun nota değeri kullanılmıştır.

**4.3.2. İlköğretim 6. sınıf müzik ders kitaplarındaki prozodi/ritmik uyum açısından düzeltme gerektiren ve uygun olmayan okul şarkılarına önerilen uygun ritmik yapılar.** 6. sınıf müzik ders kitabında 20 şarkı prozodi/ritmik uyum açısından incelenmiştir. İncelemeler sonucunda bu okul şarkılarından 9’u düzeltilmeli ve 1’i de uygun değil olarak sınıflandırılmıştır. “Atatürk Kalbimde”, “Müzik Yapalım”, “Uçurtmam Uçtu”, “Tebessüm”, “Işık Saçarız”, “Çınar”, “Dostluk Oyunu”, “Dünya Çocuk Bayramı”, “Hayata Renk Ver” ve “Sevgiyle Büyürüz Biz” şarkılarının birer kıtalarının mevcut ritmik durumları ve önerilen uygun ritmik yapıları aşağıdaki tablolarda gösterilmektedir.

Tablo 12

## “Atatürk Kalbimde” Şarkısının Prozodi/Ritmik Uyum Açısından Görünümü

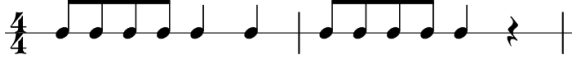
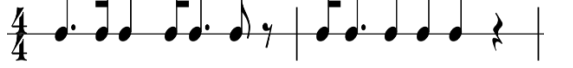

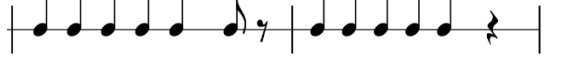
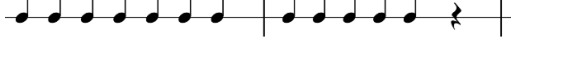



Atatürk Kalbimde	
Varolan	Önerilen Uygun Ritmik Yapı
Zi - ya - ret et - tim se - ni ben A - nıt - ka - bir - de	Zi - ya - re - tet - tim se - ni ben A - nıt - ka - bir - de
As - ker - le - rin bek - li - yor - du	As - ker - le - rin bek - li - yor - du
bay - ra - ğı - nın göl - ge - sin - de	Bay - ra - ğı - nın göl - ge - sin - de
Bir da - ha i - nan - dım as - la öl - me - di - ği - ne	Bir da - ha i - nandım as - la öl - me - di - ği - ne
Sen öl - me - din ya - şı - yor - sun	Sen öl - me - din ya şı yor - sun
be - nim kal - bim - de	Benim kalbim - de

Tablo 12 incelendiğinde 6. sınıf kitabında yer alan “Atatürk Kalbimde” şarkısının prozodi/ritmik uyum açısından düzeltilmesi gereken bölümlerinin olduğu görülmektedir.

Örnek olarak şarkının ilk kelimesi olan “ziyaret” sözcüğünün ikinci hecesi açık hece olmasından dolayı kısa kabul edilmesi gerekmektedir. Fakat şarkıda uzun nota değeri kullanılmıştır.

Tablo 13

“Müzik Yapalım” Şarkısının Prozodi/Ritmik Uyum Açısından Görünümü



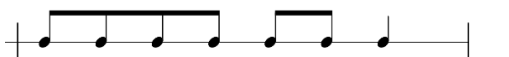




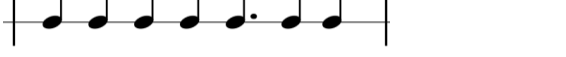
Müzik Yapalım	
<u>Varolan</u>	<u>Önerilen Uygun Ritmik Yapı</u>
 <p>Hay-di gel-se-nin - le mü-zik ya-pa-lım</p> <p>. . . . - - . . . . -</p>	 <p>Hay-di gel se-nin - le müzik ya-pa-lım</p> <p>- . - . - . . - . - . . . -</p>
 <p>do re mi fa sol le yo-la çı-ka-lım</p> <p>. . . . - - . . . . -</p>	 <p>Do re mi fa sol - le yo-la çı-ka-lım</p> <p>. . . . - . . . . -</p>
 <p>no-ta-lar-da ge-ze-lim biz do-la-şa-lım</p> <p>. . . . . - . . . . -</p>	 <p>Nota lar-da ge-ze-lim biz do-la-şa lım</p> <p>. . - . . . - - . . . . -</p>
 <p>Fa sol la si do da bi-raz du-ra-lım</p> <p>. . . . - - . . . . -</p>	 <p>Fa sol la si do-da biraz du-ra-lım</p> <p>. - . . . . . - . . . . -</p>

Tablo 13 incelendiğinde 6. sınıf kitabında yer alan “Müzik Yapalım” şarkısının prozodi/ritmik uyum açısından düzeltilmesi gereken bölümlerinin olduğu görülmektedir.

Örnek olarak şarkının ilk kelimesi olan “haydi” sözcüğünün ilk hecesi kapalı hece olmasından dolayı uzun kabul edilmesi gerekmektedir. Fakat şarkıda kısa nota değeri kullanılmıştır.

Tablo 14



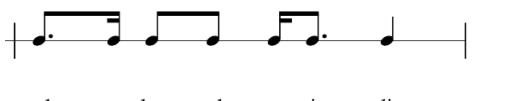

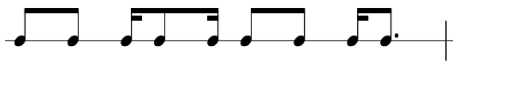
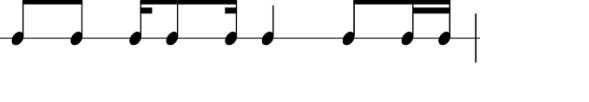
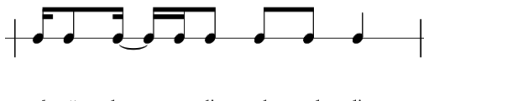
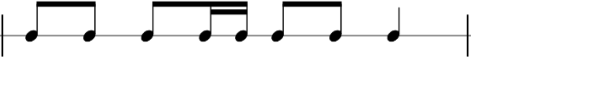
*“Uçurtmam Uçtu” Şarkısının Prozodi/Ritmik Uyum Açısından Görünümü*

Uçurtmam Uçtu	Önerilen Uygun Ritmik Yapı
<p><u>Varolan</u></p>  <p>U - çurt - ma      u - çu - yor</p> <p>. . . - . . . -</p>	<p><u>Önerilen Uygun Ritmik Yapı</u></p>  <p>U-çurt - ma    u-çu-yor</p> <p>. - . . . . -</p>
 <p>Kuy - ru - ğu - nu    sal - lı - yor</p> <p>. . . . . -</p>	 <p>Kuy-ruğu-nu sal - lı yor</p> <p>- . . . . - . -</p>
 <p>Ço - cuk - lar      ko - şu - yor</p> <p>. . . - . . . -</p>	 <p>Çocuk-lar ko-şu-yor</p> <p>. - - . . . -</p>
 <p>Do - ya - sı - ya    oy - nu - yor</p> <p>. . . . . -</p>	 <p>Do-ya-sı-ya oy-nuyor</p> <p>. . . . . - . -</p>

Tablo 14 incelendiğinde 6. sınıf kitabında bulunan “Uçurtmam Uçtu” şarkısının prozodi/ritmik uyum açısından düzeltilmesi gereken bölümlerinin olduğu görülmektedir. Örnek olarak şarkının ilk kelimesi olan “uçurtma” sözcüğünün ikinci hecesi kapalı hece olmasından dolayı uzun kabul edilmesi gerekmektedir. Fakat şarkıda kısa nota değeri kullanılmıştır.

Tablo 15

## “Işık Saçarız” Şarkısının Prozodi/Ritmik Uyum Açısından Görünümü

Işık Saçarız	Önerilen Uygun Ritmik Yapı
<p><u>Varolan</u></p> 	
<p>Vur - ma - lı üf - le - me - li yay - lı tel - li</p> <p>- . . . . . - - - -</p>	<p>Vur - ma - lı üf - le - me - li yay - lı tel - li</p> <p>- . . - . . . - . . . .</p>
	
<p>çal - ır - lar çok çe - şit - li</p> <p>- . - - . - - - -</p>	<p>Çal - ır - lar çok çe - şit - li</p> <p>- . - - - . - - .</p>
	
<p>çal - mak ve din - le - mek hep - si - ni</p> <p>- - . - . - - - . -</p>	<p>Çal - mak ve din - le - mek hep - si - ni</p> <p>- - . - . - - - . . .</p>
	
<p>çok eğ - len - ce - li çok zevk - li</p> <p>. - - - . - - - -</p>	<p>Çok eğ - len - ce - li çok zevk - li</p> <p>- - - . . - - - .</p>

Tablo 15 incelendiğinde 6. sınıf kitabında yer alan “Uçurtmam Uçtu” şarkısının prozodi/ritmik uyum açısından düzeltilmesi gereken bölümlerinin olduğu görülmektedir. Örnek olarak şarkının ikinci kelimesi olan “üfleli” sözcüğünün ilk hecesi kapalı hece olmasından dolayı uzun kabul edilmesi gerekmektedir. Fakat şarkıda kısa nota değeri kullanılmıştır.

## Tablo 16

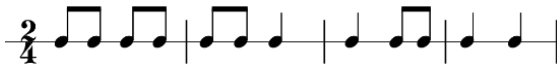
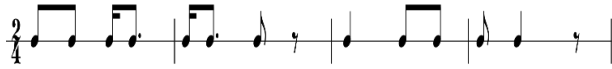

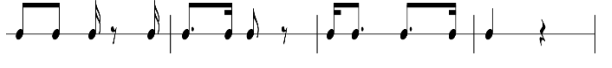


## "Tebessüm" Şarkısının Prozodi/Ritmik Uyum Açısından Görünümü

Tebessüm	
Varolan	Önerilen Uygun Ritmik Yapı
Bi mer - ha - ba i - le se - lam - la dım in - san - la - nı	Bi mer - ha - ba i - le se - lam - la dım in - san - la - nı
. . . . .	. . . . .
O - kul yo lun - da gör - dü - ğüm mi - nik - ka - rın - ca - yı	O - kul yo lun - da gör - dü - ğüm mi - nik - ka - rın - ca - yı
. . . . .	. . . . .
Ya - şım kü - çük a - ma i - çim - de - ki kı - pır - tı - yı	Ya - şım kü - çük a - ma i - çim - de - ki kı - pır - tı - yı
. . . . .	. . . . .
Bi - raz ne - şe ka - tıp bü - yük - le - re si - ze ve - ri - yo - rum	Bi - raz ne - şe ka - tıp bü - yük - le - re si - ze ve - ri - yo - rum
. . . . .	. . . . .
Ha - yat gü - lün - ce çok gü - zel	Ha - yat gü - lün - ce çok gü - zel
. . . . .	. . . . .
O kap - ka - ra bu - lut - la - rı da - ğı - tıp at - ma - lı	O kap - ka - ra bu - lut - la - rı da - ğı - tıp at - ma - lı
. . . . .	. . . . .
Her - ke - sin yü - zün - de	Her - ke - sin yü - zün - de
. . . . .	. . . . .
bir kü - çük te - bes - süm ol - ma - lı	bir kü - çük te - bes - süm ol - ma - lı
. . . . .	. . . . .

Tablo 16 incelendiğinde “Tebessüm” şarkısının prozodi/ritmik uyum açısından düzeltilmesi gereken bölümlerinin olduğu görülmektedir. Örnek olarak şarkının dördüncü mısrasında yer alan “gülmeyi” sözcüğünün son hecesi açık hece olmasından dolayı kısa kabul edilmesi gerekmektedir. Fakat şarkıda uzun nota değeri kullanılmıştır.

Tablo 17

“Çınar” Şarkısının Prozodi/Ritmik Uyum Açısından Görünümü







Çınar	
Varolan	Önerilen Uygun Ritmik Yapı
 <p>E - vi - mi - zin ö - nün - de Bir u - lu çı - nar</p> <p>. . . . . - - . . - -</p>	 <p>E - vi - mi - zin ö - nün - de Bir u - lu çı - nar</p> <p>. . . . . - - . - . - -</p>
 <p>Al - tın - da du - ran - la - ra Se - rin - lik su - nar</p> <p>. . . . . - - . . - -</p>	 <p>Al - tın - da du - ran - la - ra Se - rin - lik su - nar</p> <p>- - . . . - . . . - - . -</p>
 <p>Bir - sa - ğa bir - so - la Rüz - gar - e - ser ya - tar</p> <p>- - - - - - - - - - -</p>	 <p>Bir - sa - ğa bir - so - la Rüz - gar - e - ser ya - tar</p> <p>- . . - . . - - . - . -</p>

Tablo 17 incelendiğinde 6. sınıf kitabında bulunan “Çınar” şarkısının prozodi/ritmik uyum açısından düzeltilmesi gereken bölümlerinin olduğu görülmektedir. Örnek olarak şarkının ilk kelimesi olan “evimizin” sözcüğünün son hecesi kapalı hece olmasından dolayı uzun kabul edilmesi gerekmektedir. Fakat şarkıda kısa nota değeri kullanılmıştır.



Tablo 18

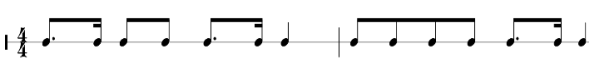
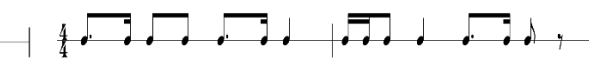
## “Dostluk Oyunu” Şarkısının Prozodi/Ritmik Uyum Açısından Görünümü

Dostluk Oyunu	
Varolan	Önerilen Uygun Ritmik Yapı
 <p>Sen de koş gel ya-nı-ma Bir o-yun oy-na-ya-lım</p> <p>..... - .....</p>	 <p>Sen de koş gel ya-m-ma Bir o-yun oy - na-ya-lım</p> <p>..... - .....</p>
 <p>Bu o-yu-nun is-mi-ni dost luk ko-ya lım</p> <p>..... - .....</p>	 <p>Bu o - yu-nun is - mi-ni dost - luk ko-ya-lım</p> <p>..... - .....</p>
 <p>Hay - di dur - ma Gel ka - tıl bu o - yu - na</p> <p>- - - - - .....</p>	 <p>Hay - di dur - ma Gel ka - tıl bu o - yu - na</p> <p>- - - - - .....</p>

Tablo 18 incelendiğinde 6. sınıf kitabında yer alan “Dostluk Oyunu” şarkısının prozodi/ritmik uyum açısından düzeltilmesi gereken bölümlerinin olduğu görülmektedir. Örnek olarak şarkının ilk kelimesi olan “sen” sözcüğünün hecesi kapalı hece olmasından dolayı uzun kabul edilmesi gerekmektedir. Fakat şarkıda kısa nota değeri kullanılmıştır.

Tablo 19


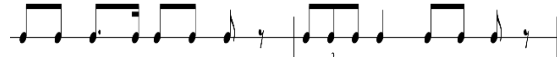


## “Dünya Çocuk Bayramı” Şarkısının Prozodi/Ritmik Uyum Açısından Görünümü

Dünya Çocuk Bayramı	
Varolan	Önerilen Uygun Ritmik Yapı
 <p>Yır - mi üç Ni - san bu-gün Ve - re - lim biz - el - e - le</p> <p>..... - .....</p>	 <p>Yır - mi üç Ni - san bu-gün Ve - re - lim biz el e - le</p> <p>..... - .....</p>

Tablo 19

## “Dünya Çocuk Bayramı” Şarkısının Prozodi/Ritmik Uyum Açısından Görünümü

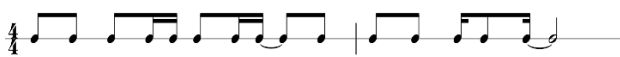

(Devamı)

Dünya Çocuk Bayramı	
Varolan	Önerilen Uygun Ritmik Yapı
 <p>Ay - dın - lık ge - le - ce - ğe yü - rü - ye - lim bir - lik - te</p> <p>. . . . . - . - . . . . . - . . . . . - . . . . .</p>	 <p>Ay - dın - lık ge - le - ce - ğe yü - rü - ye - lim bir - lik - te</p> <p>. . . . . - . . . . . - . . . . . - . . . . .</p>
 <p>A - ta - mız - dan ar - ma - ğan dñn - ya ço - cuk bay - ra - mı</p> <p>. . . . . - . - . . . . . - . . . . . - . . . . .</p>	 <p>A - ta - mız - dan ar - ma - ğan Dñn - ya ço - cuk bay - ra - mı</p> <p>. . . . . - . - . . . . . - . . . . . - . . . . .</p>

Tablo 19 incelendiğinde “Dünya Çocuk Bayramı” şarkısının prozodi/ritmik uyum açısından düzeltilmesi gereken bölümlerinin olduğu görülmektedir. Örnek olarak şarkının ikinci mısrasında yer alan “verelim” sözcüğünün üçüncü hecesi kapalı hece olmasından dolayı uzun kabul edilmesi gerekmektedir. Fakat şarkıda kısa nota değeri kullanılmıştır.

Tablo 20

## “Hayata Renk Ver” Şarkısının Prozodi/Ritmik Uyum Açısından Görünümü

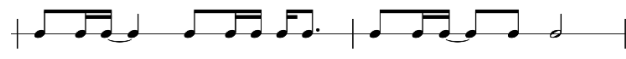


Hayata Renk Ver	
Varolan	Önerilen Uygun Ritmik Yapı
 <p>Er - ken kalk gü - ne mer - ha - ba - de Yal - mız de - ğil - sin -</p> <p>. . . . . - . - . . . . . - . . . . . - . . . . .</p>	 <p>Er - ken kalk gü - ne mer - ha - ba - de Yal - mız de - ğil - sin</p> <p>. . . . . - . - . . . . . - . . . . . - . . . . .</p>

Tablo 20

## “Hayata Renk Ver” Şarkısının Prozodi/Ritmik Uyum Açısından Görünümü (Devamı)

## Hayata Renk Ver

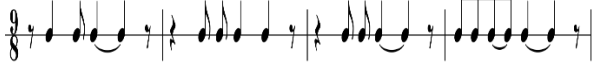





VarolanÖnerilen Uygun Ritmik Yapı

 <p>Yağ-mur gü-neş gök-yü-züy - le Dün-ya bizim-sin -</p> <p>· · · · ·</p>	 <p>Yağ - mur gü - neş gök - yü - züy - le Dün - ya bi - zim - sin</p> <p>· · · · ·</p>
 <p>Bir çi-çek - bir fi-dan i-çin sev - gi - ye - ses ver</p> <p>· · · · ·</p>	 <p>Bir çi - çek bir fi - dan i - çin sev - gi - ye renk ver</p> <p>· · · · ·</p>
 <p>Ge - le - cek - u - mut - lar i - çin Ha - ya - ta - renk ver</p> <p>· · · · ·</p>	 <p>Ge - le - cek - u - mut - lar i - çin Ha - ya - ta renk ver</p> <p>· · · · ·</p>

Tablo 20 incelendiğinde 6. sınıf kitabında yer alan “Hayata Renk Ver” şarkısının prozodi/ritmik uyum açısından pek çok hata içerdiği bu sebeple uygun olmayan şarkılar arasında yer aldığı görülmektedir. Örnek olarak şarkının ilk mısrasında yer alan “merhaba” sözcüğünün son hecesi açık hece olmasından dolayı kısa kabul edilmesi gerekmektedir. Fakat şarkıda uzun nota değeri kullanılmıştır.

Tablo 21

“Sevgiyle Büyürüz Biz” Şarkısının Prozodi/Ritmik Uyum Açısından Görünümü

Varolan	Önerilen Uygun Ritmik Yapı
 <p>Her za-man - pe-şi-niz-den ko-şa-rak - yü-rü-rüz - biz -</p> <p>- . . - . . - . . - . . - . . -</p>	 <p>Her za-man pe-şi-niz-den ko-şa-rak yü-rü-rüz biz</p> <p>- . . - . . - . . - . . - . . -</p>
 <p>- Gön-lü-nüz - bü-yüt-me-sin - sev-giy-le bü-yü-rüz - biz</p> <p>- . . - . . - . . - . . - . . -</p>	 <p>Gön - lü-nüz bü - yüt - me-sin sev - giy - le bü - yü - rüz biz</p> <p>- . . - . . - . . - . . - . . -</p>
 <p>Sev-giy-le sev-giy-le sev-giy-le - bü-yü-rüz - biz</p> <p>- . . - . . - . . - . . - . . -</p>	 <p>Sev - giy - le sev - giy - le sev - giy - le bü - yü - rüz biz</p> <p>- . . - . . - . . - . . - . . -</p>







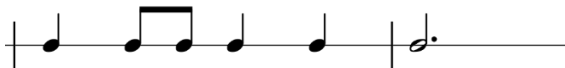
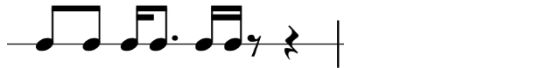
Tablo 21 incelendiğinde 6. sınıf kitabında yer alan “Sevgiyle Büyürüz Biz” şarkısının prozodi/ritmik uyum açısından düzeltilmesi gereken bölümlerinin olduğu görülmektedir. Örnek olarak şarkının dördüncü mısrasında yer alan “sevgiyle” sözcüğünün son hecesi açık hece olmasından dolayı kısa kabul edilmesi gerekmektedir. Fakat şarkıda uzun nota değeri kullanılmıştır.

**4.3.3. İlköğretim 7. sınıf müzik ders kitaplarındaki prozodi/ritmik uyum açısından düzeltme gerektiren ve uygun olmayan okul şarkılarına önerilen uygun ritmik yapılar.** 7. sınıf müzik ders kitabında 4 şarkı prozodi/ritmik uyum açısından incelenmiştir. İncelemeler sonucunda 7. sınıf müzik kitabında sadece 1 şarkının bazı bölümlerinin düzeltilmesi gerekirken, prozodi/ritmik uyum açısından uygun olmayan şarkı

bulunmamaktadır. Kitapta yer alan “Güzel Anadolu” şarkılarının birer kıtalarının mevcut ritmik durumları ve önerilen uygun ritmik yapıları Tablo 22’de verilmiştir.

Tablo 22

“Güzel Anadolu” Şarkısının Prozodi/Ritmik Uyum Açısından Görünümü

Güzel Anadolu	
Varolan	Önerilen Uygun Ritmik Yapı
 <p>Dağ de-niz o - va ça - yır</p> <p>- . - - - - -</p>	 <p>Dağ de-niz o - va ça-yır</p> <p>- . - . . . . -</p>
 <p>Gü - zel A - na - do - lu</p> <p>. - . - - - -</p>	 <p>Gü - zel Ana do lu -</p> <p>. - . . . .</p>
 <p>Rüz - ga - rın se - rin e - ser</p> <p>- . - . - - - -</p>	 <p>Rüz - ga-rın se - rin e-ser</p> <p>- . - . - . . -</p>
 <p>Yer gök ı - şık do - lu</p> <p>- . . - - - -</p>	 <p>Yergök ı-şık dolu</p> <p>- - . - . .</p>

Tablo 22 incelendiğinde 7. sınıf kitabında yer alan “Güzel Anadolu” şarkısının prozodi/ritmik uyum açısından düzeltilmesi gereken bölümlerinin olduğu görülmektedir. Örnek olarak şarkının üçüncü kelimesi olan “ova” sözcüğünün ilk ve ikinci hecesi açık hece olmasından dolayı kısa kabul edilmesi gerekmektedir. Fakat şarkıda uzun nota değeri kullanılmıştır.

#### 4.3.4. İlköğretim 8. sınıf müzik ders kitaplarındaki prozodi/ritmik uyum






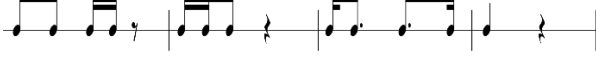


açısından düzeltme gerektiren ve uygun olmayan okul şarkılarına önerilen uygun ritmik

yapılar. 8. sınıf müzik ders kitabında 7 şarkı prozodi/ritmik uyum açısından incelenmiştir.

İncelemeler sonucunda 8. sınıf müzik kitabında sadece 2 şarkının bazı bölümlerinin düzeltilmesi gerekirken, prozodi/ritmik uyum açısından uygun olmayan 1 şarkının bulunduğu belirlenmiştir. Kitapta yer alan “Değerlerimiz”, “İlkbahar” ve “Yaşamak” şarkılarının mevcut ritmik uyumu ve olması gereken durumu aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 23

#### “Değerlerimiz” Şarkısının Prozodi/Ritmik Uyum Açısından Görünümü

Değerlerimiz	
Varolan	Önerilen Uygun Ritmik Yapı
 <p>Gü-ne-şi do-ğu-yor cen-netül-ke - min</p> <p>. . . - . . . - . . . . -</p>	 <p>Gü - ne - şi do - ğu - yor cen - net ü l - ke - min</p> <p>. . . . . - - - - . -</p>
 <p>Ay-dın-lık ya - rın-la-ra sev-gi sa-çı - yor</p> <p>. . . . . - - . . . . -</p>	 <p>Ay - dın - lık ya - rın - la - ra sev - gi sa - çı - yor</p> <p>- - - . - . . . - . . . . -</p>
 <p>Pay-laş-ma-yı se-ve-riz a-da-let-li - yiz</p> <p>. . . . . - . . . . . -</p>	 <p>Pay - laş - ma - yı se - ve - riz a - da - let - li - yiz</p> <p>- - . . . . . - . - - . -</p>
 <p>Yar-dım-se-ver - lik dü-rüst-lük il - ke - miz</p> <p>. . . . . - - - -</p>	 <p>Yar - dım - se - ver - lik dü - rüst -lük il - ke - miz</p> <p>- - . - - - . - . - . -</p>

Tablo 23 incelendiğinde 8. sınıf kitabında yer alan “Değerlerimiz” şarkısının prozodi/ritmik uyum açısından düzeltilmesi gereken bölümlerinin olduğu görülmektedir.

Örnek olarak şarkının ilk kelimesi olan “güneşi” sözcüğünün üçüncü hecesi açık hece olmasından dolayı kısa kabul edilmesi gerekmektedir. Fakat şarkıda uzun nota değeri kullanılmıştır.

Tablo 24

*“İlkbahar” Şarkısının Prozodi/Ritmik Uyum Açısından Görünümü*

İlkbahar	
Varolan	Önerilen Uygun Ritmik Yapı
<p>Ba-har - da çi-çek-ler a - çar -</p> <p>. - . . . - . -</p>	<p>Bahar - da çi-çek - ler a-çar</p> <p>. - . . . - - . -</p>
<p>Kuş - lar cı - vıl - da - şır -</p> <p>- - . - . -</p>	<p>Kuş-lar cı-vıl - da şır</p> <p>- - . - . -</p>
<p>Her ta - raf ren - ga - renk o - lur -</p> <p>- . . . - . . -</p>	<p>Her ta-raf ren - ga renk o-lur</p> <p>- . - - . . . -</p>
<p>İlk - ba - har ne gü - zel - dir</p> <p>- . . . - - -</p>	<p>İlk - ba-har ne gü-zel - dir</p> <p>- . . . - - -</p>

Tablo 24 incelendiğinde “İlkbahar” şarkısının prozodi/ritmik uyum açısından pek çok hata barındırdığı ve bu sebeple uygun olmayan şarkılar sınıflamasında yer aldığı görülmektedir. Örnek olarak şarkının ikinci kelimesi olan “çiçekler” sözcüğünün ikinci hecesi kapalı hece olmasından dolayı uzun kabul edilmesi gerekmektedir. Fakat şarkıda kısa nota değeri kullanılmıştır.

Tablo 25

## “Yaşamak” Şarkısının Prozodi/Ritmik Uyum Açısından Görünümü

Yaşamak	
Varolan	Önerilen Uygun Ritmik Yapı
<p>Ge - li - niz      ge - li - niz</p> <p>. . . - . . . -</p>	<p>Ge - li - niz      ge - li - niz</p> <p>. . . - . . . -</p>
<p>Si - lin - sin      e - le - mi - niz</p> <p>. . . . . . . -</p>	<p>Si - lin - sin      e - le - mi - niz</p> <p>. - - . . . . -</p>
<p>Dal      dal      Şu      ö - tü - şen</p> <p>- - . . . . .</p>	<p>Dal      dal      şu      ö - tü - şen</p> <p>- - . . . . -</p>
<p>bül - bül - ler      ne - şen</p> <p>. . . . . -</p>	<p>bül - bül - ler      ne - şen</p> <p>- - - . -</p>

Tablo 25 incelendiğinde 8. sınıf kitabında yer alan “Yaşamak” şarkısının prozodi/ritmik uyum açısından düzeltilmesi gereken bölümlerinin olduğu görülmektedir. Örnek olarak şarkının üçüncü kelimesi olan “silinsin” sözcüğünün ikinci hecesi kapalı hece olmasından dolayı uzun kabul edilmesi gerekmektedir. Fakat şarkıda kısa nota değeri kullanılmıştır.

#### 4.4. Çocuk Şarkısı Bestelemiş Akademisyen, Öğretmen ve Bestecilerin Prozodi

##### Konusundaki Düşünceleri

Bu bölümde araştırmaya katılan 6 çocuk şarkısı bestecisinin prozodi hakkındaki görüşlerine yer verilmiştir. Elde edilen bilgiler doğrultusunda kod ve temalar belirlenmiş ve veriler içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. Araştırmada katılımcılara yöneltilen sorulara



verilen cevaplardan 6 tema ve 37 kod elde edilmiştir. Verilerin analizinden elde edilen tema ve kodlar Tablo 26’da gösterilmektedir.

Tablo 26

*Çocuk Şarkısı Bestecilerinin Görüşlerine İlişkin Tema ve Kodlar*

Besteci Görüşleri	
<u>Temalar</u>	<u>Kodlar</u>
Besteleme Ölçütleri	Ses sınırları
	Prozodi
	Konu
	Söz
	Söz anlamı ve müzik duygusu uyumu
	Yaş
	Gelişim seviyesi
	Form
	Yalın ve akılda kalıcı ezgi
	Armoni kuralları
Prozodinin Önemi	Ritimsel yapı
	Melodik yapı
	Dil gelişimi
	Etkili müzik
	Yaş
	Anlaşılır/uygun sözler
	Şarkı söyleme isteği
	Gerektiğinde uygun olmayan şarkı kullanımı
	Şarkıyı uygun hale getirme
Çocuk Şarkılarındaki Prozodi Durumu	Geçmişten günümüze prozodi anlayışı
	Mevcut çocuk şarkılarının prozodik açıdan yetersizliği
	Prozodik açıdan iyi örnekler

Tablo 26

*Çocuk Şarkısı Bestecilerinin Görüşlerine İlişkin Tema ve Kodlar (Devamı)*

Besteci Görüşleri	
<u>Temalar</u>	<u>Kodlar</u>
	Kusursuz örnekler var
Kaynak Kitaplardaki Çocuk Şarkılarının	Az kusurlu örnekler var
Prozodi Durumu (4 örnek şarkı)	Düzeltilmesi gereken örnekler var
	Uygun olmayan örnekler var
	İyi eğitim almaları
	Şarkı bestelemeleri
Müzik Öğretmenlerine Öneriler	Besteleme ölçütleri gözetilerek doğru şarkı seçimi
	Dikkatli ve duyarlı olmaları
	Kaynak araştırmalı
	Hedef grubun ses sınırına dikkat edilmesi
	Şiir okuma/yazma/besteleme
	Çocuk kitabı okuma
	Sözlere uygun müzik
	Eşliklendirme
Bestecilere Öneriler	Sözlerin dans oluşturmaya uygun olması
	Kelimelerin ritmik, vurgu ve melodik uyumuna dikkat edilmesi
	Amaç belirleme
	Uygun söz seçme
	Dilin müziğinin ortaya çıkarılması

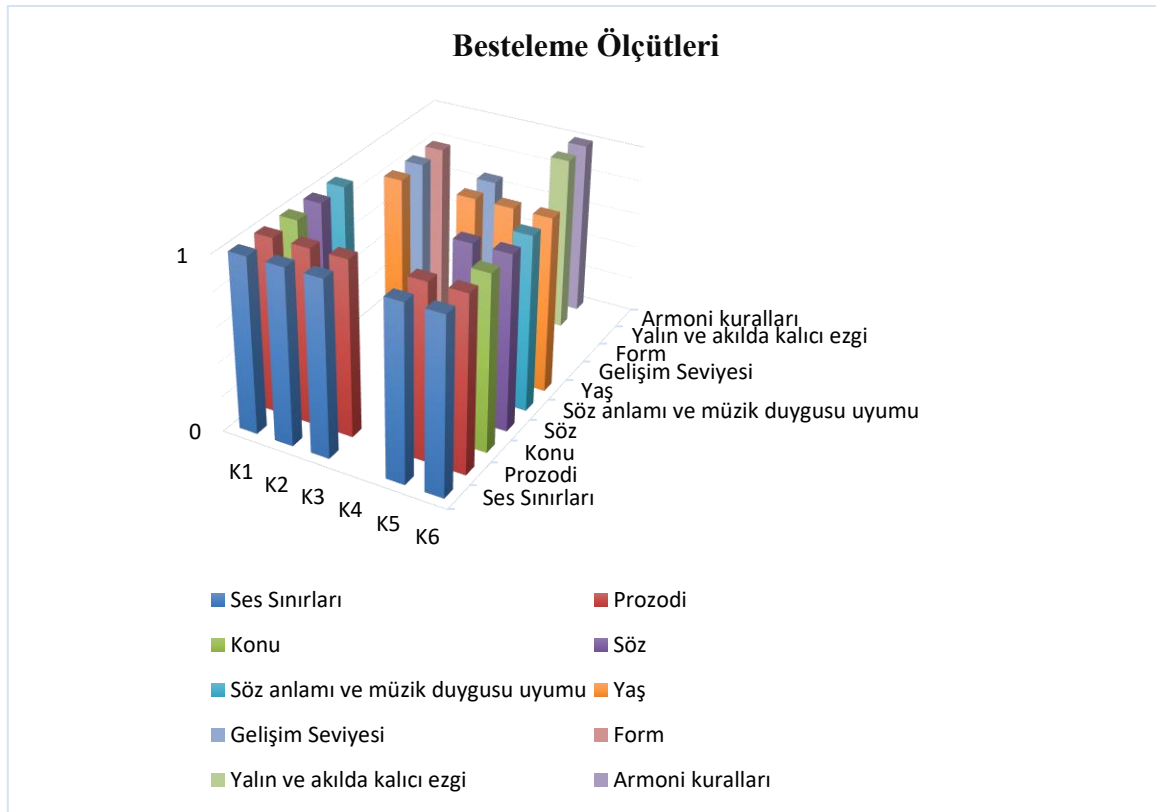
Tablo 26 incelendiğinde katılımcılardan elde edilen veriler doğrultusunda 7 tema ve 42 kod belirlendiği görülmektedir.

#### 4.4.1. Çocuk şarkısı bestecilerinin besteleme ölçütlerine yönelik görüşleri.

Katılımcıların besteleme ölçütlerini belirleyebilmek amacıyla “Çocuk şarkılarını bestelerken en önemli ölçütleriniz nelerdir?” diye sorulmuştur. Elde edilen bulgular doğrultusunda Şekil 1’de yer alan tema ve kodlara ulaşılmıştır.

Şekil 1

#### Çocuk Şarkısı Bestecilerinin Besteleme Ölçütlerine İlişkin Tema ve Kod Şeması



Şekil 1 incelendiğinde bestecilerin çocuk şarkısı besteleme ölçütü olarak “ses sınırları, prozodi, konu, söz, söz anlamı ve müzik duygusu uyumu, yaş, gelişim seviyesi, form, yalın ve akılda kalıcı ezgi ve armoni kuralları” olmak üzere 10 kod elde edildiği görülmektedir. Çocuk şarkısı bestecilerinin besteleme ölçütlerine ilişkin görüşlerinden elde edilen “besteeme ölçütleri” temasına yönelik kodlamalara Tablo 27’de yer verilmiştir.

Tablo 27

*Besteleme Ölçütlerine İlişkin Çocuk Şarkısı Bestecilerinin Görüşleri*

Besteleme Ölçütleri				
<u>Tema</u>	<u>Kodlar</u>	<u>Katılımcılar</u>	<u>f</u>	<u>%</u>
	Ses sınırları	K1, K2, K3, K5, K6	5	83,33
	Prozodi	K1, K2, K3, K5, K6	5	83,33
	Konu	K1, K6	2	33,33
	Söz	K1, K5, K6	3	50
Besteleme Ölçütleri	Söz anlamı ve müzik duygusu uyumu	K1, K6	2	33,33
	Yaş	K2, K4, K5, K6	4	66,66
	Gelişim seviyesi	K2, K4	2	33,33
	Form	K2	1	16,66
	Yalın ve akılda kalıcı ezgi	K5	1	16,66
	Armoni kuralları	K5	1	16,66

Tablo 27 incelendiğinde katılımcıların %83,33'ünün besteleme ölçütü olarak ses sınırı, %83,33'ünün prozodi, %33,33'ünün konu, %50'sinin söz, %33,33'ünün söz anlamı ve müzik duygusu uyumu, %66,66'sının yaş, %33,33'ünün gelişim seviyesi, %16,66'sının form, %16,66'sının yalın ve akılda kalıcı ezgi ve %16,66'sının armoni kuralları cevabını verdiği görülmektedir. Bazı katılımcıların "besteeme ölçütleri" temasına ilişkin görüşleri aşağıda verilmiştir.

*"Konusu, sözleri, ses alanı çocuğa göre olmalı. Sözlerin anlamıyla müziğin duygusu çakışmalı. Ses söz uyumu (prozodi) yerinde olmalı" (K1).*

*"Çocukların yaşına ve gelişim seviyesine uygunluk, ses aralığı ve prozodi uygunluğu, form (rondo formu ya da tekrarlı AB formu çocukların tekrar etmesine fırsat sağlar), şarkı sözlerinin içerisinde dil gelişimini destekleyici öğelerin yer alması, yine sözlerde bilişsel gelişimi destekleyici kavram ve yeni kelimelerin yer alması" (K2).*

*“Çocukların ilk başta dil gelişimlerine ve yaşlarına uygun yapıya sahip olmaları”*  
(K4).

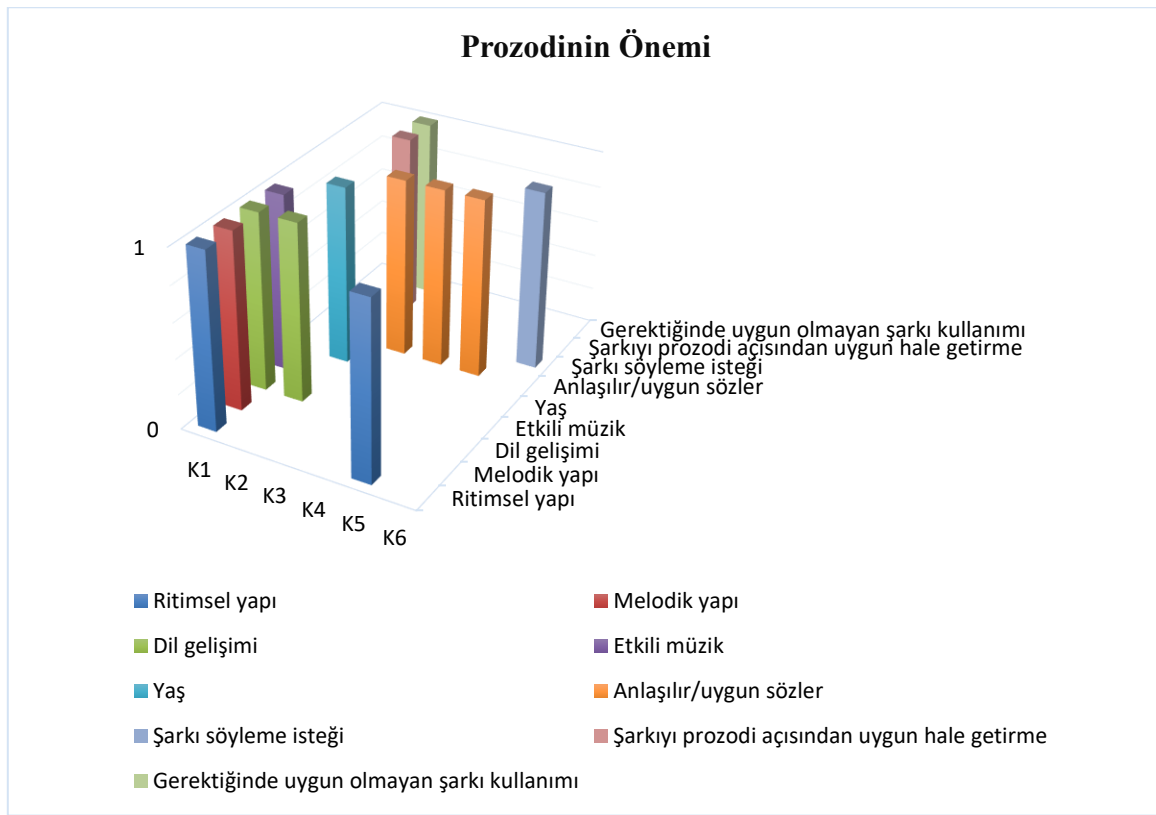
*“Şarkıların ses ve söz uyumunun uygun olması, bestelenen şarkıların hitap ettiği çocukların yaşları göz önünde bulundurularak o yaş grubunun sahip oldukları ses aralığını aşmaması, bestelenen şarkıların hitap ettiği çocukların yaşları göz önünde bulundurularak seslerin daha çok yanaşık hareket etmesinin sağlanması, yaşa göre atlamaların düşünülmesi, şarkı sözlerinin hitap ettiği yaş grubu çocuklarına uygun olması, ezgilerin yalın ve akılda kalıcı olması, armoni kurallarına uygun olması”* (K5).

*“Her bir okul şarkısı, türü ne olursa olsun, ezgi yapısı, tartısı, hareketi, ses genişliği ve sözlerinin anlamı açılarından çocuğun yaş düzeyine uygun olmalıdır.... Belirlenmiş konu ile ilgili sözler olmalı.....Birinci aşamada sözcüklerin ritmik yapısı şarkının iskeletini ortaya koyacaktır (ritmik uyum).....doğru vurgulama ile de tizlik-pestlik uyumu kendiliğinden oluşacaktır ....(vurgu uyumu)..... Sonunda sözlerin anlamına uygun bir müzik yapıldığında anlam uyumu da sağlanmış olacaktır”* (K6).

**4.4.2. Çocuk şarkısı bestecilerinin prozodinin önemine yönelik görüşleri.** Çocuk şarkısı bestecilerinin “Çocuk şarkılarında prozodinin önemi hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?” sorusu ile prozodi konusundaki düşüncelerini belirtmeleri istenmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda belirlenen tema ve kodlar Şekil 2’de yer almaktadır.

Şekil 2

## Çocuk Şarkısı Bestecilerinin Prozodinin Öneme İlişkin Tema ve Kod Şeması



Şekil 2 incelendiğinde bestecilerin prozodinin önemi açısından “ritmik önem, melodik önem, dil gelişimi, etkili müzik, yaş, anlaşılır/uygun sözler ve şarkı söyleme isteği, şarkıyı prozodi açısından uygun hale getirme, gerektiğinde uygun olmayan şarkı kullanımı ” olmak üzere 9 kod elde edildiği görülmektedir. Çocuk şarkısı bestecilerinin prozodinin önemine ilişkin görüşlerinden elde edilen “prozodinin önemi” temasına yönelik kodlamalara Tablo 28’de yer verilmiştir.

Tablo 28

## Prozodinin Öneme İlişkin Çocuk Şarkısı Bestecilerinin Görüşleri

Prozodinin Önemi				
Tema	Kodlar	Katılımcılar	f	%
Prozodinin Önemi	Ritimsel yapı	K1, K5	2	33,33
	Melodik yapı	K1	1	16,66
	Dil gelişimi	K1, K2	2	33,33

Tablo 28

*Prozodinin Önemine İlişkin Çocuk Şarkısı Bestecilerinin Görüşleri (Devamı)*

Prozodinin Önemi				
<u>Tema</u>	<u>Kodlar</u>	<u>Katılımcılar</u>	<u>f</u>	<u>%</u>
Prozodinin Önemi	Etkili müzik	K1	1	16,66
	Yaş	K2	1	16,66
	Anlaşılır/uygun sözler	K3, K4, K5	3	50
	Şarkı söyleme isteği	K6	1	16,66
	Şarkıyı prozodi açısından uygun hale getirme	K2	1	16,66
	Gerektiğinde uygun olmayan şarkı kullanımı	K2	1	16,66

Tablo 28 incelendiğinde katılımcıların %33,33'ünün prozodinin önemi olarak ritimsel yapı, %16,66'sının melodik yapı, %33,33'ünün dil gelişimi, %16,66'sının etkili müzik, %16,66'sının yaş, %50'sinin anlaşılır/uygun sözler, %16,66'sının şarkı söyleme isteği, %16,66'sının şarkıyı prozodi açısından uygun hale getirme ve %16,66'sının gerektiğinde uygun olmayan şarkı kullanımı cevabını verdiği görülmektedir. Bazı katılımcıların “prozodinin önemi” temasına ilişkin görüşleri aşağıda verilmiştir.

*“Bestecilik açısından prozodi iki katmanlıdır. Birincisi sözlerin hece-sözcük ve cümle bakımlarından doğru süre ve vurgu/frekansla bestelenmesi; ikincisi sözlerin genel anlamına uygun dizi, ölçü, tempo ve ezgide bestelenmesi. Prozodi çocuklarda dil gelişiminin bilişsel ve duyuşsal anlamda desteklenmesini sağlamalı, yapılan yanlışlıklarla olumsuz yönde etkide bulunulmamalıdır. Ayrıca prozodi ölçütleri etkili müziğin ortaya çıkmasına da önemli katkı sağlamaktadır” (K1).*

*“Prozodi doğru konuşma ve doğru dil öğretimi için oldukça önemli. Şarkı bestelerken doğru prozodi ile yazılmadığında şarkılarda anlam kaymaları oluyor ve çocuklar söyledikleri kelimenin ne olduğunu bile fark etmeden sadece tekrar edebiliyorlar. .... Öyle*

ki 3-4 yaş grubu bir çocuk daha çok birlik ikilik dörtlük ve sekizlik gibi basit yapıdaki notalarla söyleyebilirken yaş büyüdükçe noktalı sekizlikler (bur-sa, ço-rum, ma-lat-ya) gibi daha dile uygun prozodal yapılar tercih edilebilir. Ama benim en çok kullandığım şarkılarda dil açısından kimi zaman %100 prozodi uygunluğu olmak şartını aramıyorum. İlk tercih sebebim prozodisi olmuyor. Prozodi açısından yanlış ve eksik bir uygulama varsa notada, ben şarkıyı söylerken ya da öğretirken prozodisini daha elverişli hale getirerek söylüyorum” (K2).

“Prozodi çok önemlidir. Müzik içinde sözün anlaşılır olması çocukların daha doğru kavramasını sağlayacaktır” (K3).

“Doğru yapılandırılmış ve uygun sözler çocuğun şarkıya daha çabuk katılımını sağlar” (K4).

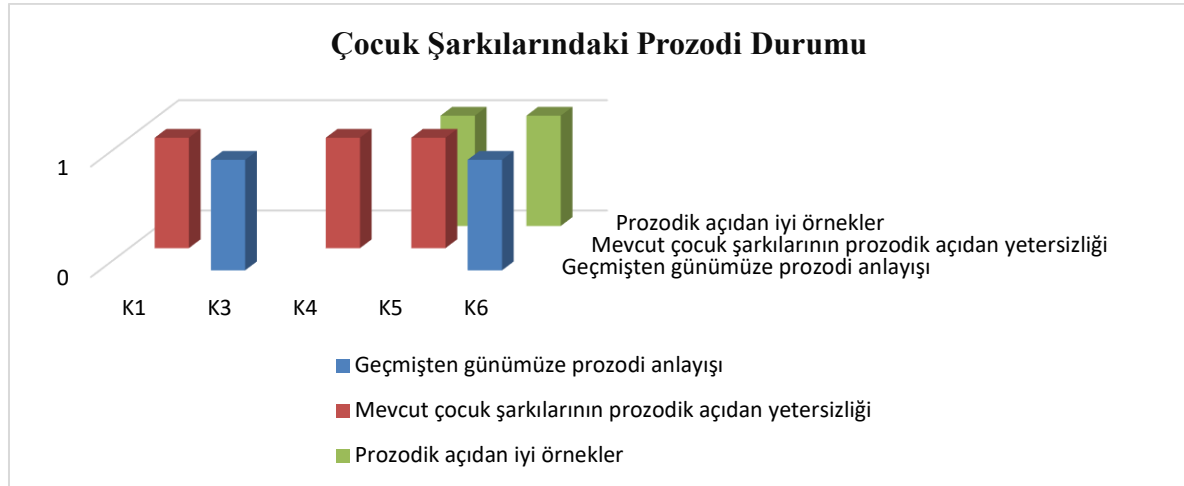
“Prozodi, sözlerin seslerle birleşince kolay anlaşılır olması ve dilimizde var olan kelimelerin vurgulu hecelerini öne çıkarması açısından önemlidir” (K5).

“Doğrusu, dilin kurallarına uygun, müzik ile birlikte ifade edildiğinde ses-söz uyumu kusursuz bir söyleyiş gerçekleştirir. Bu söyleyiş çocukta eşsiz bir şarkı söyleme isteği ve zevki oluşturur; ayrıca derin estetik izler bırakır, beğeni duygusunu geliştirir, güçlendirir” (K6).

**4.4.3. Çocuk şarkısı bestecilerinin mevcut çocuk şarkılarındaki prozodi durumuna yönelik görüşleri.** Katılımcılara, mevcut çocuk şarkılarının prozodi durumuna yönelik görüşlerini belirleyebilmek amacıyla “Mevcut çocuk şarkılarını prozodi açısından değerlendirirseniz görüşleriniz nelerdir?” sorusu sorulmuştur. Elde edilen bulgular doğrultusunda belirlenen tema ve kodlar Şekil 3’te yer almaktadır.



## Şekil 3

*Çocuk Şarkısı Bestecilerinin Mevcut Çocuk Şarkılarının Prozodi Durumuna İlişkin**Tema ve Kod Şeması*

Şekil 3 incelendiğinde bestecilerin mevcut çocuk şarkılarındaki prozodi durumuna yönelik “geçmişten günümüze prozodi anlayışı, mevcut çocuk şarkılarının prozodik açıdan yetersizliği ve prozodik açıdan iyi örnekler” olmak üzere 3 kod elde edildiği görülmektedir. Çocuk şarkısı bestecilerinin mevcut çocuk şarkılarındaki prozodi durumuna yönelik görüşlerinden elde edilen “çocuk şarkılarındaki prozodi durumu” temasına yönelik kodlamalara Tablo 29’da yer verilmiştir.

Tablo 29

*Çocuk Şarkılarındaki Prozodi Durumuna İlişkin Çocuk Şarkısı Bestecilerinin**Görüşleri*

Çocuk Şarkılarındaki Prozodi Durumu				
<u>Tema</u>	<u>Kodlar</u>	<u>Katılımcılar</u>	<u>f</u>	<u>%</u>
Çocuk Şarkılarındaki Prozodi Durumu	Geçmişten günümüze prozodi anlayışı	K3, K6	2	33,33
	Mevcut çocuk şarkılarının prozodik açıdan yetersizliği	K1, K4, K5	3	50
	Prozodik açıdan iyi örnekler	K5, K6	2	33,33

Tablo 29'a göre katılımcıların %33,33'ünün geçmişten günümüze prozodi anlayışı, %50'sinin mevcut çocuk şarkılarının prozodik açıdan yetersizliği ve %33,33'ünün prozodik açıdan iyi örneklerle yönelik cevaplar verdiği görülmektedir. Bazı katılımcıların "çocuk şarkılarındaki prozodi durumu" temasına ilişkin görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

*"Bu konuda yapılan araştırmalarda görüldüğü üzere çocuk şarkılarına prozodi bilgisi ışığında yaklaşım oldukça düşük. Besteciler yazdıkları ezgileri çabuk beğeniyorlar ve önemli uyumsuzlukları göz ardı ediyorlar" (K1).*

*"Eski parçalarda prozodi kaygısı vardır ve dikkate alınmıştır" (K3).*

*"Birçok şarkıda hatalar olduğunu düşünüyorum" (K4).*

*"Çocuk şarkıları dağarcığında prozodik hiçbir hata içermeyen şarkılar olduğu gibi hatalarla dolu şarkılar da vardır" (K5).*

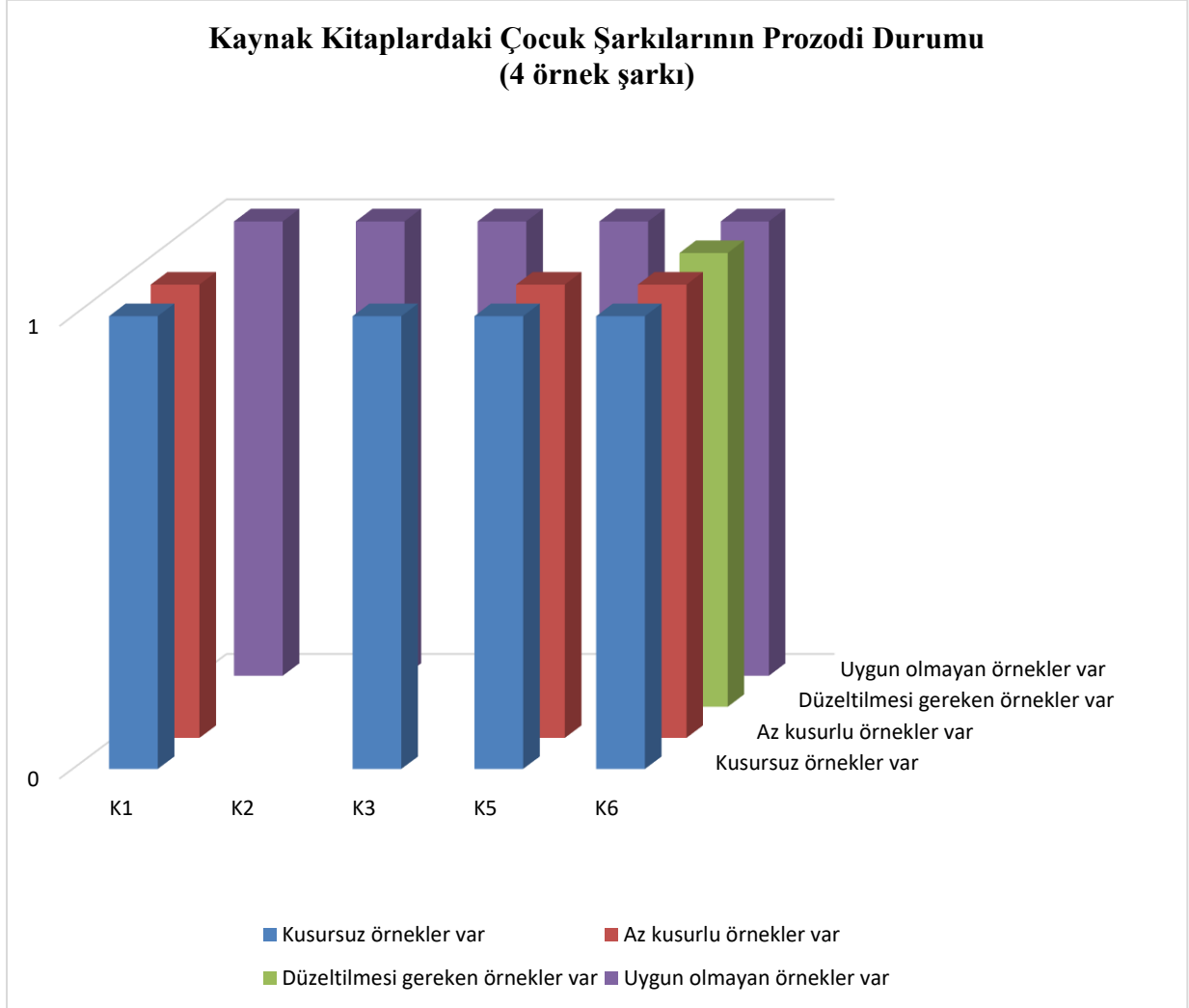
*"İlk oluşturulan okul müziği örnekleri prozodi açısından kusurluydu. .... 1950'lerden başlayarak değişimin ipuçları görülmeye başlandı denilebilir. 1960'lı yıllar hızlı bir gelişmeye sahne oldu.....Günümüzde artık eğitim müziği besteleyenlerin belirli bir prozodi anlayışına sahip oldukları söylenebilir.....Ancak prozodi ile ilgili düşüncelerin ve uygulamalarının hala tam doğru ve sağlıklı biçimde yer ettiğini söyleyemem" (K6).*

**4.4.4. Çocuk şarkısı bestecilerinin kaynak kitaplardaki çocuk şarkılarının prozodi durumuna yönelik görüşleri.** Kaynak kitaplarda yer alan çocuk şarkılarının prozodi açısından durumlarının belirlenebilmesi amacıyla katılımcılara bu kitaplarda yer alan 4 örnek şarkı gösterilmiştir (Ek 1). Katılımcılar şarkıları incelemişler ve fikirlerini belirtmişlerdir. Bu 4 şarkı doğrultusunda katılımcıların konu hakkındaki görüşlerinden oluşturulmuş tema ve kodlar Şekil 4'te yer almaktadır.

Şekil 4

*Çocuk Şarkısı Bestecilerinin Kaynak Kitaplardaki Çocuk Şarkılarının Prozodi*

*Durumuna İlişkin Tema ve Kod Şeması*



Şekil 4'e göre bestecilerin kaynak kitaplardaki (4 örnek şarkı) çocuk şarkılarının prozodi durumuna yönelik "kusursuz örnekler var, az kusurlu örnekler var, düzeltilmesi gereken örnekler var ve uygun olmayan örnekler var" olmak üzere 4 kod elde edildiği görülmektedir. Çocuk şarkısı bestecilerinin kaynak kitaplardaki çocuk şarkılarının prozodi durumuna ilişkin görüşlerinden elde edilen "kaynak kitaplardaki çocuk şarkılarının prozodi durumu" temasına yönelik kodlamalara Tablo 30'da yer verilmiştir.

Tablo 30

*Kaynak Kitaplardaki Çocuk Şarkılarının Prozodi Durumuna İlişkin Çocuk Şarkısı**Bestecilerinin Görüşleri*

Kaynak Kitaplardaki Çocuk Şarkılarının Prozodi Durumu				
<u>Tema</u>	<u>Kodlar</u>	<u>Katılımcılar</u>	<u>f</u>	<u>%</u>
Kaynak Kitaplardaki Çocuk Şarkılarının Prozodi Durumu (4 örnek şarkı)	Kusursuz örnekler var	K1, K3, K5, K6	4	66,66
	Az kusurlu örnekler var	K1, K5, K6	3	50
	Düzeltilmesi gereken örnekler var	K6	1	16,66
	Uygun olmayan örnekler var	K1, K2, K3, K5, K6	5	83,33

Tablo 30 incelendiğinde katılımcıların %66,66'sının kusursuz örnekler var, %50'si az kusurlu örnekler var, %16,66'sının düzeltilmesi gereken örnekler var ve %83,33'ünün uygun olmayan örnekler var cevabını verdiği görülmektedir. Bazı katılımcıların “kaynak kitaplardaki çocuk şarkılarının prozodi durumu” temasına ilişkin görüşleri aşağıda verilmiştir.

*“Birinci şarkıda bir hata yok. İkinci şarkı vurgu ve ritmik yapı açısından oldukça hatalı ayrıca formal olarak ezgi ile söz uyumsuz. Üçüncü şarkıda “parıldar”, “fatihlerden”, “bir kan var”, “sen rahat uyu”, “cumhuriyet” sözlerinin vurgu ve ritmik yapıları hatalı. Dördüncü şarkı da baştan sona vurgu ve ritmik yapı açısından hatalarla dolu” (K1).*

*“Kaynak kitaplardaki çocuk şarkılarını prozodi açısından değerlendirdiğimde uygun olmadığını görmekteyim. Kitaptaki şarkıların çoğunluğu bir konsepte bağlı yazılıyor. Örneğin 23 Nisan ile ilgili bir şarkı yazıldığında besteci prozodik açıdan uygunluğu yerine o konu ile ilgili duyguyu yansıtmayı amaçlıyor. Böylelikle de şarkılar prozodiye pek uygun olmuyor” (K2).*

*“1. ve 3. parçalar gayet güzel, 2. ve 4. parçalar iyi değil” (K3).*

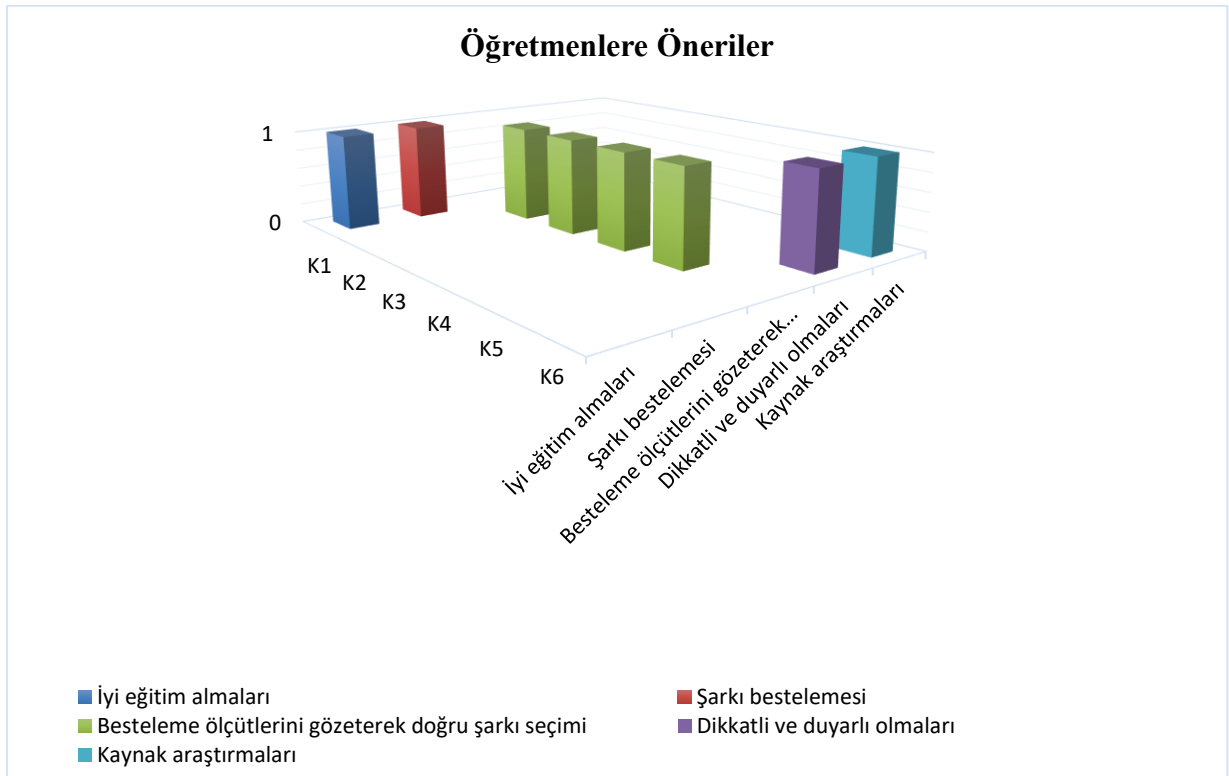
Katılımcı 5 ilk şarkının ilk hecesi için “*bu hece kelime içerisinde daha vurgulu olduğundan diğer seslerden tiz olabilirdi*”, 3. ölçü için “*kapalı hece daha uzun olabilirdi*” önerilerinde bulunmuştur. İkinci şarkı için “*ritmik yapısı yanlış*”, üçüncü şarkı için “*hata göremedim*” ve dördüncü şarkı için de “*gerek ritmik gerekse ezgisel çok hata var. Ölçü sayısı olarak da dengesiz*” yorumlarında bulunmuştur.

“*Okul müzik eğitimi için yer verilen şarkı örneklerinde prozodisi kusursuz olanlar olduğu gibi az kusurlu, kusurlu ve yer verilmemesi gereken örnekler de vardır*” (K6).

**4.4.5. Çocuk şarkısı bestecilerinin müzik öğretmenlerine önerileri.** Katılımcıların müzik öğretmenlerine ne gibi önerilerde bulduklarının belirlenebilmesi amacıyla “Müzik öğretmenlerine çocuk şarkıları seçerken neler önerirsiniz?” sorusu sorulmuştur. Katılımcıların müzik öğretmenlerine önerilerini içeren tema ve kodlar Şekil 5’te gösterilmektedir.

Şekil 5

*Çocuk Şarkısı Bestecilerinin Müzik Öğretmenlerine Yönelik Önerilerine İlişkin Tema ve Kod Şeması*



Şekil 5 incelendiğinde bestecilerin müzik öğretmenlerine öneriler teması altında “iyi eğitim almaları, şarkı bestelemeleri, besteleme ölçütleri gözetilerek doğru şarkı seçimi, dikkatli ve duyarlı olmaları ve kaynak araştırmaları” olmak üzere 5 kod belirlendiği görülmektedir. Katılımcıların “öğretmenlere öneriler” temasına yönelik kodlamalara Tablo 31’de yer verilmiştir.

Tablo 31

*Müzik Öğretmenlerine Öneriler Durumuna İlişkin Çocuk Şarkısı Bestecilerinin*

*Görüşleri*

Müzik Öğretmenlerine Öneriler				
<u>Tema</u>	<u>Kodlar</u>	<u>Katılımcılar</u>	<u>f</u>	<u>%</u>
Öğretmenlere Öneriler	İyi eğitim almaları	K1	1	16,66
	Şarkı bestelemeleri	K1	1	16,66
	Besteleme ölçütleri gözetilerek doğru şarkı seçimi	K2, K3, K4, K5	4	66,66
	Dikkatli ve duyarlı olmaları	K6	1	16,66
	Kaynak araştırmaları	K6	1	16,66

Tablo 31 incelendiğinde katılımcıların %16,66’sının öğretmenlere öneri olarak iyi eğitim almaları, %16,66’sının şarkı bestelemeleri, %66,66’sının besteleme ölçütleri gözetilerek doğru şarkı seçimi, %16,66’sının dikkatli ve duyarlı olmaları, %16,66’sının kaynak araştırmaları cevabını verdiği görülmektedir. Bazı katılımcıların “öğretmenlere öneriler” temasına ilişkin görüşleri aşağıda verilmiştir.

*“Öğretmenlerin müzik beğenileri ve bilgileri açısından iyi eğitilmeleri güzel müzik seçme konusunda yeterli olacaktır. Her öğretmen aynı zamanda iyi birer eğitim müziği için (şarkı, alıştırma) eser üretebilen birer besteci olmalıdır”(K1).*

“Öncelikle hedeflenen öğrencilerin öncelikle yaş ve yaşa uygun olan gelişim özellikleri (varsa özel gereksinimleri) dikkate alınarak onlara uygun ses aralığında mümkünse uygun prozodiye sahip yaş ve dil gelişim seviyelerine uygun ve gelişimi destekleyici, eğlenceli ve çocukların ilgisini çeken şarkıları seçmekte yarar var. Eğitsel olarak uygunluğu yanı sıra müzikalite olarak estetik algularını geliştirici doğru örnekler olmasına da ayrıca özen gösterilmelidir” (K2).

“Özellikle bölüm geçişlerinin çok net olması çocukların şarkıya daha iyi odaklanmalarını sağlayabilir. Melodiler çok karışık olmamalı” (K4).

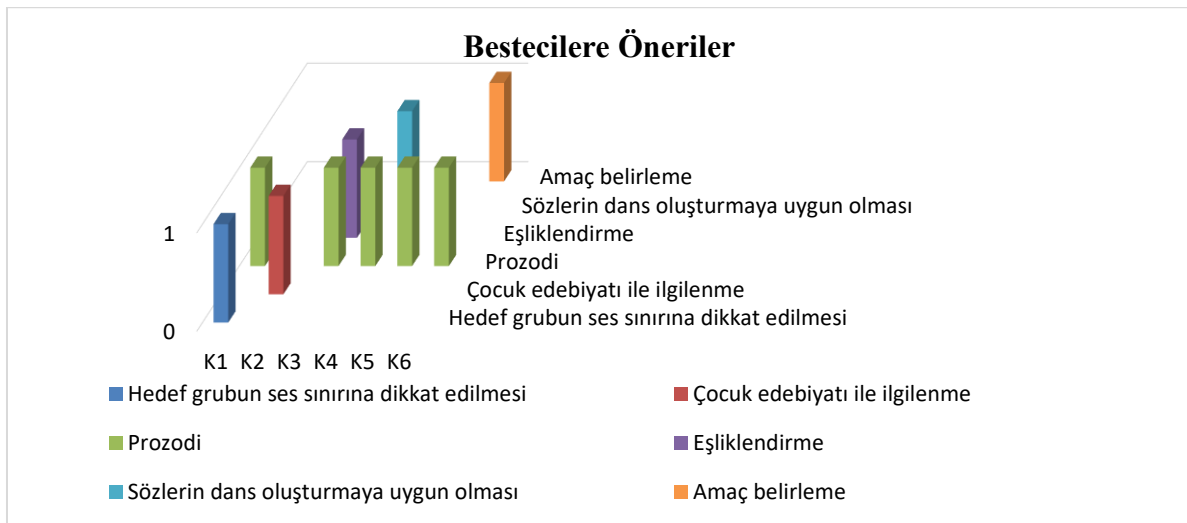
“Çok dikkatli ve duyarlı olmalarını öneririm.....Çok kaynak karıştırmalı, yazılmış tüm müzik kitapları hakkında bilgili olmalı” (K6).

**4.4.6. Çocuk şarkısı bestecilerinin bestecilere önerileri.** Katılımcıların çocuk şarkısı bestecilerine ne gibi önerilerde bulduklarının belirlenebilmesi amacıyla “Çocuk şarkısı bestecilerine şarkı besteleme aşamasında nasıl bir yol izlemelerini ve nelere dikkat etmelerini önerirsiniz?” sorusu sorulmuştur. Katılımcıların bestecilere önerilerini içeren tema ve kodlar Şekil 6’da gösterilmektedir.

Şekil 6

*Çocuk Şarkısı Bestecilerinin Bestecilere Yönelik Önerilerine İlişkin Tema ve Kod*

Şeması



Şekil 6 incelendiğinde katılımcıların bestecilere öneriler teması altında 6 kod belirlendiği görülmektedir. Katılımcıların “bestecilere öneriler” temasına yönelik kodları Tablo 32’de yer almaktadır.

Tablo 32

*Bestecilere Öneriler Durumuna İlişkin Çocuk Şarkısı Bestecilerinin Görüşleri*

Bestecilere Öneriler				
<u>Tema</u>	<u>Kodlar</u>	<u>Katılımcılar</u>	<u>f</u>	<u>%</u>
Bestecilere Öneriler	Hedef grubun ses sınırına dikkat edilmesi	K1	1	16,66
	Çocuk edebiyatı ile ilgilenme	K2	1	16,66
	Prozodi	K1, K3, K4, K5, K6	5	83,33
	Eşliklendirme	K3	1	16,66
	Sözlerin dans oluşturmaya uygun olması	K4	1	16,66
	Amaç belirleme	K6	1	16,66

Tablo 32’ye göre katılımcıların %16,66’sının hedef grubun ses sınırına dikkat edilmesi, %16,66’sının çocuk edebiyatı ile ilgilenme, %83,33’ünün prozodi, %16,66’sının eşliklendirme, %16,66’sının sözlerin dans oluşturmaya uygun olması, %16,66’sının amaç belirleme cevabını verdiği görülmektedir. Bazı katılımcıların “bestecilere öneriler” temasına ilişkin görüşleri aşağıda verilmiştir.

*“Yukarıda sıraladığım olumsuzlukları yapmamalarını, olumlu davranışlar kazanıp uygulamalarını öneririm” (K1).*

*“Bol bol şiir okumalarını, şiir denemelerinde bulunmalarını, çocuk kitapları incelemelerini ve inceledikleri kitapların hikâyesini şiirsel bir yapıya dönüştürerek sonrasında (veya eş zamanlı olarak) bestelemelerini öneririm” (K2).*



*“Nitelikli söz (şiiir) bulmalı. Sözlere uygun müzik (programlı) yapılmalı, ritmik yapıyı gösteren eşlik mutlaka yapılmalı” (K3).*

*“Sözlerin ve melodilerinin anlaşılır olması ve içinde şarkıya uygun hareketlerin yapılabileceği sözlerin olması” (K4).*

*“Öncelikle cümlede yer alan her kelimenin ritmik deseni çıkarılmalı. Her cümlenin vurgulu olabilecek kelimesi ile her kelimenin vurgulu hecesi belirlenmeli. Bu bağlamda seslerin incelik ve kalınlıkları ayarlanmalı” (K5).*

*“Yol haritası şöyle olabilir: Amacını belirle, uygun sözler bul ya da sen yaz, sözleri tartı ve vurgu açılarından çözümlerle, çok tekrarlayarak dilin müziğini ortaya çıkar, sözlere uygun ölçü ile belirlediğin mod, makam, tonalite içinde beste” (K6).*

## 5. Bölüm

### Tartışma ve Öneriler

#### 5.1. Tartışma

Türkiye’deki ilköğretim okulları (II. kademe) müzik ders kitaplarında yer alan okul şarkılarının prozodi ilkelerine uygunluk durumlarını saptamak amacıyla yapılan bu araştırma dört aşamalı olarak gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada 2018 yılında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından okutulmaya başlanan 5., 6., 7. ve 8. sınıf müzik ders kitapları ve bu kitaplarda içinde yer alan okul şarkıları ritmik uyum bakımından incelenmiştir. Şarkıların prozodi ilkelerine uygunluk durumları saptanmış, sonrasında çocuk şarkısı bestecilerinin prozodi konusuna dair görüşleri alınmıştır.

Müzik ders kitaplarında yer alan okul şarkılarının prozodi/ritmik uyum açısından dağılımının toplam 39 okul şarkısı içinde 5 okul şarkısının çok uygun, 16 okul şarkısının uygun, 15 okul şarkısının düzeltilmeli ve 3 okul şarkısının da prozodi açısından uygun olmadığı görülmektedir. Buna göre 21 okul şarkısının prozodi ilkeleri gözetilerek bestelendiği oysa 18 okul şarkısına prozodi ilkeleri açısından özen gösterilmediği sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu karşılaştırma sonucunda müzik ders kitaplarında yer alan okul şarkılarının sadece yarısının prozodi/ritmik uyum açısından uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

Benzer sonuçlar 2008 ilköğretim 6., 7. ve 8. sınıf müzik ders kitabındaki 14 okul şarkısı incelendiğinde de ortaya çıkmaktadır. Şarkılar prozodi/ritmik uyum açısından incelendiğinde 6 şarkıda hataların olduğu, 8 şarkının da ritmik uyum açısından uygun olduğu görülmektedir.

Çavuşoğlu (2006) yaptığı çalışmada Aydoğan (1992) ve Akkaş (2001)’in ilköğretim II. kademe müzik ders kitaplarında yer alan 10 şarkıyı prozodi/ ritmik uyum açısından incelemiş 2 şarkının uygun olduğu, 8 şarkının da prozodi/ ritmik uyum açısından uygun

olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışma ile geçmiş yıllarda yapılan çalışmalar kıyaslandığında daha önceki yıllarda hazırlanan müzik ders kitaplarında da prozodi açısından uygun olmayan şarkıların bulunduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra yeni hazırlanan kitaplarda yer alan okul şarkılarının eski yıllara göre prozodilerine daha özen gösterilerek bestelendiği düşünülmektedir. Prozodi/ritmik uyum açısından hatalı olan örneklerin git gide azaldığı görülmekte böylelikle prozodi konusunda olumlu bir gelişme olduğu sonucuna varılmaktadır.

Çocuk şarkısı bestecilerinin prozodi hakkındaki görüşlerinin belirlenebilmesi amacı ile görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler sonucunda bestecilerin besteleme ölçütleri; ses sınırları, prozodi, konu, söz, söz anlamı ve müzik duygusu uyumu, yaş, gelişim seviyesi, form yalın ve akılda kalıcı ezgi, armoni kuralları olarak belirlenmiştir. Ses sınırına ve prozodiye dikkat edilmesi gerektiğini vurgulayan görüşmecisi sayısı daha fazladır. Form, yalın ve akılda kalıcı ezgi ile armoni kurallarını besteleme ölçütü olarak belirten bir görüşmecisi vardır. Bu sonuçlar doğrultusunda besteleme esnasında çocuk şarkısı bestecilerinin ilk sırada ses sınırları ve prozodiye önem verdikleri düşünülmektedir. Besteleme ölçütleri bakımından ses sınırları dikkate alınmayan şarkılar, çocukların söylemeleri açısından zorluklar oluşturmakta ve ses sağlığına da olumsuz etki etmektedir. Prozodi ilkeleri de çocukların Türkçe'yi doğru öğrenmeleri konusunda büyük önem taşımaktadır. Bu nedenlerle bestecilerin fikirleri bu doğrultuda birleştiği düşünülmektedir. Besteci görüşleri bu ölçütlere önem verirken kitaplardaki şarkılarda bu ölçütlere önem verilmediği görülmektedir. Besteciler çocuk şarkısı bestelerken bu ölçütlere önem verdiklerini dile getirmiş, bestelerinde özellikle prozodi kurallarına dikkat ettiklerini ifade etmişlerdir.

Çocuk şarkısı bestecileri ile yapılan görüşmeler sonucunda tüm katılımcıların prozodiyi çok önemseydiği belirlenmiştir. Görüşmecilerin yarısı prozodiyi şarkılarda anlaşılır ve uygun sözlerin olması açısından önemserken ritimsel yapı ve dil gelişimi açısından

değerlendiren bestecilerin de olduğu belirlenmiştir. Bunların yanı sıra prozodinin melodik yapı, etkili müzik, yaş ve şarkı söyle isteğini geliştirmesi açısından da önemli olduğu belirlenmiştir. Bestecilerden biri prozodik açıdan uygun bir şarkının çocuklarda şarkı söyleme isteğini daha çok arttıracığını belirterek bu konuda farklı fakat üzerinde araştırmaların yapılabileceği bir fikir öne sürmüştür.

Çocuk şarkısı bestecilerinden mevcut çocuk şarkılarını prozodi açısından değerlendirmeleri istenmiş ve çocuk şarkıları dağarcığımızda çok iyi örneklerin olmasının yanı sıra düzeltilmesi gereken şarkıların da yer aldığı hatta prozodi açısından kesinlikle uygun olmayan örneklerin de bulunduğu belirtilmiştir. Bunun yanı sıra bazı besteciler değerlendirmelerini tarihsel yönde yapmışlardır. Eski çocuk şarkılarının prozodi gözetilerek bestelendiğini belirten 1 görüşmeci varken diğer bir görüşmeci günümüzde mesleki müzik eğitimi veren bölümlerde bu alanda dersler olduğu için prozodi anlayışının geliştiğini belirtmiştir. Yine de “mevcut çocuk şarkılarının prozodik açıdan yetersizliği” görüşü besteciler açısından ağır basmaktadır.

Katılımcılardan benzer bir değerlendirmeyi günümüzde kullanılan kaynak kitaplarda yer alan çocuk şarkıları açısından yapmaları da istenmiş ve benzer sonuçlar ortaya çıkmıştır. Kitaplarda kusuruz örneklerin olduğu gibi, az kusurlu, düzeltilmesi gereken ve prozodi açısından uygun olmayan örneklerin olduğu belirtilmiştir. Bestecilerin bu görüşü, kaynak kitaplarda yapılan incelemeler sonucunda elde edilmiş sonuçları desteklemektedir. (Geliştir)

Çocuk şarkısı bestecilerininin müzik öğretmenlerine önerileri sorulmuştur. Çoğu katılımcı müzik öğretmenlerinin besteleme ölçütlerini gözeterek şarkı seçmeleri gerektiğini belirtmiştir. Benzer bir sonuca Günsel (1983) makalesinde de değinmiş ve şarkıların “form ve müzikalite yönünden hatasız, prozodi yönünden yanlışsız, sözle müziği arasında anlatım kaynaşması olan, çocuk zevk, anlayış ve psikolojisine uygun, çocuğun ses sınırını zorlamayan ayrıca sözleri yönünden insan, yaşam ve doğa sevgisi gibi insancıl duyguları aşılaman

nitelikleri kapsamalarına” dikkat edilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Bu durum aslında müzik öğretmenlerinin daha özenli şarkı seçimini gerektirmektedir. Mevcut ders kitabındaki şarkının doğruluğu gözetilmeli ve gerekiyorsa farklı şarkılar öğretilmelidir. Ders kitaplarında yer alan şarkıların besteleme ölçütleri düşünülerek seçilmesi çok daha önemli olsa da ders esnasında doğru şarkı öğretmek müzik öğretmenlerinin elindedir. Besteciler ayrıca müzik öğretmenlerine iyi eğitim almalarını, şarkı bestelemelerini, dikkatli duyarlı olmalarını ve kaynak araştırarak kendilerine doğru şarkılardan oluşan bir dağarcık oluşturmalarını önermektedirler.

Yapılan görüşmeler sonucunda çocuk şarkısı bestecilerinin diğer bestecilere özellikle “besteeme ölçütlerini gözetmelerini” önerdiği belirlenmiştir. Bunun yanı sıra görüşmeciler tarafından bestecilere eşlikli şarkı yazmaları, çocuk edebiyatı ile ilgilenerak çocukların daha sevebilecekleri şarkılar besteleyebilecekleri, sözlerin dans oluşturmaya uygun olması önerilmektedir. Bestecilerin bu öneriler doğrultusunda şarkı bestelemeleri ile dağarcığımızda müzik öğretmenlerinin kullanabileceği doğru ve güzel şarkıların artacağı düşünülmektedir.

Prozodi konusundaki tüm bu görüşlerin yanı sıra bir görüşmeci gerektiğinde prozodi açısından uygun olmayan şarkıları da müzik eğitiminde kullandığını bazen şarkıları değiştirerek uygun duruma getirdiğini belirtmiştir. Bu uygulamayı özellikle belirli gün ve haftalara yönelik bestelenmiş şarkılarda yaptığını belirten görüşmeci böyle şarkılarda bestecilerin prozodiden çok ilgili konuya yöneldiklerini ifade etmiştir. Böyle uygulamaları “prozodiye tam uyan fakat duygu yansıtmayan şarkılar var bunun yerine kelimenin yapısını, okunuşunu değiştirmeyecek nitelikteki prozodik hataları çok yanlış bulmuyorum” şeklinde değerlendirmektedir. Görüşmeci burada prozodi konusunda önceden belirtilen fikirlere göre farklı bir görüş belirtmektedir. Bu görüş ne kadar farklı görünse de ortak payda olarak tüm görüşlerle örtüştüğü görünmektedir. Müzik eğitimcisinin dersinde kullanacağı şarkılarda prozodik kusurları düzelterek öğretebileceği vurgulanmaktadır.

Türkçe'yi öğrencilere doğru iletilmesi için çocuk şarkıları önemli bir araçtır. Yapılan görüşmeler doğrultusunda da şarkı öğretiminde kelime yapılarını bozmayacak, söz ve müzik uyumu bulunacak şarkıların seçilmesinin önemli olacağı sonucuna varılmıştır.

Yapılan araştırma ve görüşmeler doğrultusunda, örnek oluşturması açısından prozodi/ritmik uyum bakımından uygun çocuk şarkıları bestelenmiş ve ek 3'te verilmiştir.

## 5.2. Öneriler

Kaynak kitaplardaki okul şarkıları prozodi kurallarına göre incelendiğinde, Türkçe dil yapısına uygun ritimsel yapıların kullanımına dikkat edilmediği görülmüştür. Eğitim müziği bestecilerinin Türkçe'yi ve prozodi kurallarını çok iyi bilmeleri gerekmektedir. Şarkı bestelemeye eğitim müziği besteleme teknikleri iyi bilindiği, uygulandığı ve eğitim müziği ilkeleri göz önünde tutularak oluşturulduğu takdirde daha iyi örnekler oluşturulacaktır. Ayrıca müzik derslerinde kullanılan kaynak kitaplarda yer alacak okul şarkılarının bu yönden daha titiz bir tutumla seçilmesi gerekmektedir. Müzik derslerinde kullanılan kitapların yazımında MEB tarafından, müzik eğitimcileri ve eğitim müziği konusunda yetkin kişiler görevlendirilmelidir.

Müzik eğitimcilerinin müzik derslerinde kullanacakları şarkılarda daha iyi örnekler seçebilmeleri için eğitim fakültelerine bağlı müzik eğitimi bölümlerindeki eğitim sürecinde prozodi bilgisi içerikli derslerde yer verilmelidir.

Müzik dersinin seçmeli değil, zorunlu dersler içerisinde yer alması ve bununla birlikte müzik ders saatinin, müzik derslerinin daha sağlam ve nitelikli olarak işlenmesine yardımcı olacak ve dolayısıyla müzik eğitimi içinde şarkı söyleme etkinliklerine daha fazla yer verilmesi sağlanacağı amacıyla arttırılması önerilmektedir.

Daha doğru ve etkili okul şarkılarının üretilmesi ve müzik eğitiminde kullanılabilmesi için çocuk şarkısı bestelemeyle ilgili bir metodolojinin oluşturulması önerilmektedir. Oluşturulacak metodolojinin akademik ve sanatsal açıdan ele alınması

gerekmektedir. Böylelikle çocuk şarkısı yazım kriterlerinin belirlenmesi, bu konuya yönelik metotların hazırlanması ve bunların uygulanmaya konulması önerilmektedir.

Bestecilerin çocuk şarkısı bestelemeye yönelik teşvik etmek amacıyla bakanlıklar, üniversiteler ve çeşitli özel kurumlar tarafından yarışmalar, seminerler, konferanslar ve festivaller düzenlenmesi önerilmektedir.

Eğitim müziği bestecileri tarafından oluşturulacak bir komisyon tarafından prozodi ilkelerine uygun “Türkçe Okul Şarkıları” bestelenip bu şarkıların çocuklarda dil gelişim seviyelerinin ve şarkı söyleme isteğinin artırılması amacıyla kitap haline getirilmesi önerilmektedir. Sonraki aşamada profesyonel bir çocuk korosu tarafından seslendirilen bu şarkıların kaydının yapıp müzik öğretmenlerine dağıtımının yapılması şarkıların nesilden nesillere aktarımı konusunda daha da yarar sağlayacaktır.

Kaynak kitaplarda çocuk şarkısı bestecileri tarafından bestelenmiş okul şarkısı örneklerinin sayı bakımından ilköğretim II. kademe müzik eğitimi için yetersiz kaldığı görülmektedir. Özellikle 7. sınıf müzik ders kitabında yer alan okul şarkıları sayı bakımından oldukça azdır. Kitaplarda yer alan çocuk şarkısı bestecileri tarafından bestelenmiş okul şarkısı sayılarının artırılması gerektiği düşünülmektedir.

Bestecilerin yanı sıra müzik öğretmenlerinin de şarkı seçimlerinde besteleme ölçütlerine dikkat etmeleri ve doğru şarkılardan oluşmuş bir repertuar oluşturarak müzik eğitimlerinde bu şarkıları kullanmaları önerilmektedir. Ayrıca müzik öğretmenlerinin sadece kaynak kitaplarda yer alan şarkılar ile müzik eğitimlerini sınırlamamaları, yeni bestelenmiş doğru ve uygun şarkılara da sınıf ortamlarında yer vermeleri gerektiği düşünülmektedir. Ayrıca müzik öğretmenlerinin, öğrencilerinin ihtiyaçları doğrultusunda besteleme ölçütlerini gözeterak çocuk şarkısı bestelemeleri önerilmektedir.

### Kaynakça

- Akıncı, M. Ş. (2018). Müzik eğitiminde çocuk şarkılarının seçimi: eğitim programı, teknik, fiziksel, duygusal durumlar ve çeşitli diğer etmenler. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11 (59), 700-709. DOI: 10.17719 / jisr.2018.2679'dan erişilmiştir.
- Akkaş, S. (1991). *Okul öncesi eğitimde müzik*. Ankara: Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi.
- Aksu, C. (2018). *Cumhuriyet dönemi örgün temel müzik eğitiminde müzik öğretim programları (1924-2017) ve müzik eğitiminde yapılandırmacılık*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Aktaş, S. (2008). *İlköğretim II. kademe okul şarkılarının öğrencilere uygunluğunun incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya. YÖK Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır (228574).
- Aktüze, İ. (Ed.). (2004). *Müziği anlamak* (Cilt. 1-5), İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Akyüz, Y. (1993). *Türk eğitim tarihi (Başlangıçtan 1993'e)*, İstanbul: İstanbul Kültür Koleji Yayınları.
- Alkar, R. (2008). *İlköğretim müzik eğitimi dersinde 2007-2008 eğitim-öğretim yılında okutulan öğrenci çalışma kitaplarındaki şarkıların müziksel amaçları bakımından analizi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir. YÖK Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır (215769).
- Altunya, E. (2001). *Türkiye'de Cumhuriyet döneminde uygulanan ilköğretim müzik dersi programlarının, çağdaş program geliştirme ilkelerine göre değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu. YÖK Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır (101728).
- Artan, İ. (2001). Engelli çocukların eğitiminde etkili bir teknik: Müzik. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21 (2), 43-55.



- Aycan, K. (2017). Hareket, konuşma ve şarkı söyleme odaklı elementer ses eğitimi uygulamaları. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 12/14, 1-18. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies>'den alınmıştır.
- Aydıntan, Z. & Egüz, S. (1986). *Çoksesli müzik eğitimi lise 1-2-3*. Ankara: Kurtuluş Yayınları.
- Bardakçı, M. (1992). *Prozodi dersleri*. İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Baştürk, Z., Candan, P., Gönül, M. A., Öztürk, Ö. M., & Tezcan, H. (2018). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu müzik ders kitabı 7*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Baştürk, Z., Candan, P., Gönül, M. A., Öztürk, Ö. M., & Tezcan, H. (2018). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu müzik ders kitabı 8*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Baylam, G. Z. (2011). *Türkiye'deki ilköğretim okulları birinci kademe 4. ve 5.sınıf müzik dersinde öğretilen şarkıların eğitim müziği besteleme teknikleri bakımından incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara. YÖK Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır (311045).
- Bayşu, N. (2018). *4+4+4 sistemine göre ortaokullarda müzik dersinde kullanılan öğretmen el kitaplarında yer alan şarkıların eğitim müziği besteleme teknikleri bakımından incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara. YÖK Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır (527614).
- Bilgin, A. S. (2009). *İlköğretim öğrencilerinin okul şarkılarına yönelik görüşleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu. YÖK Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır (249381).
- Bilgin, S. (2004). Eğitim müziğinde prozodi. 1924-2004 Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu Bildiriler Kitabı içinde.

Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi.

<http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/bildiri/S-Bilgin.pdf>'den alınmıştır.

Bilgin, S., & Şaktanlı, S. C. (2008). İlköğretim okulları 1. devre müzik dersinde şarkı seçimi.

*Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8 (15), 70-80.

Bilgin, S., & Şaktanlı, S. C. (2009). Eğitim müziği besteleme teknikleri bakımından örnek bir şarkı incelenmesi. *Fine Arts*, 5 (1), 22-27.

<http://dergipark.org.tr/nwsafine/issue/19905/213154>'den alınmıştır.

Bozkaya, İ. (2001a). *Dil-müzik bağlamında prozodi*. Bursa: F. Özsan Matbaacılık.

Bozkaya, İ. (2001b). *Okul ortamında müzik*. Bursa: F. Özsan Matbaacılık.

Bozkaya, İ. (kişisel iletişim, 20 Haziran 2019). Prozodi hakkında yüz yüze görüşme saat:11:30  
Bursa Uludağ Üniversitesi ilgili öğretim elemanı odası.

Büyüköztürk, Ş., Çakmak Kılıç, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2014).

*Bilimsel araştırma yöntemleri* (17. Baskı). Ankara: Pegem Yayınları.

Cross, I. (2001). Music, cognition, culture, and evolution. *Annals of the New York Academy of Sciences*, 930 (1), 28-42. <https://doi.org/10.1111/j.1749-6632.2001.tb05723.x>'den alınmıştır.

Çavuşoğlu, E. (2006). *Türkiye'deki ilköğretim okullarının II. kademesinde müzik eğitiminde kullanılan okul şarkılarının prozodi yönünden incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara. YÖK Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır (215372).

Çelikaş, H. (2014). *Bestecilerin görüşleri doğrultusunda Türk eğitim müziğinin değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa. YÖK Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır (357813).

Çepni, S. (2009). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş*. (4. Baskı). Trabzon: KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi.

- Çetin, M., Efendioğlu, Y., Özer, H., & Özkan, İ. (2018). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu müzik ders kitabı 5*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları
- Çevik, S. (1999). *Koro eğitimi, yönetimi ve teknikleri*. Ankara: Yurtrenkleri.
- Çiçek, S. (2000). *İlköğretimde müzik*. Bursa: Ezgi Yayınevi.
- Çiçek, S. (2007). *İlköğretimde müzik öğretimi* (Genişletilmiş ikinci baskı). Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları.
- Çorak, M. (2014). *Çocuk şarkılarının zorluk derecelerine göre sınıflandırılması üzerine bir deneme* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul. YÖK Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır (357798).
- Çuhadar, H. C. (2016). Müzik ve müzik eğitimi, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25 (1), 217-230.  
<http://dergipark.org.tr/cusosbil/issue/32036/350104>'den alınmıştır.
- Demir, Ş. (2012). *Eğitim müziği besteleme teknik bilgileri ve uygulama*. Ankara: Ötüken Yayınevi.
- Demirel, Ö. (2009). *Kuramdan uygulamaya eğitimde program geliştirme* (12. Basım). Ankara: Pegem Akademi.
- Erdoğan, E. (2003). *İlköğretim 1. kademe çocuk şarkılarının ses genişliği ve prozodi açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa. YÖK Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır (127960).
- Ergişi, S. (2007). *Sözlü Türk Müziği'nde prozodi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul. YÖK Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır (206122).
- Ergun, M. (1999). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. Ankara: Ocak Yayınları.

- Erinç, S. M. (1988). Sanat ve eğitim. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3 (1), 175-182.
- Ertek Babaç, E., & Köse H. S. (2018). Güncellenen ilköğretim müzik dersi öğretim programına göre şarkı söyleme becerisine ilişkin beklentiler (afyonkarahisar ili örneği). *İdil Dergisi*, 7 (51), 1385-1395. DOI: 10.7816/idil-07-51-11.
- Ertekin, B. (2018). *İlköğretim ve Ortaokul Müzik Ders Kitaplarındaki Şarkıların Müzikal Öğeler Bakımından İncelenmesi (1996-2016)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya. YÖK Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır (508615).
- Ertürk, S. (1997). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Meteksan.
- Gazimihal, M. R. (1961). *Musiki Sözlüğü*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Glesne, C. (2015). *Nitel araştırmaya giriş* (5. Baskı). (Çev. A. Ersoy, & P. Yalçınoğlu). Ankara: Anı Yayıncılık. (Eserin orijinali 1991’de yayımlanmıştır).
- Göher, F. M. (2006). İlköğretimde kullanılan müzik ders kitaplarının uygulamadaki işlevselliği. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildiriler kitabı içinde (ss. 337-358). Denizli: Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi.  
<http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/bildiri/pamukkale/F-Golher.pdf>’den alınmıştır.
- Gök, M., & Tufan, E. (2016). Müzik öğretmenlerinin 2006 ilköğretim müzik dersi öğretim programına ilişkin görüşleri (Ankara örneği). *Kastamonu Eğitim Dergisi* 24 (3), 1385-1402.
- Gül, G., & Bozkaya, İ. (2010). Osman Zeki Üngör’ün çocuklara teganni dersleri kitabı üzerine bir çalışma. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23 (1), 133-156.  
<http://dergipark.org.tr/uefad/issue/16691/173478>’den alınmıştır.

- Güldaş, S. (2003). *Türk dilinin diksiyonu-prozodisi vurgu ve vurgulamaları ile Türk musikisinde prozodi*. İstanbul: Akademik Kitaplar Yayınevi.
- Güler, L. (2009). *İlköğretim II. kademe (6. 7. ve 8. sınıflar) müzik ders kitaplarında Türk müziği okul şarkılarına ayrılan yer* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Günsel, H. (1983). Okul şarkıları üzerine. *Orkestra Dergisi*, 116, 34-35.
- Hatiboğlu, A. (1988). *Karşılaştırmalı ve uygulamalı Türk musiki prozodisi*. Ankara: TRT Yayınevi.
- Hughes, D. (2007). *Teaching singing in Sydney government schools* (Unpublished doctoral dissertation). University of Western Sydney, Sydney.
- İçelli, E. N. (2013). Dünya Müziği ve Türk Müziği açısından prozodi meselesinin tarihsel süreci ve gelişimi. *Kültür Evreni Dergisi*, 4(17), 118-121.  
<http://www.kulturevreni.com/K%C3%9CLT%C3%9CR%20EVREN%C4%B0%2017.pdf> den alınmıştır.
- İmer, G. (2018). *Çocuk şarkılarının yansılama hareketleri ile öğretiminin çocukların şarkı söyleme becerisine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara. YÖK Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır (527130).
- Kalaycıoğlu, Ş. G. (2009). *Türkiye'deki ilköğretim okullarında müzik eğitiminde kullanılan okul şarkılarının, eğitim müziği besteleme teknikleri bakımından incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya. YÖK Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır (240527).
- Karaman, K. (2001). *İlköğretim okulları I. Devre müzik derslerinin değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa. YÖK Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır (109000).

- Kale, M. (2007). *Eğitimin temel kavramları*. Emin Karip (Ed.). Eğitim bilimine giriş. (s. 1-20) içinde. Ankara: Pegem Akademi.
- Kenney, S. (2011). Teaching young children how to sing: one school's experience. *General Music Today*, 24 (2), 52-56. <https://doi.org/10.1177/1048371310385803>'den alınmıştır.
- Kıvrak, Y. (2003). Müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarımızda toplu çalma/söyleme derslerindeki repertuar sorunu. *Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildiriler Kitabı içinde* (ss. 59-61). Malatya: İnönü Üniversitesi. [http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/bildiri/Y-Kivrak\\_1.html](http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/bildiri/Y-Kivrak_1.html)'den alınmıştır.
- Kolukırık, K., & Alkan, K. Y. (2012). İlköğretim okullarında verilen müzik eğitimi ve müziğin öğrenciler üzerindeki faydalarına ilişkin Halil Bedii Yönetken'in düşünceleri. *Türk-İslam Medeniyeti Akademik Araştırmalar Dergisi*, 13 (7), 57-68.
- Koray, F. (1948). *Çocuğa ve söze göre müzik*. Ankara: Ar Basımevi.
- Küçükosmanoğlu, H. O. (2011). *İlköğretim ikinci kademedede şarkı öğretiminde kullanılan eşlik çalgılarının etkililiğinin karşılaştırılması* (Yayımlanmamış doktora tezi). Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya. YÖK Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır (294173).
- Küçüköncü, H. Y. (2010). *Genel müzik kültürü öğretimi*. Ankara: Efil Yayınevi.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (1948). *İlkokul programı*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (1949). *Ortaokul programı*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (1962). *Ortaokul programı*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (1968). *İlkokul programı*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (1971a). *İlkokul programı*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (1971b). Orta dereceli okulların birinci devre sınıfları ve 2. devre 1. sınıf müzik programı. *Tebliğler Dergisi*, 34 (1661).

- Milli Eğitim Bakanlığı. (1994). *1995 ilköğretim programı*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2018). *Müzik dersi öğretim programı (İlkokul ve ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar)*. Ankara: MEB Yayınları.
- Nart, S. (2017). Kültürel değerlerin aktarımında müzik eğitimi ve değerler eğitiminin birbirine etkisi. *Journal of Academic Social Science Studies*, 61, 77-89. Doi number: <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS7223>.
- Nebi, G. (2005). *Makedonya ve Türkiye ilköğretim okullarında 2003-2004 eğitim-öğretim yılında 6, 7 ve 8. sınıflarda okutulan müzik ders kitaplarındaki eğitim müziği eserlerinin karşılaştırmalı incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu. YÖK Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır (188063).
- Onuray Eğilmez, H. (2009). Piyano eğitimi başlangıç aşamasında 6-8 yaş çocukları için kullanılması öngörülen öğrenmeyi hızlandırıcı ve pekiştirici görsel çalışmalar, *Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22 (1), 71-88. <http://dergipark.org.tr/uefad/issue/16689/173433>'den alınmıştır.
- Önal, G. F. (1995). *Türk çocuk şarkıları besteleme teknikleri üzerine bir araştırma*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya. YÖK Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır (45200).
- Özgül, İ. (2014). *Müzik eğitimi ve öğretimi* (Yedinci baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Özgür, Ü., & Aydoğan, S. (1999). *Müziksel işitme okuma* (Birinci baskı). Ankara: Sözkese Matbaası.
- Özışık, E. (1964). Yeni prozodi anlayışı. *Musiki Mecmuası*, 133.

- Palmer C., & Hutchins S. (2006). What is musical prosody?. *Psychology of Learning and Motivation* (46), 245-278. [https://doi.org/10.1016/S0079-7421\(06\)46007-2](https://doi.org/10.1016/S0079-7421(06)46007-2)'den alınmıştır.
- Sağır, T. (2002), *Cumhuriyetten günümüze okul şarkıları üzerine bir inceleme* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara. YÖK Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır (113170).
- Sağır, T. (2003). *Cumhuriyetten günümüze okul şarkılarına yön verenler*. Ankara: Evrensel Müzikevi.
- Sağır, T., & Albuz, A. (2008). *Eğitim müziği besteleme teknikleri*. Ankara: Maya Akademi Yayıncılık.
- Sak, Ö. S. (1997). *İlköğretim okullarında müzik eğitimi ve çocuk şarkıları üzerine bir araştırma* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya. YÖK Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır (67357).
- Satır, Ö. C. (2008). *İlköğretim müzik ders kitaplarında yer alan çocuk şarkılarının öğrencilerin gelişim düzeylerine uygunluğu açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara. YÖK Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır (232003).
- Say, A. (1996). *Müzik öğretimi*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Say, A. (2005). *Müzik ansiklopedisi*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Sevgi, C. (2001). *Türkiye'deki ilköğretim okullarının ikinci kademesinde müzik eğitiminde kullanılan marşların eğitim müziği besteleme teknikleri bakımından incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara. YÖK Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır (114799).



- Sığırtmaç, A. (2002). Okul öncesi dönemde müzik eğitimi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9 (9), 30-39.  
<http://dergipark.org.tr/cusosbil/issue/4366/59716>'den alınmıştır.
- Sökezoğlu, D. (2010). *Ritim, hareket ve şarkı öğretimi temelli müzik eğitiminin 7-11 yaş grubu çocuk yuvası öğrencilerinin sosyal gelişimleri üzerine etkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). YÖK Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır (278067).
- Sun, M. (1999). *Şarkılarla türkülerle temel müzik eğitimi*. Ankara: Yurtrenkleri Yayınevi.
- Sun, M., & Seyrek, H. (1993). *Okul öncesi eğitiminde müzik*. İzmir: Müzik Eserleri Yayınları
- Şen, Y. (2010). Okulöncesi dönemde, çocuğun gelişiminde müziğin önemi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7 (1), 337-343.  
<http://dergipark.org.tr/ataunisobil/issue/2817/37943>'den alınmıştır.
- Tarman, S. (2006). *Müzik eğitiminin temelleri*. Ankara: Müzik Eğitimi Yayınları.
- Tuğcular, E. (2015). Eğitim müziği besteleme dersinde izlenen yöntemler (Gazi Üniversitesi örneği). *Afyon Kocatepe Üniversitesi Akademik Müzik Araştırmaları Dergisi*, 1 (1), 1-12. <http://dergipark.org.tr/amader/issue/1724/21133>'den alınmıştır.
- Türkçe Sözlük (2005). Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Türkçe Dil Kurumu (2019). Bilim ve sanat terimleri sözlüğü. <http://sozluk.gov.tr/>'den alınmıştır.
- Türkmen, E. F. (2016). *Müzik eğitiminde öğretim yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Uçan, A. (1997). *Müzik eğitimi temel kavramlar-ilkeler-yaklaşımlar*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Uçan, A. (2005). *Müzik eğitimi temel kavramlar- ilkeler- yaklaşımlar ve Türkiye 'deki durum*. Ankara: Evrensel Müzikevi
- Uçan, A., Yıldız, G., & Bayraktar, E. (1999). *İlköğretimde müzik öğretimi modül 9 (İlköğretimde etkili öğretme ve öğrenme öğretmen el kitabı)*. Burdur: MEB Yayınevi.

- Uluç, M. (2013). *Müzik cep sözlüğü*. Ankara: Müzik Eğitimi Yayınevi.
- Uluçay, T. (2006). *İlköğretim ikinci kademe, müzik eğitimi dersinde 2005-2006 eğitim öğretim yılında okutulan müzik ders kitaplarında yer alan şarkıların müziksel amaçlar bakımından analizi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya. YÖK Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır (188453).
- Uluçay, T. (2012). İlköğretim 6-7-8. sınıf müzik ders kitaplarında yer alan şarkıların müziksel amaçlar bakımından incelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14 (2), 337-358. <http://dergipark.org.tr/erziefd/issue/6011/80360>'den erişilmiştir.
- Uluğbay, S. (2016). Müzik eğitiminin çocuk zekâsına olan etkileri, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21 (3), 1025-1034. <http://dergipark.org.tr/kefdergi/issue/22605/241585>'den erişilmiştir.
- Ural, A., & Kılıç, İ. (2013). *Bilimsel araştırma süreci ve spss ile veri analizi* (4. Baskı). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Üngör, O. Z. (1925). *Çocuklara teganni dersleri*. İstanbul: Ahmet İhsan Matbaası.
- Varış, F. (1997). *Eğitimde program geliştirme*. İstanbul: Alkım Yayınları.
- Vural Akçalı, E., Topal, D., Yamanel, B., & Çakal, Ö. (2018). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu müzik ders kitabı 6*. Ankara: Milli Eğitimi Bakanlığı Yayınları.
- Yener, Ö. (2006). *Muammer Sun'un yaşamı ve eğitim müziğine katkıları* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir. YÖK Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır (187184).
- Yıldız, G. (2002). *İlköğretimde müzik öğretimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yıldız, N. (2005). Çocuk şarkıları üzerine bir inceleme. *Tiyatro Araştırmaları Dergisi*, 20, 73-100. <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/13/192/1514.pdf> den alınmıştır.

- Yılmaz, E. (2016). *Gınânın usûlü tadrîsi adlı eserin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul. YÖK Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır (443231).
- Yönetken, H. B. (1952). *Okulda müzik eğitimi ve öğretim metotları*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi
- Yönetken, H. B., Fenmen, M., Sun, M., Uçan, A., Bayraktar, E., & Aydoğan, S. (1993). *Müzik eğitimi*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Yükrük, S. (2003). Müzik eğitimcilerinin hazırladıkları programda, şarkı seçiminde gösterdikleri yaklaşım üzerine bir çalışma. Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Eğitimi Sempozyumu bildiriler kitabı içinde (ss. 104-110). Malatya: İnönü Üniversitesi.
- Yükrük, S., & Akarsu, S. (2015). İlkokul (1-4) müzik ders kitaplarında yer alan şarkıların değerler bakımından incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 4 (4), 1684-1707. DOI: 10.7884/teke.564
- Yürümez, E. (2014). *1930-2000 yılları arasında bestelenen 180 Türk müziği çocuk şarkısının makam usul konu bestekâr ve ses aralığı açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul. YÖK Tez Merkezi Veri Tabanından alınmıştır (375237).

## EKLER

### Ek 1: Yarı – Yapılandırılmış Görüşme Soruları

1. Çocuk şarkılarını bestelerken en önemli ölçütleriniz nelerdir?
2. Çocuk şarkılarında prozodinin önemi hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?
3. Mevcut çocuk şarkılarını prozodi açısından değerlendirirseniz görüşleriniz nelerdir?
4. Kaynak kitaplardaki çocuk şarkılarını prozodi açısından değerlendirirseniz görüşleriniz nelerdir? (Aşağıdaki ekte kaynak kitaplarında yer alan dört örnek şarkı verilmiştir. Bunlar üzerinden değerlendirme yapılabilir)
5. Müzik öğretmenlerine çocuk şarkıları seçerken neler önerirsiniz?
6. Çocuk şarkısı bestecilerine şarkı besteleme aşamasında nasıl bir yol izlemelerini ve nelere dikkat etmelerini önerirsiniz?

### Örnek Şarkı 1:

**KÖYÜMÜZ**

Orta (Moderato) Söz: Faik CANSELEN  
Müzik: Alman Ezgisi

*mf* Kö yü müz kü çü cük *p* yol la rı in ce cik  
Ö nün de yay la lar e kil miş tar la lar

*p* Ne se rin ye li var *mf* Ne co ş kun se li var  
Ne gü zel ba ğı var Ne u lu da ğı var

### Örnek Şarkı 2:

**BENİM BAHÇEM**

Orta Metin Çelik

1. Be nim bah çem de bir muz a ğa cı var  
2. Be nim bah çem de bir nar a ğa cı var  
3. Be nim bah çem de bir gül a ğa cı var

1.2.3 Vay na nay mut lu luk tan u ça sım var

## Örnek Şarkı 3:

**ATAM** Ziya Aydın

**Çabuk**

1. İis tik lâl gü neş gi bi  
2. İn san lık la ün al di

5 Hür al nım da pa rı lar  
Ta ri hin de bu mıl let

9 Nab zım da a teş gi bi Fa tih  
A tam dan e ser kal di Üİ kü

13 ler den bir kan var  
müz Cum hu ri ri yet

17 tam sen ra hat u yu yol cu

21 su yuz biz hür ri ye tin A

25 tam sen ra hat u yu bek çi

29 si yiz Cum hu ri ye tin

56

## Örnek Şarkı 4:

**KARDEŞLİK** İdil Özkan


**Orta**

Gel dost o la lım sev gi i le hep bir lik te hep bir lik te  
Bak ne gü zel dir tüm dünya da ar kadaş lık ar kadaş lık

6 Dost luk ve kardeş lik le kardeş lik le  
Ba rış i le ya şa mak hep kardeş çe

27

## Ek 2: Araştırma Uygulama İzin Dilekçeleri




**BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ**  
**ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİK KURULLARI**  
 (Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etik Kurulu)  
**TOPLANTI TUTANAĞI**

**OTURUM TARİHİ**  
25 Ekim 2019

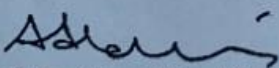
**OTURUM SAYISI**  
2019-08

**KARAR NO 16:** Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'nden alınan Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Özge YÖRÜR ÇALIŞKAN'ın "Türkiye'de İlköğretim II. Kademe Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Okul Şarkılarının Prozodi Açısından İncelenmesi ve Çocuk Şarkısı Bestecilerinin Görüşleri" konulu tez çalışması kapsamında uygulanacak görüşme sorularının değerlendirilmesine geçildi.


Yapılan görüşmeler sonunda; Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Özge YÖRÜR ÇALIŞKAN'ın "Türkiye'de İlköğretim II. Kademe Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Okul Şarkılarının Prozodi Açısından İncelenmesi ve Çocuk Şarkısı Bestecilerinin Görüşleri" konulu tez çalışması kapsamında uygulanacak görüşme sorularının, fikri, hukuki ve telif hakları bakımından metot ve ölçeğine ilişkin sorumluluğu başvurucuya ait olmak üzere uygun olduğuna oybirliği ile karar verildi.




Prof. Dr. Ferudun YILMAZ  
Kurul Başkanı



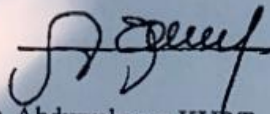
Prof. Dr. Abamüslim AKDEMİR  
Üye




Prof. Dr. Doğan ŞENYÜZ  
Üye



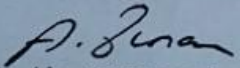
Prof. Dr. Ayşe OĞUZLAR  
Üye



Prof. Dr. Abdurrahman KURT  
Üye



Prof. Gülay GÖĞÜŞ  
Üye



Prof. Dr. Alev SINAR UĞURLU  
Üye

Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müzik Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Özge ÇALIŞKAN'ın "Türkiye'de İlköğretim II. Kademe Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Okul Şarkılarının Prozodi Açısından İncelenmesi ve Çocuk Şarkısı Bestecilerinin Görüşleri" başlıklı tez çalışması için yaptığımız görüşmede verdiğim cevapların isimle birlikte tezde yer almasına izin veriyorum.

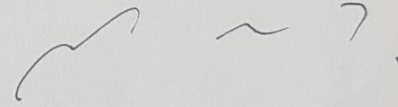
Tarih

10/07/2019

İsim-Soyisim

Öğr. Gör. Alper GÜLDÖĞAN

İmza



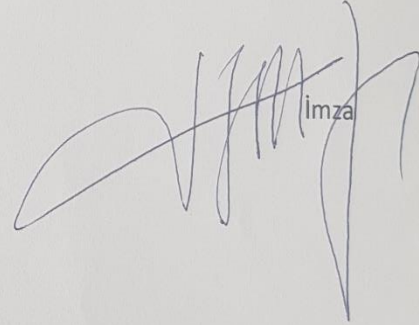
Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müzik Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Özge ÇALIŞKAN'ın "Türkiye'de İlköğretim II. Kademe Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Okul Şarkılarının Prozodi Açısından İncelenmesi ve Çocuk Şarkısı Bestecilerinin Görüşleri" başlıklı tez çalışması için yaptığımız görüşmede verdiğim cevapların isimle birlikte tezde yer almasına izin veriyorum.

01.07.2019

Tarih

Prof. İsmail BOZKAYA

İsim-Soyisim

 imza



Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müzik Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Özge ÇALIŞKAN'ın "Türkiye'de İlköğretim II. Kademe Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Okul Şarkılarının Prosodi Açısından İncelenmesi ve Çocuk Şarkısı Bestecilerinin Görüşleri" başlıklı tez çalışması için yaptığımız görüşmede verdiğim cevapların isimle birlikte tezde yer almasına izin veriyorum.

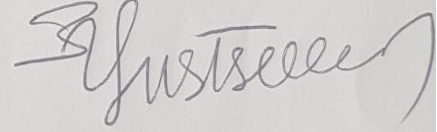
Tarih

04.07.2019

İsim-Soyisim

Doç. Dr.  
Bilgehan EREN

İmza



Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müzik Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Özge ÇALIŞKAN'ın "Türkiye'de İlköğretim II. Kademe Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Okul Şarkılarının Prozodi Açısından İncelenmesi ve Çocuk Şarkısı Bestecilerinin Görüşleri" başlıklı tez çalışması için yaptığımız görüşmede verdiğimiz cevapların isimle birlikte tezde yer almasına izin veriyorum.

Tarih

05.08.2019

İsim-Soyisim

Doç. Dr. Hatice Onuray Ejilmez

İmza

Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müzik Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Özge ÇALIŞKAN'ın "Türkiye'de İlköğretim II. Kademe Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Okul Şarkılarının Prosodi Açısından İncelenmesi ve Çocuk Şarkısı Bestecilerinin Görüşleri" başlıklı tez çalışması için yaptığımız görüşmede verdiğim cevapların isimle birlikte tezde yer almasına izin veriyorum.

Tarih

27.06.2019

İsim-Soyisim

Tuncer Ediz TOKSOY

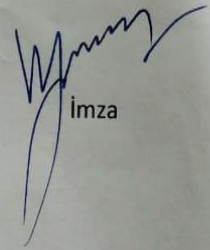
İmza



Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müzik Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Özge ÇALIŞKAN'ın "Türkiye'de İlköğretim II. Kademe Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Okul Şarkılarının Prozodi Açısından İncelenmesi ve Çocuk Şarkısı Bestecilerinin Görüşleri" başlıklı tez çalışması için yaptığımız görüşmede verdiğim cevapların isimle birlikte tezde yer almasına izin veriyorum.

04.07.2019  
Tarih

Hediye YILDIZ  
İsim-Soyisim

  
İmza

Ek 3: Prozodi/Ritmik Uyum Bakımından Bestelenmiş Uygun Çocuk Şarkıları

## SEVGİLİ ÖĞRETMENİM

Söz: Fethi BOLAYIR

Ezgi: Özge YÖRÜR

Ağırca ve duygulu

Soprano

*p* *mf*

Sev - gi - li öğ - ret - me-nim İ - nan sen bir ı - şık - sın

5

Ya - nar - sın ge - ce gün - düz Ay - dın - la - tır - sın bi - zi

# MUTSUZ ÇOCUK

Söz: Özge YÖRÜR

Ezgi: Özge YÖRÜR-İsmail BOZKAYA

♩ = 70

Soprano

Ay - şe-gül kim - se - yi se - ve - mez

Sev - se de say - sa da gü - le - mez

El - ma - yı ar - mu - du so - yun - ca he - men

On - la - rı kim - se - ye ve - re - mez

# SAĞLIK ÖĞÜDÜ

Söz: Rahmiye ALTINOK

Ezgi: Özge YÖRÜR

Moderato

Soprano

*mf*

Se - vi - yor - san ca - mı - nı Vü - cu - du - na i - yi bak  
 Sen ya şar san bu va tan An cak ya şar yük se lir

5

*rit.*

Kuv - vet - len - dir ka - mı - nı İs - ter - sen çok ya - şa - mak  
 Bu nu bil böy le i nan Var lık sağ lık tan ge lir

**Ek 4: Öz geçmiş****Öz Geçmiş**

<b>Doğum Yeri ve Yılı</b>	:	Bursa – 1987		
<b>Öğr. Gördüğü Kurumlar</b>	:	<b>Başlama Yılı</b>	<b>Bitirme Yılı</b>	<b>Kurum Adı</b>
<b>Lise</b>	:	2001	2005	Bursa Zeki Müren A.G.S.L
<b>Lisans</b>	:	2005	2009	Uludağ Üniversitesi
<b>Yüksek Lisans</b>	:	2009	2019	Uludağ Üniversitesi
<b>Doktora</b>	:			
<b>Bildiği Yabancı Diller ve Düzeyi</b>	:			
<b>Çalıştığı Kurumlar</b>	:	2009	2010	İ.T.S.O. İlköğretim Okulu
		2010	2011	Kocatepe İlköğretim Okulu
		2012	2015	Bursa Bahçeşehir Koleji
		2017	2018	Kosova Eğitim Kurumları
		2018	2019	İnegöl Bahçeşehir Koleji
<b>Yurt Dışı Görevleri</b>	:	Haziran 2005		Almanya Kardeş Okul Orkestra Konseri
<b>Kullandığı Burslar</b>	:			
<b>Aldığı Ödüller</b>	:			
<b>Üye Olduğu Bilimsel ve Mesleki Topluluklar</b>	:			
<b>Editör veya Yayın Kurulu Üyeliği</b>	:			



**Yurt İçi ve Yurt Dışında****Katıldığı Projeler :****Katıldığı Yurt İçi ve Yurt****Dışı Bilimsel Toplantılar :****Yayımlanan Çalışmalar :****Diğer Profesyonel Etkinlikler:**

1. 2005 – 2006 Yılı Bahar Dönemi I. Sınıf Konseri
2. 2006 – 2007 Yılı Bahar Dönemi II. Sınıf Konseri
3. 2008 – 2009 Yılı Bahar Dönemi III. Sınıf Konseri
5. 26 Nisan 2010 Yüksek Lisans Piyano Resitali

18 / 09/ 2019

Özge ÇALIŞKAN

**Ek 5: Tez oğaltma ve Elektronik Yayımlama İzin Formu**

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

TEZ ÇOĞALTMA VE ELEKTRONİK YAYIMLAMA İZİN FORMU

Yazar Adı Soyadı	Özge alışkan
Tez Adı	Türkiye’de İlköğretim II. Kademe Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Okul Şarkılarının Ritmik Yapı Açısından İncelenmesi ve Besteci Görüşleri
Enstitü	Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Anabilim Dalı	Güzel Sanatlar Eğitimi
Tez Türü	Yüksek Lisans
Tez Danışman(lar)ı	<b>Doç. Dr. Ajda Şenol Sakin</b>
Çoğaltma (Fotokopi ekim) İzni	<input type="checkbox"/> Tezimden fotokopi çekilmesine izin veriyorum <input type="checkbox"/> Tezimin sadece içindekiler, özet, kaynakça ve içeriğinin % 10 bölümünün fotokopi çekilmesine izin veriyorum <input type="checkbox"/> Tezimden fotokopi çekilmesine izin vermiyorum
Yayımlama İzni	<input type="checkbox"/> Tezimin elektronik ortamda yayımlanmasına izin veriyorum <input type="checkbox"/> Tezimin elektronik ortamda yayımlanmasının ertelenmesini istiyorum 1 Yıl <input type="checkbox"/> 2 Yıl <input type="checkbox"/> 3 Yıl <input type="checkbox"/> <input type="checkbox"/> Tezimin elektronik ortamda yayımlanmasına izin vermiyorum

Hazırlamış olduğum tezimin belirttiğim hususlar dikkate alınarak, fikri mülkiyet haklarım saklı kalmak üzere Bursa Uludağ Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı tarafından hizmete sunulmasına izin verdiğimi beyan ederim.

Tarih : 18.09.2019

İmza :